

YAZILI ANLATIM TÜRLERİ

Roman

- *Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olayların yer, zaman ve şahıs kadrosu gibi unsurlar dikkate alınarak anlatıldığı uzun yazı türüdür.
- *Romanlar işlediği konulara göre tarihi, psikolojik, töre, egzotik, serüven, polisiye, bilimkurgu, macera, aşk, otobiyografik gibi türlere ayrılır.
- *Roman uzun bir türdür ve ayrıntılar öyküye göre çok fazladır.
- *Romanlarda çevre tasvirlerine öyküye göre daha geniş yer verilir.

Öykü (Hikaye)

- *Gerçek ya da hayal ürünü bir olayın yer, zaman, kişi gibi unsurlara dikkat edilerek anlatıldığı kısa yazılardır.
- *Öykü, romanın küçültülmüş halidir denebilir.
- *Öykülerde olay tektir, romanlardaki iç içe girmiş olaylar yoktur.

Olay Öyküsü (Klasik Öykü): Bir olayın serim-düğüm-çözüm planına uygun olarak anlatıldığı hikaye türüdür. Bu tip öykülerde olayın sonucu beklendiği için merak unsuru fazladır.

Durum Öyküsü (Modern Öykü-Kesit Öyküsü): Olayın yalnızca bir kesitinden ya da bir şahsın o anki ruhsal durumundan bahseden öykü türüdür. Okuyucuyu merakta bırakan bir olaydan çok günlük yaşamın bir kesiti vardır.

Mektup

- *Bir duyguyu ya da bir dileği, kişi ya da kurumlara iletmek amacıyla yazılan yazılardır.

Edebî Mektuplar: Edebî mektuplarda, mektubun yazıldığı dönemin edebiyat ve düşünce olayları yer alır. Yazar, karşısındakine öğüt verir, yol gösterir.

Günlük (Günce)

*Yazarların kendi kendileriyle dertleşme, hesaplaşma, konuşma isteklerini kâğıt üzerinde yapmalarından doğmuş yazılardır. Bu nedenle yayımlanmak amacı güdülmez, fakat yazarın ilerlemiş yaşlarında ya da yazar öldükten sonra bir şekilde yayımlanır. Günümüzde kimi yazarlar günlüklerini yayımlamak için de yazarlar.

*Tarih atılarak günü gününe yazıldığı için anı türünden ayrılır.

Anı (Hatıra)

*Herkes tarafından bilinen, tanınan kişilerin yaşamlarında merak edilen tarafların ilerleyen zamanlarda kendisi ya da yakınları tarafından anlatıldığı yazılara anı denir.

*Anı yazısına konu olacak olay, anımsanmaya değer olmalıdır. Ayrıca bu olay ilgi çekici olmalıdır.

Biyografi

*Bir kişinin hayatının anlatıldığı yazılardır.

*Biyografisi yazılacak kişinin herhangi bir alanda tanınmış olması okunmasını doğrudan etkiler.

Otobiyografi

*Bir kişinin kendi hayatını yazmasıdır.

*Otobiyografide öznellik ağır basar.

Sohbet (Söyleşi)

*Bir yazarın bir konudaki kişisel görüş ve düşüncelerini karşısındakiyle sohbet ediyormuş gibi anlattığı yazı türüdür.

*Sıcak, samimi bir anlatımı vardır.

*Anlatılanlarda kanıtlama amacı yoktur, öznelir.

*Herhangi bir konuda yazılabilir.

Gezi Yazısı

- *Bir yazarın gezip gördüğü yerleri anlattığı yazı türüdür.
- *Gezilen yerlerin coğrafi, mimari özellikleri, gelenek görenekleri anlatılabilir.
- *Nesnellik ve öznellik iç içedir.

Deneme

- *Yazarın istediği herhangi bir konuda, anlattıklarını kanıtlama amacı olmadan, kendi kendine konuşur gibi yazdığı yazılardır.
- *Üslubu samimi ve içtendir.
- *Herhangi bir konuda yazılabilir.
- *”Benin Ülkesi” olarak adlandırılır.

Makale

- *Bir konuda okuyucuyu bilgilendirme amacıyla yazılan bilimsel nitelikli yazılardır.
- *Nesnel bir türdür.
- *Açık, anlaşılır bir dil kullanılır.
- *Bilimsellik ve öğreticilik ön plandadır.
- *Alanında uzman kişiler tarafından yazılır.

Fıkra

(Köşe Yazısı)

- *Güncel konuları ele alan, kanıtlama amacı olmadan ve konuyu derine inmeden anlatan gününbirlik yazılardır.
- *Gazete ve dergilerde yayımlanır.

*Siyasi, kültürel, ekonomik, toplumsal konuları daha çok eleştirel bir bakış açısıyla anlatan yazılardır.

Röportaj

*Herhangi bir olay ya da durumun araştırma yerinde gezip görme, soruşturma gibi yollarla anlatıldığı gazete ve dergi yazılarından.

*Sadece soru cevap değil, anlatılanların fotoğraflar ve diğer yazı türleriyle desteklendiği bir türdür.

*Gezi yazısı ve mülakat, röportajın yararlandığı türlerdendir.

Eleştiri (Tenkit)

*Bir sanat eserinin güçlü ve zayıf yanlarını ortaya koyarak okuyucunun zihninde eser hakkında çok yönlü bir bakış açısı oluşturmayı amaçlayan yazılardır.

SÖZLÜ ANLATIM TÜRLERİ

Mülakat (Görüşme)

*Tanınmış veya alanında söz sahibi bir kimsenin belirli konulardaki görüşlerini öğrenmek amacıyla soru-cevap şeklinde yapılan yüz yüze konuşmalardır.

*Genellikle gazete ve dergilerde yayımlanır.

Söylev (Nutuk,Hitabet)

*Bir topluluğu etkileyip yönlendirmeyi amaçlayan coşkulu konuşmalardır.

*Söylevi yapacak kişinin diksiyonunun iyi olması; jest ve mimiklerini, el kol hareketlerini etkili kullanması ve ses tonunu iyi kontrol etmesi gerekir.

Konferans

*Herhangi bir konuda açıklama ve öğretme amacıyla dinleyiciler karşısında yapılan konuşmadır.

*Konferansı tek bir kişi verir ve dinleyiciler konuşmaya dâhil olmaz. Ancak konferansın sonunda dinleyiciler soru sorabilir.

Açık Oturum

*Geniş halk kitlelerini ilgilendiren bir konunun uzmanları tarafından bir başkan yönetiminde dinleyici grubu önünde tartışılmasıdır.

*Ele alınan konuyla ilgili bir sonuca ulaşmaya çalışılır.

*Konuşmacı sayısı 3-5 arasındadır.

*Başkan konuşmalar sırasında not alır ve sonunda konuşmaları özetler.

Panel

*Toplumu ilgilendiren bir konunun, dinleyiciler önünde, sohbet havası içinde uzmanlar tarafından tartışılmasıdır.

*Konuşmacılar bir başkan yönetiminde konuşturulur. Konuşmacıların konuşma süresi 10-15 dakika ile sınırlıdır.

*Resmiyetten uzak samimi bir hava vardır.

*Panel sonunda başkan tarafından dinleyicilere soru sorma ve görüşlerini açıklama imkanı verilirse panel “forum”a dönüşür.

Forum

*Herkesi ilgilendiren bir konu üzerinde, bir başkan yönetiminde farklı gruplardan dinleyicilerin söz sırası alarak yaptıkları tartışmalardır.

*Panelin devamı niteliğindedir. Panelden sonra forum yapılacaksa başkan tarafından dinleyicilere duyurulmalıdır.

Sempozyum (Bilgi Şöleni)

*Bir konunun çeşitli yönleri üzerinde, konunun uzmanları tarafından, bildiri hazırlanarak sunulmasıyla gerçekleştirilen tartışmalardır.

*Diğer tartışma türlerine göre bilimsel değeri daha yüksektir.

*Konuşmacı sayısı en fazla 6 olabilir.

*Birkaç oturumdan oluşabilir, her oturumda başkan değişir, bazen birkaç gün sürebilir.

*Sunulan bildiriler ve alınan kararlar bilimsel değer taşır ve bu yüzden basılarak kamuoyuna duyurulur.

*Ciddi, bilimsel bir tavır ve açıklayıcı anlatım kullanılır.

Münazara

*Seçilen herhangi bir konu üzerinde, farklı iki düşüncenin, bir jüri önünde iki grup arasında tartışılmasıdır.

*Jüride en az 3 kişi olmalıdır.

*Bir başkan yönetiminde gerçekleşir.

*Diğer tartışma türlerine kıyasla bir yarışma havası içindedir.

*Gruplar en fazla 4 kişiden oluşur.

*Her grubun bir sözcüsü olur.

*Sözcüler arkadaşlarını tanıtır, konunun hangi yönü üzerinde duracaklarını belirtir.

*Katılımcılar konuşmasını bitirdikten sonra, son söz olarak sözcüler savunmalarını gerçekleştirir ve tartışma biter.

*Jüri bir değerlendirme yapar ve kazananı ilan eder.

ŞİİR BİLGİSİ

Nazım Birimi

Şiirde anlam bütünlüğünü sağlayan en küçük birimdir. En küçük nazım birimi dizedir. İki dizelik nazım birimine beyit, dört dizeden oluşana dörtlük; üç, beş, yedi ve daha fazladan oluşanlara bent adı verilir.

1-Mısra (Dize):

*Şiirin her bir satırıdır.

Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı- 1. dize

Bir dakika araba yerinde durakladı-2. dize

2-Beyit:

*Aynı ölçüde yazılmış, anlam bakımından birbirine bağlı, art arda gelen iki dizeden oluşan nazım birimidir. Divan edebiyatında en çok kullanılan nazım birimi olmuştur.

Beni candan usandırdı cefadan yar usanmaz mı

Felekler yandı ahımdan muradım şemi yanmaz mı

Fuzuli

3-Bent:

Bir şiirin bölümlerini oluşturan üç,beş,altı,yedi ve daha fazla dizelerin kümelenmesiyle oluşan nazım birimidir.

Kandilli'de eski bahçelerde
Akşam kapanınca perde perde
Bir hatıra zevki var kederde

Yahya Kemal Beyatlı

4-Dörtlük:

Dörder dizelik bölümlerden oluşan nazım birimidir.

Tabiplerde ilaç yoktur yarama

Aşk deyince ötesini arama

Her nesnenin bir bitimi var ama

Aşka hudut çizilmiyor Mihriban

Abdurrahim Karakoç

Şiirde Ölçü (Vezin)

Şiirde hecelerin belli kurallara göre dizilmesidir.

1-Hece Ölçüsü

Mısralardaki hece sayısının eşitliği esasına dayanır. Hece ölçüsünde şiirdeki diğer dizeler ilk dizedeki hece sayısına eşit olmak zorundadır. Heceyle yazılan şiirlerde mısra içinde ahenk sağlamak için mısraların bölümlere ayrılmasına durak denir. En çok kullanılan hece ölçüleri 7,8 ve 11'li ölçülerdir. Halk edebiyatında kullanılan bir ölçü birimidir.

7'li hece ölçüsü örneği:

A benim/ bahtı yarım (3+4)

Gönülde /tahtı yarım (3+4)

Yüzünde/ göz izi var (3+4)

Sana kim /baktı yarım (3+4)

8’li hece ölçüsü örneği:

Gel dilberim/kan eyleme	(4+4)
Seni kandan/ sakınırım	(4+4)
Doğan aydan / esen yelden	(4+4)
Seni gülden / sakınırım	(4+4)

Âşık Ömer

2-Aruz Ölçüsü

*Mısralardaki hecelerin uzunluk – kısalık bakımından benzerliğine dayanır. Şiirlerin her dizesinde alt alta denk gelen hecelerin açıklık kapalılık uyumu gözetilir. Aruz kalıpları kapalı ve açık hecelerin belli bir sistemle sıralanmasıyla oluşur.

*Divan edebiyatında kullanılmış bir ölçüdür.

3-Serbest Ölçü

Hece ya da aruz gibi herhangi bir veznin dikkate alınmayarak yazıldığı şiirlerin ölçüsü bu şekilde adlandırılır. Günümüz Türk edebiyatında şiirler daha çok serbest ölçüyle yazılır.

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Göz yaşlarıma, ellerinizle?

Uyak (Kafiye)

Dize sonlarında tekrarlanan yazılışları aynı, anlamları ve görevleri farklı ses(harf) ya da sözcüklerdir.

**Kafiyeleri daha kolay bulmak için önce redifi bilmek gerekir:

Redif:

*Dize sonlarında tekrarlanan aynı anlam ve görevdeki ek, sözcük ya da sözcük gruplarıdır.

Yar kolunda burma **olsam**

Yedikleri hurma **olsam**

Alçım alçım sürme **olsam**

Yar kaşına sürse beni

Seni korkutacak geçtiğin yollar

Arkandan gelecek hep ayak ses**im**

Sarıp vücudunu hayali kollar

Enseni yakacak sıcak nefes**im**

Yarım Uyak:

*Dize sonlarındaki bir ses benzerliğidir.

Evlerinin önü çarda**k**

Elif'in elinde barda**k**

Sanki yeşil başlı örde**k**

Yüzer Elif Elif diye

Tam Uyak:

*Dize sonlarındaki iki ses benzerliğidir.

Geçince başlayacak bitmeyen sükunlu ge**ce**

Guruba karşı bu son bahçelerde keyfin**ce**

Zengin Uyak

*En az üç ses benzerliği olan uyaklardır.

Miskin Yunus biçareyim

Baştan ayağa yareyim

Dost ilinden avareyim

Gel gör beni aşk neyledi

(-yim redif)

Tunç Uyak

Uyak oluşturan sözcüklerden birinin, diğer sözcüğün içinde yer almasıdır.

*İki ya da daha fazla ses benzerliğinden oluşabilir.

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım

Kükremiş sel gibiyim bendimi çiğner aşarım

Cinaslı Uyak

Yazılışları aynı anlamları farklı olan sözcüklerin oluşturduğu uyak türüdür.

Ben sana bülbül bana sen gülşen ol

Ko beni ağlayayım sen gül şen ol

Uyak Düzeni (Kafiye Şeması)

1-Düz Uyak

-aaaa -aabb -aaab şekillerinde olabilir.

Öldürüp kanıma girme -a

Gayrılara gönül verme -a

Ela gözlerine siyah sürme -a

Çekme beni öldürürsün -b

2-Çapraz Uyak

abab cdcd... şeklinde devam eden uyak düzenidir.

Şu bakır zirvelerin ardından -a

Bir süvari geliyor kan rengi -b

Başlıyor şimdi melül akşamdan -a

Son ışıklarla bulutlar cengi -b

(abab)

Sarma (Sarmal) Uyak:

Biliyorum gölgede senin uyuduğunu -a

Bir deniz mağarası kadar kuytu ve serin -b

Nazların aleminde yumulmuş kirpiklerin -b

Yüzünde bir tebessüm bu ağır öğle sonu -a

ŞİİR TÜRLERİ

1. Lirik Şiir

Duygu ve düşüncelerin coşkulu bir dille anlatan şiire lirik şiir denir. Lirik şiir, dünya edebiyatında en çok işlenen ve sevilen şiir türüdür. Lirik şiirler insan yüreğine seslenen, okunduğunda insanı duygulandıran, coşkulandıran şiirlerdir.

2. Epik Şiir

Epik şiirlerde yiğitlik, kahramanlık, savaş temaları işlenir. Destanlar epik şiirlerdir.

3-Didaktik Şiir

Belli bir düşünceyi aşlamak ya da belli bir konuda öğüt, bilgi vermek, ahlaki bir ders çıkarmak amacıyla öğretici nitelikte yazılan, duygu yönü zayıf şiir türüdür.

4-Satirik Şiir

Eleştirici bir anlatımı olan şiirlerdir. Bir kişi, olay, durum, iğneleyici sözlerle, alaylı ifadelerle eleştirilir. Bunlarda didaktik özellikler de görüldüğünden, didaktik şiir içinde de incelenebilir.

5-Dramatik Şiir

Tiyatroda kullanılan şiir türüdür. Eski Yunan edebiyatında oyuncuların sahnede söyleyecekleri sözler şiir haline getirilir ve onlara ezberletilirdi. Bu durum dram tiyatro türünün çıkışına kadar sürer. Bundan sonra tiyatro metinleri düz yazıyla yazılmaya başlanır.

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI

- Tarihin karanlık dönemlerinden İslamiyet'in kabul edildiği 8.-10. yüzyıla kadar sürer.

SÖZLÜ EDEBİYAT

*Ozan, baksı, kam denen kişilerce, kopuz adı verilen müzik aleti eşliğinde şiir söylenirdi.

*Ölçü, hece ölçüsüdür. 7'li, 8'li, 11'li kalıpları kullanılmıştır.

*Nazım birimi dördlüktür.

*Sığır, şölen, yuğ törenleri

*Saf bir Türkçe kullanılmıştır.

*Yarım uyak ve redif kullanılmıştır.

*Doğa, aşk, kahramanlık, yiğitlik, ölüm konuları işlenmiştir.

Sözlü Edebiyat Dönemi Ürünleri

Koşuk: Sığır denilen süreklilik avları sırasında ve şölen denilen ziyafetlerde söylenen şiirlerdir.

- *Dörtlüklerle söylenmiştir.
- *Hece ölçüsü kullanılmıştır.
- *Genellikle 7'li hece ölçüsüyle söylenmiştir.
- *Kafiye düzeni “aaab,cccb,dddb” şeklindedir
- *Yiğitlik, aşk, tabiat, hasret, doğa güzelliği, savaş konuları işlenmiştir.
- *Halk edebiyatındaki “koşma”nın karşılığıdır.

Sagu: “Yuğ” denilen ölüm törenlerinde, ölen kişilerin iyiliklerini ve ölümünde duyulan acıyı anlatır.

- *Kafiye düzeni koşukla aynıdır.
- *Halk edebiyatında karşılığı ağıt, divan edebiyatındaki karşılığı mersiye'dir.
- Sav: Atasözleridir.

Destanlar: Toplumu derinden etkileyen; göç, deprem, savaş, kıtlık gibi olayların etkisiyle söylenmiş, halk arasında kendiliğinden oluşan uzun manzum hikayelerdir.

- *Bir milletin ortak hayat görüşünü yansıtır.
- *Olağanüstü özellikler taşır.
- *Milli dil ve nazım şekilleriyle söylenmiştir.
- *Destan kahramanları toplum içinde tanınmış kişilerdir.

İslamiyet Öncesi Türk Destanları

Altay Destanları

Yaratılış Destanı

- Türklerin Altay-Yakut zamanında oluşan bir destandır. İlk Türk destanlarından biridir. Tanrı Kayra Han'ın dünyayı, insanı yaratması anlatılır.

Saka Dönemi Destanları

Alp Er Tunga Destanı

Alp Er Tunga, M.Ö. VII. Yüzyılda yaşamış bir Saka hükümdarıdır. İran'la uzun süren savaşlar yapmıştır. Destan bu hükümdarın kahramanlıklarını anlatır. Alp Er Tunga'nın İran destanındaki adı Afrasyab'dır.

Şu Destanı

Şu ismindeki Saka hükümdarı döneminde olan olayları anlatır. Türklerin Makedonyalı İskender'le mücadeleleri konu edilmiştir.

Hun-Oğuz Destanları

Oğuz Kağan Destanı

M.Ö. 209-174 tarihleri arasında hükümdarlık yapmış olan Hun hükümdarı Mete'nin hayatı etrafında şekillenmiştir.

Attila Destanı

V. yüzyılda Avrupa topraklarında devlet kuran Batı Hunlarının hükümdarı Attila'nın fetihlerini anlatır.

Göktürk Destanları

Bozkurt Destanı

Destanda yok olma felaketine uğrayan Göktürklerin yeniden dirilip çoğalmasında ve tarih sahnesine çıkmasında bir bozkurtun, anne kurt olarak etkili olması anlatılmaktadır.

Ergenekon Destanı

Düşman saldırısında yok edilen Türklerden kurtulan iki kişinin ailesiyle birlikte Ergenekon adı verilen yere yerleşmesi, orada çoğalmaları ve daha sonra buradan çıkıp yutlarına dönmeleri anlatılır.

Uygur Destanları

Türeyiş Destanı

Hun beylerinden birinin, iki kızını Tanrı olduğuna inandıkları bir kurtla evlendirmesi ve bu evlenmeden çoğalmalarını anlatır.

Göç Destanı

Destanda, Uygurların kutsal saydıkları bir taşı Çinlilere vermesinin ardından yaşanan göç anlatılmaktadır.

Yazılı Edebiyat

Göktürk (Orhun) Yazıtları

*6. ve 8. yüzyıllar arasında hüküm sürmüş olan Göktürkler zamanından kalmıştır.

*Türk dilinin gelişmiş bir dil olduğunu kanıtlayan ilk metinlerdir.

*Söylev dili ile yazılmıştır.

*Türklerin o dönemdeki yaşam biçimlerini ortaya koyar.

*Türk adının geçtiği ilk Türkçe metindir.

*Türklerin kullandığı ilk alfabe olan Göktürk alfabesiyle yazılmıştır.

Uygur Dönemi Eserleri

*Maniheizm ve Budizm ile ilgili eserlerdir.

*On dört harfli Uygur alfabesiyle yazmışlardır.

*Bu dönemde “kökünç” denilen bir tür tiyatro eseri de vardır.

***Altun Yaruk:**Çinceden çevrilmiştir.Budizmin felsefesini, Buda menkıbelerini anlatır.

***Sekiz Yükmek:**Çinceden çevrilmiştir. Dini-ahlaki inanışlar yer alır. Kısa cümleler ve içten bir anlatım vardır.

İSLAM ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI

(İLK ESERLER)

Kutadgu Bilig

*1069-1070 yılları arasında Yusuf Has Hacıp tarafından yazılmıştır.

* “Mutluluk Veren Bilgi” anlamındadır.

*Hakaniye lehçesi ile yazılmış didaktik bir eserdir.

* İslamiyet etkisindeki ilk yazılı üründür.

*Aruz ölçüsüyle, mesnevi biçiminde yazılmıştır.

*İnsanlara mutluluğu elde edebileceği doğru yolu göstermek ve hükümdara siyasi öğütlerde bulunmak için yazılmıştır.

*Devlet yönetimi hakkında düşünce ve öğütler içerdiği için bir siyasetname özelliği taşır.

*Alegorik bir eserdir.

Divan ü Lügat-it Türk

*1072-1074 yılları arasında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır.

*Eser Araplara Türkçeyi öğretmek için kaleme alınmıştır.

*Türkçe-Arapça bir sözlük olarak düzenlenmiştir.

*Türkçenin ilk sözlüğü ve dil bilgisi kitabıdır.

*Eserde Türk milleti, Türk boyları, Türkçe, Türk folkloru, Türklerin yaşayış tarzı gibi birçok bilgiye yer verilmiştir.

*Eser aynı zamanda İslamiyet öncesi sav,sagu,koşuk,destan örnekleri de içerir.

Atabetü'l Hakayık

*12. yüzyılda Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır.

* “Hakikatlerin Eşiği” anlamına gelir.

*Hakaniye lehçesi ile yazılmış olan eserde Arapça ve Farsça kelimeler de sıkça kullanılmıştır.

*Eserde ilmin önemi, alçakgönüllülük, nefis terbiyesi, cömertlik, kibir gibi konular üzerinde durulmuştur.

*Aruz ölçüsü ile yazılmıştır.

Divan-ı Hikmet

*Ahmet Yesevi tarafından 12. yüzyılda yazılmıştır.

*Ahmet Yesevi'nin “hikmet” adını verdiği dini-tasavvufi şiirlerini topladığı eseridir.

*Hakaniye Lehçesi ile yazılmıştır.

*Nazım birimi dördlüktür ve hece ölçüsü ile yazılmıştır.

*İslamiyet'in esasları, tasavvuf, güzel ahlak, kıyamet halleri gibi konular işlenmiş; peygamberlerin mucizeleri, evliyaların menkıbeleri anlatılmıştır.

*Lirik ve didaktik özellikler taşıyan şiirlerde yalın bir dil ve canlı bir üslup kullanılmıştır.

Dede Korkut Hikâyeleri

*Destan geleneğinden halk hikâyelerine geçişin en önemli örneğidir.

*12 hikâyeden oluşur, hikâyeler birbirinden bağımsızdır.

*Bu hikâyelerde Oğuz Türklerinin yaptığı savaşlar, Oğuz boyları arasındaki anlaşmazlıklar, iç ve dış savaşlar destansı bir üslupla anlatılmıştır.

*Yalın bir Türkçe ile yazılmıştır.

*Dede Korkut her hikâyede ortaya çıkar, sorunları giderir, çocuklara isim koyar, dua ederek hikâyeyi bitirir.

*Müslüman Oğuzların İslamiyet'e geçiş süreci, kadına verdikleri değer, Orta Asya'daki Türklerin yaşayışı hakkında bilgiler vermesi bakımından önemlidir.

HALK EDEBİYATI

*Genellikle yarım kafiye ve redif kullanılmıştır.

*Saz şairleri, şiirlerini genellikle doğaçlama söylerler.

*Halk dili kullanılır.

*Ölçü hece ölçüsüdür. Nazım birimi genellikle dördlüktür.

*Hecenin daha çok 7'li, 8'li , 11'li kalıpları kullanılır.

*Konular genelde günlük hayattan alınmıştır. Aşk, ölüm, ayrılık,kıskançlık,gurbet,hasret,yiğitlik,doğa sevgisi gibi konular işlenmiştir.

***Anonim Halk Edebiyatı**

***Aşık Edebiyatı**

***Tekke Edebiyatı**

Anonim Halk Edebiyatı Nazım Biçimleri

Mani

*Tek dördlükten oluşur.

*Mani söylemek halk arasında; mani düzmek, mani yakmak, mani atmak olarak kullanılır.

*Mani söyleyene manici, en iyi mani söyleyene manici başı denir.

*Kafiye düzeni aaxa biçimindedir.

*Aşk, yergi, öğüt gibi konular işlenir.

*Asıl düşünce son iki dizededir.

Atma bana taş ile

Gözüm dolu yaş ile

Ben nereye gideyim

Bu sevdalı baş ile

Türkü

*Ezgiyle söylenen bir nazım şeklidir. Söyleyeni belli olanlar da vardır.

*Hece ölçüsüyle ve yalın bir dille söylenir.

*Hecenin bütün kalıplarıyla söylenebilir.

*Asıl sözlerin yer aldığı bölüme “bent”, nakarat kısmına “kavuştak” denir.

*Aşk, hasret, ölüm, gurbet gibi konular işlenir.

*Halk arasında “yır” olarak da bilinir.

Yârim İstanbul'u mesken mi tuttun,

Gördün güzelleri beni unuttun,

Sılaya gelmeye yemin mi ettin.

Ninni

*Çocukları uyutmak amacıyla söylenen, kendine özgü bir ezgisi olan şiirlerdir.Çoğunlukla tek dörtlükten oluşur. Divanı Lügati't Türk'te “balubalu” olarak isimlendirilmiştir.

Uzaktan ses duyulmaz

Taş sert ise oyulmaz

Her şeye doyulur da

Benim yavruma doyulmaz

Ağıt

*Ölen kişinin arkasından söylenen, onun ölümünden duyulan acıyı anlatan şiirlerdir. Sel, deprem gibi afetlerle ilgili söylenen ağıtlar da vardır.Genellikle hecenin 7’li 8’li kalıplarıyla söylenir.

İlkbaharda her çiçekler bezeri,
Sonbaharda döker yaprak gazeli,
Kardeşim şehit olmuş nerde mezarı?
Felek beni taşa çaldı neyleyim.

Âşık Edebiyatı Nazım Biçimleri

Koşma

*Halk edebiyatının en yaygın nazım biçimidir.

*Genellikle hece ölçüsünün 11’li kalıbıyla, 3-5 dörtlük arasında söylenir.

*Koşmalar konularına göre ve yapılarına göre çeşitlerine ayrılır.

Güzelleme

Övgü amaçlı yazılan şiirlerdir. Genellikle sevgilinin güzelliği anlatılır. Başka birini ya da doğayı öven güzellemeler de vardır.

Nasıl vasfedeyim güzelim seni
Rumeli Bosna'yı değer gözlerin
Dünyaya gelmemiş eşin akranın
İzmir'i Konya'yı değer gözlerin

Koçaklama

Konusu kahramanlık, yiğitlik, savaş olan koşmalardır.

Dadaloğlu ve Köroğlu en çok koçaklama söyleyen şairlerdir.

Benden selam olsun Bolu Beyi'ne
Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır
Ok gıcirtısından kalkan sesinden
Dağlar seda verip seslenmelidir

Taşlama

Bir kişinin, bir yerin, bir topluluğun kusurlarını söyleyen, toplumun bozuk yönlerini eleştiren şiirlerdir.

Bir odası vardır gayet küçücek
Kendi aklı sıra keyf yetirecek
Bir çanağı yoktur ayran içecek
Kahveyi bulunca fincan beğenmez

Ağıt

Koşma tarzında ve söyleyeni bilinen ağıtlar da vardır.

Yetim kalmış idin emzik tavında
Gamınla kardeşin gençlik çağında
Bir gül yeşertmedi vuslat bağında
Gönül yaraların hep berat götür

Koşma

*11'li hece öçüsüyle söylenir.

*Kafiye düzeni

xaxa bbba ccca ...

abab cccb dddb ...

şekillerindedir.

Daha senden gayrı aşık mı yoktur
Nedir bu telaşın hay deli gönül
Hele bir düşünsen fani dünyayı
Neler geldi geçti say deli gönül

Destan

Birkaç dörtlükten yüzden fazla dörtlüğe kadar yazılabilir. 11'li hece ölçüsüyle yazılır.

Savaş, deprem, yangın, eşkıyalar, tanınmış kişiler konuları olabilir

Semai

Hece ve aruz ölçüsüyle söylenir. Kendine özgü ezgileri vardır. 8'li hece ölçüsüyle söylenir. Dörtlük sayısı 3-5 arasındadır. Gurbet, aşk, doğa, özlem, ayrılık gibi konular işlenir. Az sözle yoğun bir anlam sağlamak gerektiği için zor bir nazım biçimidir.

Gönül gurbet ele varma
Ya gelinir ya gelinmez
Her dilbere meyil verme
Ya sevilir ya sevilmez

Varsağı

Yiğitçe bir söyleyişi vardır. Adını Güney Doğu Anadolu'da yaşayan Varsak Türkmenlerinden almıştır. "Be hey, bre, hey gidi, aman hey" gibi ünlemler kullanılır. 8'li heceyle söylenir.

Bre ağalar bre beğler
Ölmeden bir den sürelim
Gözümüzde kara toprak
Dolmadan bir dem sürelim

fullyahoca.com

TEKKE EDEBİYATI NAZIM BİÇİMLERİ

İLÂHÎ

Allah sevgisini anlatmak, Allah'ı övmek ve ona dua etmek için yazılan şiirlerdir. Tarikatlara göre farklı isimler alır.

Mevlevilerde ayin, Bektaşilerde nefes, Gülşenilerde tapuğ, Halvetilerde durak, Aleviler deme, diğer tarikat mensupları da cumhur veya ilahi demişlerdir.

Şathiye

Allah ile şakalı bir eda ile konuşur gibi yazılan şiirlerdir. Genellikle Bektaşî şairleri tarafından hecenin 11’li, 8,’li, 14’lü kalıplarıyla söylenmiştir.

Nefes

Alevi ve Bektaşî şairleri tarafından cem toplantılarında söylenen şiirlerdir. Tasavvuf konusunu işlerler. 7’li , 8’li,11’li hece ile söylenir.

Nutuk

Tarikata yeni giren dervişlere, tarikat adabını, derecelerini öğretmek için söylediği şiirlerdir.

Devriye

Dini-tasavvufi edebiyatta “devir” nazariyesini anlatan şiirlerdir.

HALK EDEBİYATI DÜZ YAZI TÜRLERİ VE HALK TİYATROSU

Masal

*Olağanüstü olay ve kişilere yer verilen sözlü anlatım türüdür.

*Olayın yaşandığı yer ve zaman belirsizdir.

*Genelde mutlu sonla biter.

*Eğitici bir niteliği vardır.

*Genellikle –miş’li geçmiş zaman kipiyle anlatılır.

Halk Hikayeleri

*Türk edebiyatında 16. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamıştır.

*Genellikle âşıklar tarafından saz eşliğinde anlatılır.

*Nazım-nesir karışıktır.

*Aşk, sevgi, kahramanlık konuları işlenir.

*Kişiler ve olaylar gerçeğe yakındır ancak olağanüstülükler de görülür.

Karagöz

- *”Tasvir” adı verilen şekillerin , arkadan aydınlatılmış beyaz bir perde üzerine yansıtılması ile oluşturulan bir gösteri sanatıdır.
- *Karagöz, eğitim görmemiş, zeki nüktedan, açık sözlü bir tiptir.
- *Hacivat, eğitim görmüş, gösteriş meraklısı, kendini beğenmiş, yarı aydın bir tiptir.
- Şive taklitleri yapan tipler: Kastamonulu, Kayserili, Bolulu, Eğinli, Arap, Acem, Arnavut, Laz, Kürt, Rumelili Muhacir, Ak Arap, Ermeni, Yahudi, Rumi Frenk.
- Diğer tipler: Beberuhi, Tiryaki, Kekeme, Altıkulaç, Sarhoş, Deli,Çelebi , Köçek, Zenne
- *Doğaçlama oynanır.
- *Güldürü , şive taklitleri ve yanlış anlamalar üzerine kurulur.
- *Cinas ve tevriye sanatlarına sıkça başvurulur.

Orta Oyunu

- Doğaçlamadır.
- Meydan oyunu, kol oyunu, zuhuri gibi isimler de verilmiştir.
- Karşılıklı konuşmalar, yanlış anlamalar, şive taklitleri ile güldürü sağlanır.
- Müzik önemli yer tutar.
- Pişekar ve Kavuklu ana kahramanlardır.
- Kavuklu , Karagöz’e; Pişekar, Hacivat’a benzer.
- Diğer tipler: Rum, Frenk, Zenne’dir.
- Mukaddime, muhavere, fasıl, bitiş bölümlerinden oluşur.

Meddah

- *Taklitlerde hikaye anlatan kişidir.
- *Bir sandalyede bastonuna dayanarak hikayeler anlatır.
- *Mendil ve baston meddahın aksesuarlarıdır.
- *Şive ve hayvan taklitleri yapabilirler.

- *Hikaye güldürücü, edebi ve ahlaki dersler veren hikayelerle devam eder.
- *Girişte dörtlüklere yer verir.

Fıkra

- *Hiciv, nükte, mizah öğelerini içeren kısa, küçük hikayelerdir.
- *Olaylar günlük hayattan alınmıştır.
- *Zaman ve mekan genellikle belirsizdir.
- *Güldürürken düşündüren bir özelliği vardır.

Tekerleme

- Söz ve ses benzerliğine dayanan, bir tür kelime oyunudur.
- Anlatılanlar hayali, gerçek olması mümkün olmayan durumlardır.
- Nazım ya da nesir olabilir.
- Genellikle masalların giriş bölümünde kullanılır.
- Bilmece
- Doğa, eşya, canlı ya da cansız, soyut ya da somut kavram ve nesneleri; kapalı biçimde, uzak yakın çağrışımlar yoluyla buldurmaya amaçlayan kalıplaşmış sözlerdir.

ÂŞIK EDEBİYATI TEMSİLCİLERİ

16. yy

Köroğlu

*Halk şairleri arasında kavganın ve özgürlüğün sembolüdür.

*Bolu Beyi'nden babasının intikamını almak için dağlara çıkmış, yiğitlik ve iyilikseverliği ile destanlaşmıştır.

*Şiirlerinde coşkun bir söyleyiş, yalın bir dil kullanmıştır.

*Aşk, doğa sevgisi, yiğitlik, dostluk konularını işlemiştir.

*Şiirlerinde din ve tasavvuf konularını işlememiş, genellikle aşk konusunu işlemiştir.

ÖKSÜZ DEDE (ÖKSÜZ ÂŞIK)

*Yeniçeri şairlerindendir.

*III. Murat'ın İran seferleri ile ilgili şiirlerinden 16. yüzyılın sonlarında yaşamış olduğu anlaşılmaktadır.

*Şiirleri tasavvuf yüklü bir lirizme sahiptir.

17. yy

KAYIKÇI KUL MUSTAFA

*Yeniçeri şairlerindendir.

*Dönemin önemli olayları ile ilgili şiirler söylemiştir.

*Bağdat kuşatmasında ölen Genç Osman adında bir yiğit üzerine söylediği destan ile ünlüdür.

*Sade, doğal,içten bir dili vardır.

*Pek çok şiiri tarihi belge niteliği taşır.

*Şiirleri yeniçeriler arasında çok meşhur olmuştur.

KARACAOĞLAN

*Güney Anadolu'da, Toroslu Türkmen aşiretleri arasında yaşamıştır.

*Anadolunun bütün yörelerini dolaşmıştır.

*Aşk şairidir.

*Aşk dışında şiirlerinde tabiat, gurbet, sıra özlemi, ölüm de yer alır.

*Şiirlerinde hayalden çok gerçeğe rastlanır.

*Türkü, koşma, semai, varsağı,destan türlerinde şiirler söylemiştir. Genellikle 11'li, 8'li hece ölçüsü ve yarım kafiye kullanmıştır.

*Şiirleri mahalli kelimeler ve deyimler yönünden çok zengindir.

*Şiirlerinde açık, anlaşılır, içli ve özlü bir söyleyişi vardır.

Âşık Ömer

*Medrese eğitimi almıştır.

*İlk şiirlerini aruzla ve Âdlî mahlasıyla yazmıştır.

*Çok seyahat etmiştir ve gittiği yerlerden koşma ve güzellemelerinde söz etmiştir.

*Heceyle yazdığı destan ve koşmalarında halk dilini kullansa da divan şiirinden gelen kalıplaşmış sözlere de yer vermiştir.

*Âşık tarzının divan şiirinden etkilenmesine, bu edebiyatın dil ve üslup özelliklerinin aşıklar arasında yaygınlaşmasına neden olmuştur.

Kâtibî

*Yeniçeri şairlerdendir.

*Bağdat ve İran seferleriyle ilgili şiirleri vardır.

*Heceyle ve aruzla yazdığı şiirleri vardır.

*Sözcük seçiminde, sağlam kafiye bulmada, cinas düşürmede Gevheri ve Aşık Ömer kadar iyidir.

*Gevheri birkaç şiirinde ondan “üstat” olarak söz etmiştir.

Kuloğlu

*Yeniçeri şairlerindendir.

*IV. Murat için söylediği şiirler onun bu hükümdara oldukça yakın olduğunu gösterir.

*Şiirlerinde aşk, yiğitlik, hikmet temalarını işlemiştir.

*Gevheri’yi etkileyecek nitelikte lirik, epik şiirler söylemiştir.

18. YY

Gevherî

*İyi bir eğitim almıştır.

*Heceyi ve aruzu başarılı bir şekilde kullanmıştır.

*Aruzla yazdığı şiirlerdeki bazı yabancı sözcükleri, heceyle yazdığı şiirlerde kullanmıştır.

*Musiki ile de ilgilenmiş, besteler yapmış, kendi adıyla anılan bir makam bulmuştur.

*Tasavvufa yönelmemiş, sosyal konulardan çok bireysel konuları işlemiştir.

*Heceyle yazdığı şiirlerinde konuşma dilini kullanmış, halktan aldığı hayalleri, deyiş ve mecazları kullanmıştır.

Dertli

*Çocukluğunda çobanlık yapan şair, babası ölünce sürüsünü ağaya kaptırmış ve gurbete çıkmıştır.

*Aslında mahlası Lütfi'dir ancak çileli bir yaşam sürdüğü için Dertli mahlasını kullanmıştır.

*Hem heceyi hem aruzu kullanmıştır.

*Bektaşî nefesleri de söylemiştir. En iyi şiirleri semaileri ve koşmaları arasındadır.

19. YY

Dadaloğlu

*Toroslarda göçebe olarak yaşayan Avşar Türkmenlerindendir.

*Kahramanlık şiirleri ile Köroğlu'na, aşk şiirleri ile Karacaoğlan'a benzer.

*Divan şiirinden etkilenmemiştir.

*Yalın ve içten bir söyleyişi, lirik ve epik bir anlatımı vardır.

*En başarılı olduğu şiirleri koçaklamaları arasındadır.

*Şiirlerinde Avşar Türkmenlerinin mücadele içinde geçen hayatlarını anlatmıştır.

Bayburtlu Zihnî

*İyi bir eğitim görmüştür.

*Divan-ı Hümayun katipliği yapmıştır.

*Hem heceyi hem aruzu kullanmıştır.

*Şiirlerinde farklı üsluplar kullanmıştır.

*Heceyle yazdığı şiirlerinde de genellikle ağır bir dil kullanmıştır.

*Şiirlerinde genelde memleket hasreti hakimdir.

*Hicivleri de vardır.

*Divanı ve Sergüzeştname isimli bir mesnevisi vardır.

Erzurumlu Emrah

*İyi bir eğitim almıştır.

*Gezgin bir şairdir.

*Tasavvuf şiirine ağırlık vermiş, şiirlerinde ağır bir dil kullanmıştır.

*Divan şairlerinden etkilenmiştir.

*En iyi şiirleri koşmaları ve semailerі arasındadır.

Everekli Seyranî

*Tekke şairleri arasında da adı anılmaktadır.

*Hem hece hem aruzla yazdığı şiirleri vardır.

*En iyi şiirleri koşma,semai,destan, nefes ve devriyeleri arasındadır.

*Sosyal olayları sert bir dille hicvetmiştir.

Âşık Şenlik

*Saz şiirinde Anadolu ve Azeri geleneklerini birleştirmiştir.

*Anadolu saz şiirinde ve hikaye sınıflandırma geleneğinde yenilikler yapmıştır.

*Badeli aşıklardandır.

*Muamma, koşma ve atışmalarda ustadır.

*İslamî kavramları,tamlama ve nükteleri şiirde ustaca kullanmıştır.

*Sümmani ile atışmaları ünlüdür.

Ruhsâtî

*Bektaşî tarikatına mensuptur.

*Hem hece hem aruzla şiirler yazmıştır.

*Tasavvufî ilgili ahlaki, didaktik manzumeleri ve koşmaları önemlidir.

*Şiirlerinde Orta Anadolu ağızlarını kullanmış, şiirlerini içli bir dille söylemiştir.

*Düzgün ve yeni kafiyeler kullanmıştır.

Kağızmanlı Hıfzî

*Medrese eğitimi görmüştür.

*Koşma,semai,destan türlerinde şiirler söylemiştir.

*Şiirlerinin en ünlüsü genç yaşta ölen amcasının kızı Ziyade için yazdığı ağıttır.

*Gerçekçi bir söyleyişi, yalın bir dili vardır.

*Şiirlerinde yaşadığı olayları ve tabiatı konu edinmiştir.

Bayburtlu Celâlî

*Medrese eğitimi görmüştür.

*Eşinin kundakta bir bebek bırakarak vefat etmesi üzerine söylediği ağıt ünlüdür.

*Destanları ve mizahi şiirleri önemlidir.

*Batakçı Destanı, Kalaust Destanı ünlü destanlarındandır.

Sümmanî

*Rivayete göre Bedahşan Emiri'nin kızı Gülperi'ye aşık olmuş ve onu aramak için uzun bir yolculuğa çıkmıştır. Kafkasya, Türkistan, Afganistan ve Hindistan'ı dolaşmıştır.

*Sümmani ve Gülperi için hala söylenen bir halk hikayesi vardır.

*Atışmaları ünlüdür.

*Hem hece hem aruzla şiirler söylemiştir.

20. YY

Âşık Veysel

*Cumhuriyet dönemi şairlerindendir.

*Yurdu gezip sazıyla şiirler söylemiştir.

*Köy enstitülerinde halk türküleri öğretmenliği yapmıştır.

*Didaktik şiirlerinin yanında doğa , özlem, aşk konulu şiirleri daha çok ilgi görmüştür.

Abdurrahim Karakoç

*Hece ölçüsünü ustalıkla kullanmıştır.

*Sosyal konuları, İslam'ı, gurbeti şiirleri işlemiştir.

*Serbest tarzda söylediği şiirler de vardır.

*Şiirlerinde halk diline ait kelime ve deyimler, şive taklitleri görülür.

*Taşlamaları da ünlüdür.

*Şiir kitapları:

Hasan'a Mektuplar

Gökçekimi

El Kulakta

Gerdanlık I,II,III

Vur Emri

Parmak İzi

Kan Yazısı

Yasaklı Rüyalar

Suları Islatamadım

Akıl Karaya Vurdu

Beşinci Mevsim

Dosta Doğru

Deneme:

Çobandan Mektuplar

Şeref Taşlıova

*Binden fazla şiiri ve tasnif ettiği birçok halk hikayesi vardır.

*İki yüzden fazla makamı bilmektedir.

*Çeşitli festival ve yarışmalarda çok sayıda birinciliği vardır.

*UNESCO tarafından “yaşayan insan hazinesi” seçilmiştir.

Murat Çobanoğlu

*Kars'ta aşıklar kahvesi vardır.

*Babası, Kars'ın usta aşıklarından Gülistan'dır.

*Üç bine yakın şiiri ve ünlü aşıklarla atışmaları vardır.

Âşık Mahzunî Şerif

*Halk şairi ve bestecidir.

*Bektaşî kültürünün dünyaya tanıtılmasında önemli bir yeri vardır.

Âşık Feymani

*Adana'da çiftçilik yapmaktadır.

*Hem saz çalan hem de şiirler yazan bir halk şairidir.

*Tasavvuf şiirleri de yazmıştır.

*Ahu Gözlüm isimli şiir kitabı “Halk Şairleri Arası Eser Yarışması”nda mansiyon ödülü almıştır.

Neşet Ertaş

*Abdallık geleneğinin son büyük ustasıdır.

*Bozkırın tezenesi unvanıyla anılmıştır.

*Zahidem, Gönül Dağı, Ah Yalan Dünya meşhur türkülerindendir.

TEKKE EDEBİYATI TEMSİLCİLERİ

13. YY

YUNUS EMRE

*Tasavvuf onun için bir yaşama biçimidir.

*İlahilerinde tasavvuf, insanın nefsi ile olan mücadelesi, Allah yolunda olup dünya işlerinden uzak durma gibi konuları işlemiştir.

*Dostluk, kardeşlik, dünya malına ve geçici dünyaya bağlanmama, birbirini anlamak, hoşgörü onun için çok önemli kavramlardır.

*İnsanın görevi insan-ı kamile ulaşmaktır.

*Dili oldukça sadedir.

*İlahilerinde hecenin 6'lı,7'li, 8'li kalıplarını kullanmıştır.

*Şiirlerinde anlam derinliği, duygu,mecaz ve düşünce zenginliği görülür.

Risaletü'n Nushiyye

Divan

Hacı Bektaş Veli

Velâyetnâme Hacı Bektaş Velî'nin hayatı, kerâmetlerini sosyal ilişkilerini anlatan hikâyelerden oluşmaktadır. Bu hikâyelerde Kur'ân, hadis, nasihat dolu anlatımlar bulunmaktadır.

Mâkâlât

Kitabü'l Fevaid

14.yy

HACI BAYRAM VELİ

*Medrese eğitimi almış ve Ankara'da müderrislik yapmıştır.

*Bayramilik tarikatının kurucusudur.

*Yunus Emre etkisinde ve halk diliyle yazılmış ilahileri vardır.

*Şathiye de yazmıştır.

15 yy

Kaygusuz Abdal

*Bektaşî edebiyatının öncülerindendir.

*Hem hece hem aruzu kullanmıştır. Şiirlerinde mizah, alay unsuru görülür. Kapalı bir anlatımı vardır. Şiirlerinden, Melamilik zümresinden olduğu anlaşılır.

*Düz yazılarında yalın, akıcı bir üslubu vardır.

Divân, Gülistân, Mesnevî-i Baba Kaygusuz (I-II-III), Gevhernâme, Minbernâme, Budalanâme, Kitâb-ı Miglâte, Vücûd-Nâme, Dil-güşa, , Müzekki'n Nüfûs

16. YY

Pir Sultan Abdal

*Alevî-Bektaşî geleneğindeki yedi şairden biridir.

*Bütün şiirlerini hece ve dörtlüklerle yazmıştır.

*Saz eşliğinde şiir söyleyen bir tekke şairidir.

*Şiirlerinin bir bölümü siyasi içeriklidir.

*Lirik ve coşkun bir dili vardır.

Aziz Mahmut Hüdayî

*Medrese eğitimi almış ve medrese hocalığı yapmıştır.

*Divan-ı İlahiyat adlı eserinde şiirlerini toplamıştır. Hece ve aruzla yazdığı şiirler vardır.

*Tarikatname

Miraciye

Tecelliyat

Vakiat

Nefasü'l Mocalis

17. YY

Kul Himmet

*Alevî-Bektaşî şairlerindendir.

*Destan, nefes ve ağıtları vardır.

Niyazi Mısri

*Gezgin bir mutasavvıftır.

*Şiirleri didaktiktir.

*Aruz ve hece ile yazdığı şiirler vardır.

*Divan, Tefsir-i Sure-i Fatiha, Risale-i Tasavvuf, Devretu'l Arşiye

18. YY

Erzurumlu İbrahim Hakkı

*Âlim, mutasavvıf ve şairdir.

*Tasavvufun yanında astronomi, geometri, matematik gibi ilimlerle de uğraşmıştır.

*Marifetname isimli eserinde birçok ilimle ilgili bilgi vermiş, hemen hemen her konuya İslami açıdan yaklaşmıştır.

*Divan-ı İbrahim Hakkı

*Kenzü'l Fütuh

*İnsan-ı Kamil

DİVAN EDEBİYATI

Divan Edebiyatı Genel Özellikleri

*Arap, Fars edebiyatı örnek alınarak İslami unsurlarla şekillenen bir edebiyattır.

*Divan edebiyatının kaynakları: Kur'an, hadisler, kelam, fıkıh, peygamber hikayeleri, menkıbeler, tasavvuf, mitoloji, astronomi, musiki, tıp...

*Yüksek zümre ve seçkinler edebiyatıdır.

*Dili; Arapça, Farsça, Türkçenin iç içe olduğu Osmanlıcadır.

*Dili ağır ve süslüdür.

*Kurmaca ve soyut bir edebiyattır. Konudan çok, konunun nasıl ifade edildiği önemsenmiştir.

- *Aşk, sevgili, şarap, tasavvuf ve dini temalar ağırlıktadır.
- *İmge ve söz sanatlarından sıkça yararlanır.
- *Nazım ağırlıklıdır, nesir biçiminden yazılan eserler azdır.

Divan Şiirinin Genel Özellikleri

- *Aruz ölçüsü kullanılır.
- *Süslü ve sanatlı bir anlatımı vardır.
- *Genellikle tam ve zengin uyak kullanılmış, göz için kafiye ilkesi benimsenmiştir.
- *Şiirlerin son biriminde mahlas adı verilen takma isim kullanılmıştır.
- *Bütün güzelliği yerine parça güzelliği önemsenmiştir.
- *Şiirlerde başlık kullanılmamış, şiirler rediflerinin ya da nazım biçimlerinin adıyla anılmıştır.
- *Aşk, şarap, sevgili, ölüm, övgü, yergi başlıca konulardır.
- *Aşk acısından duyulan mutluluk sıkça dile getirilir.
- *Şiirde genellikle “âşık , mâşuk , ağyar” üçgeni işlenir.
- *Mazmun: Divan şiirinde kullanılan kalıplaşmış sözlerdir.

Servi-boy ok-kirpik yay-kaş inci-diş mah-yüz

Divan Edebiyatı Nazım Biçimleri

Beyitlerle kurulan nazım biçimleri:

Gazel

- *Divan şiirinin en yaygın nazım biçimidir.

*Beyit sayısı 5-15 arasındadır. Beyit sayısı 15'i geçen gazellere gazel-i mutavvel denir. Ahmedi ve Nesimi'nin uzun gazelleri vardır.

*Gazelin ilk beyti kendi arasında kafiyeli olur, buna musarra ya da mukaffa beyit denir.,

*İlk beytine matla, son beytine makta denir.

*Matladan sonra gelen beyte hüsn-i matla, maktadan önce gelen beyte hüsn-i makta denir.

*Şairlerin şiirlerde kullandıkları takma ada mahlas denir.

*Gazelin en güzel beytine şah beyit ya da beytü'l gazel denir.

Yek-ahenk gazel, beyitleri arasında konu bütünlüğü olan gazellerdir.

Yek-avaz gazel, bütün beyitleri aynı güzellikte olan gazellerdir.

Musammat gazel, dize ortalarında iç kafiye bulunan gazellerdir.

Müşterek gazel, iki şairin birlikte yazdıkları gazellerdir.

Müraca'a gazel, dedim-dedi biçiminde yazılan gazellerdir.

Âşıkâne gazel, aşk konusunu işleyen gazellerdir. Aşkın verdiği acı ya da mutluluk anlatılır. Bu gazelin temsilcisi Fuzuli'dir.

Rindâne gazel; içkiyi, içki zevkini, hayata karşı umursamazlığı, yaşamaktan zevk almayı anlatan gazellerdir. Rindane gazelin en başarılı şairi Baki'dir.

Şuhâne gazel, kadını ve aşkı konu alan, zarif ve çapkın bir anlatımla söylenmiş gazellerdir. Nedim şuhane gazelleriyle tanınır, bu tür gazellere Nedimane tarz gazel de denir.

Hâkimane (hikemî) gazel, didaktik konuları işler. Ahlaki öğütler veren, özdeyiş niteliğindeki sözlerin ağır bastığı gazellerdir. Bu tarzda Nâbî ünlüdür, Nâbîyane gazel de denir.

Sofiyâne gazel, din ve tasavvuf konularını işleyen gazellerdir.

Kaside

*Belli bir amaç için yazılmış şiirlerdir. Özellikle din ve devlet büyüklerini övmek için yazılır.

- Beyit sayısı 33-99 arasında değişir.
- *Gazeldeki gibi aa/ba/ca/da...
- şeklinde kafiyeleşir.
- *ilk beytine matla, son beytine makta, en güzel beytine şah beyit ya da beytü'l kasid, şairin mahlasının geçtiği beyte taç beyit denir.
- *Beyitlerinde iç kafiye bulunan kasidelere musammat kaside adı verilir.

Kasidenin Bölümleri:

Nesib – Teşbib : Kasidenin giriş bölümüdür. Genellikle 15-20 beyitten oluşur. Bu bölümde asıl konuyla ilgisi olmayan kış, yaz, aşk, bahar, bayram gibi konulardan söz edilir. Aşkla ilgili duygular anlatılırsa nesib; diğer konular (bahar, tabiat, bayram vb.) işlenmişse teşbib adını alır.

Girizgâh: Nesib bölümünden methiyeye geçerken söylenen beyitlerdir. Şair bu bölümde asıl konuya geçeceğini haber verir.

Methiye: Kasidenin sunulduğu kişinin övüldüğü ve asıl konunun işlendiği bölümdür.

Tegazzül: Şair bu bölümde aşk ve eğlence duygularını dile getirir, gazel söyler. Nesib ile methiye arasında ya da methiye ile fahriye arasında yer alır. Her kasidede bulunmaz.

Fahriye: Şairin kendisini ve sanatını övdüğü bölümdür. Beyit sayısı değişkendir. Şair kendisini överken şiir yeteneğini de gösterir.

Dua: Kasidenin son bölümüdür. Birkaç beyitten oluşur. Kasidenin sunulduğu kişiye dua edilen bölümdür. Aynı zamanda Allah'a şükredilir, Allah'ın övülen kişiye uzun ömür vermesi dilenir.

- *İki beyitten binlerce beyte kadar uzayabilir.
- *Her beyti kendi arasında kafiyelidir. Kafiye düzeni aa/bb/cc/dd... biçimindedir.
- *Konu bütünlüğü vardır.
- *Konularına göre,dini-tasavvufi mesneviler, ahlaki ve didaktik mesneviler, sosyal konulu mesneviler, savaş konulu mesneviler, aşk ve macera mesnevileri olarak ayrılır.
- *Mesnevilerde olaylar abartılarak anlatılır. Gerçek dışı, masalsı varlıklar da kullanılır.
- *Başkahramanlar şehzadeler ve padişah kızlarıdır.
- *Olayların geçtiği zaman belli değildir.
- *Mekanlar değişkendir. Genellikle saraylar, şehirler ya da hayali mekanlardır.
- *Düş görme, resimde görüp aşık olma,mektuplaşma, kılık değiştirme, çocuğu olmayan padişah gibi motifler kullanılmıştır.
- *Aruzun kısa kalıplarıyla yazılır.

Kıt'a

- *Beyit sayısı 2-12 arasındadır.
- *İki beyitten fazla olanlara kıta-i kebire (büyük kıta) denmiştir.
- *Genellikle mahlas kullanılmaz.
- *Kafiye düzeni aa/cb şeklindedir. ab/ab şeklinde olanlar da vardır.
- *Aruzun her kalıbıyla yazılabilir.
- *Mısraların arasında anlam bütünlüğü bulunur.
- *Felsefi, tasavvuf, yergi, övgü, hayat görüşü, bir olayın tarihi gibi konular işlenir.
- *Kıta nazım biçimiyle muamma, tarih, lügaz ve hicviye yazılır.

Müstezat

- *Bir uzun kısa dize ile kurulu beyitlerle yazılan nazım biçimidir. Bir gazelin her dizesine bir kısa dize eklenerek oluşturulur.
- *Kısa dizelere ziyade denir.

*Uzun ve kısa dizeler arasında anlam bütünlüğü vardır, ziyadeler okunmasa da anlam bütünlüğü bozulmamalıdır.

*Aruzun tek bir kalıbıyla yazılır.

Bentlerle kurulan nazım biçimleri:

Rubai

*Dört dizelik tek bentten oluşan bir nazım biçimidir.

*Kendine özgü kalıpları vardır, her bir dizesi farklı bir kalıpla yazılabilir.

*Az sözle derin anlamlar ifade eder.

*Hayat felsefesi, dünya görüşü, tasavvuf, aşk , ölüm gibi konular işlenir.

*Uyak düzeni aaxa biçimindedir.

*İlk iki dize hazırlık niteliğinde olup, asıl söylenmek istenen son iki dizededir..

*Genellikle mahlas kullanılmaz.

Tuyuğ

*Divan şiirine Türklerin kazandırdığı bir nazım biçimidir.

*Dört dizelik tek bentten oluşur.

*Konu, mısra sayısı, uyak örgüsü olarak rubaiye benzer.

*Rubaiden farkı aruzun 11 heceye denk gelen “fâilâtün/ fâilâtün/ fâilâtün/ fâilün” kalıbıyla yazılmasıdır. Rubai ise 24 çeşit kalıpla yazılabilir.

*Halk edebiyatındaki maninin divan edebiyatına yansımış biçimidir.

*Manilerde olduğu gibi uyakları genellikle cinaslı olur.

*Genellikle mahlas kullanılmaz.

*Tuyuğ nazım şeklini ilk kullanan şair Kadı Burhaneddin’dir.

Şarkı

*Türklerin divan şiirine kazandırdığı bir nazım şeklidir.

*Bestelenmek için yazılır.

*Yalın bir dili vardır.

*Aşk, sevgili, güzellik, ayrılık, içki, eğlence konularını işler.

*Dörder dizelik bentlerden oluşur, bent sayısı 3-5 arasındadır.

*Uyak düzeni

aaaa/bbba/ccca... şeklindedir.

*Bazı şarkılarda ilk bendin ikinci ve dördüncü dizesi diğer bentlerin son dizesi olarak tekrarlanır. Buna nakarat denir.

*Şarkıların miyan adı verilen bentlerin üçüncü dizesi, anlam bakımından güçlü ve dokunaklı olur.

Murabba

*Dörder dizelik bentlerden oluşur, bent sayısı 3-7 arasındadır.

*Uyak düzeni

aaaa/bbba/ccca... şeklindedir.

*Din, ahlak, öğreticilik, aşk, övgü, yergi, ölüm konuları işlenir.

*Dili ağırdır.

*Son dizeleri sadece kafiye ile bağlıysa murabba-ı müzdeviç, son mısraları aynen tekrarlanırsa murabba-ı mütekerrir adını alır.

Terkib-i Bent

*Aynı vezinde 8-20 dizelik bentlerin birleştirilmesiyle oluşur.

*Genellikle 5-7 bent olarak yazılır.

*Bentlere terhib-hane , birleştiren beyitlere vasıta ya da bendiye denir.

*Kafiye düzeni,

aa/xa/xa.....bb

cc/xc/xc/...dd...

*Vasıta beyti her bendin sonunda değişir. Şairin mahlası son terkiuhanede söylenir.

*Her konTerci-i Bent

*Terki-i bendden farkı vasıta beytinin her bendin sonunda aynen tekrarlanmasıdır.
u işlenebilir.

Divan Edebiyatında Görülen Akımlar

Sebk-i Hindi Akımı

*Hint tarzı ya da Hint yolu anlamındadır.

*Türk edebiyatında 17. ve 18. yüzyıllarda etkili olmuş bir akımdır.

*Şiirde anlam derinleştirilmiş ve şiirde kapalı bir anlam benimsenmiştir.

*Az sözle çok şey anlatmak önemlidir.

*Herkesçe bilinmeyen mazmunlar, yeni mecazlar kullanılmıştır.

*İnsan ruhunun çektiği acılar dolayısıyla da tasavvuf bu tarz şiirlerin ana konusunu oluşturur.

*Söz ahengini önemsemek ve şiirde musiki oluşturmak amaçlanmıştır.

*Temsilcileri: Neşati, Naili, Şeyh Galip

Türki-i Basit Akımı

*15. yy'da divan şairi Necati'nin başlattığı bir akımdır.

*Mahalli konular, günlük yaşayış şiire girmiştir.

*Soyuttan çok somut güzeller ve güzellikler işlenmiştir.

*Günlük konuşma dili, deyim ve atasözleri şiirde kullanılmıştır.

*Nedim, halk şiirindeki türküyeye yakın olan "şarkı" türüne en çok örnek veren şair olarak bu akımın en önemli temsilcisi olmuştur.

*Nedim şiirlerinde İstanbul'un somut güzelliklerini, eğlence ve gezinti yerlerini divan şiirine sokmuş; Baki gibi İstanbul Türkçesini şiir dili olarak kullanmıştır.

*Temsilcileri :Necati, Baki, Nedim, şeyhülislam Yahya ve Enderunlu Vasıf tır.

Hikemi (Hakimane) şiir

*Düşünceye ağırlık veren, okura yol gösteren şiirlerdir.

*İnsanı, dünyayı, olayları değerlendiren çeşitli konular işlenmiştir.

*Anlatım kısa ve  zl d r.

*Daha öncesinde böyle şiirler yazılmakla birlikte akım olarak ortaya çıkması 17. yy'da olmuştur.

*En önemli temsilcisi Nabi'dir. "Nabi Ekolü" olarak da bilinen hikemi şiirlerin önemli diğer temsilcisi 18. yy divan şairlerinden Koca Ragıp Paşa'dır.

DİVAN EDEBİYATI şAİRLERİ

13. yy.

Hoca Dehhani

*Anadolu'da din dışı divan edebiyatının kurucusudur.

*Aşk, şarap, tabiat konularını işlemiştir.

*Oğuz Türkçesini kullanmıştır.

*Günümüze bir kasidesi ve yedi gazeli ulaşmıştır.

*Selçuklu şehnamesi isimli Farsça mesnevisi olduğu düşünülmektedir ancak eser günümüze ulaşamamıştır.

Mevlana Celaledin-i Rumi

*Sevgi ve hoşgörü çağrısı ile tüm insanlara kucak açmış, mutasavvıf, düşünür ve şairdir.

*Hocası Şems-i Tebrizi ile tanıştıktan sonra tasavvuf yoluna girmiştir.

*Eserlerinde tasavvuf düşüncesini işlemiştir.

*Eserlerini Farsça olarak yazmıştır.

*2007 yılı, UNESCO tarafından Dünya Mevlana Yılı ilan edilmiştir.

Mesnevi, Divan-ı Kebir, Mektubat, Fih-i Mafih, Mecalis-i Seba

Sultan Veled

*Mevlana'nın oğlu ve Mevlevilik tarikatının kurucusudur.

*Anadolu'da aruz vezniyle Türkçe şiir yazma geleneğinin oluşmasında katkıları büyüktür.

Eserleri

Divan, Mesnevileri: İbtidaname(Farsça), İntihaname(Farsça), Rebabname (Farsça) , Maarif

Ahmet Fakih

*Mevlana'nın babasından fıkıh dersleri aldığı için “fakih” olarak anılmıştır.

*Mutasavvıftır.

*Eski Anadolu Türkçesinin en eski şairi olarak bilinmektedir.

Eserleri:

Çarhname, Kitab-ı Evsaf-ı Mesacidi'ş-Şerife

Şeyyad Hamza

*Dini-tasavvufi şiirler yazmıştır. Din dışı konuları işlediği şiirleri de vardır.

*Gezgin bir derviş olarak Anadolu'yu dolaşmıştır.

*Şiirlerinde hem aruz hem heceyi kullanmıştır.

Eserleri

Yusuf u Züleyha, Dastan-ı Sultan Mahmud

14. YY.

Gölşehri

*Mutasavvıf şairdir.

*Sade bir Türkçeyle yazmış, Türkçeyi sanat dili haline getirmeye çalışmıştır.

*Eserleri:

Mantıkut Tayr, Felek-name, Aruz Risalesi, Keramet-i Ahi Evran

Aşık Paşa

*Mutasavvıf bir şairdir.

*Eserlerini sade bir Türkçeyle yazmış ve Türkçenin edebiyat dili olmasında önemli katkıları olmuştur.

*Hem arzu hem de hece ile yazmıştır.

Eserleri

Garibname , Fakrname, Kimya Risalesi

Ahmedî

*Aşk, şarap, eğlence, tarih ve tabiat konulu şiirler yazmıştır.

*Şairliğin yanında tıp, astronomi, geometri, resim, hattatlıkla da ilgilenmiştir.

*Türkçeyi ustalıkla kullanan, şiir tekniği iyi olan bir sanatçıdır.

*İskendername, *Cemşid u Hurşid, *Tervihu'l Ervah, Mirkatü'l Edeb

Kadı Burhaneddin

*Şair, bilgin, devlet adamıdır.

*Aruz ve heceyi kullanmıştır.

*Şiirlerinde Azeri Türkçesini kullanmış, gazel ve tuyuğlarıyla ün kazanmıştır.

*Aşk, tabiat, yiğitlik ve tasavvuf temalarını işlemiştir.

Eserleri:

[Divan](#)

[Tercihü't Tavzih](#)

Seyyit Nesimî

*Azeri sahasında yetişmiş mutasavvıf bir şairdir.

*Vahdet-i vücud düşüncesini Hurufilik inancı çerçevesinde cesur ve taşkın bir şekilde anlatmıştır.

*Alevi-Bektaşî şairler arasında yedi ulu ozandan biri kabul edilir.

*Şiirlerinde coşkun bir lirizm görülür.

*Arapça, Farsça, Türkçe olmak üzere üç divanı vardır.

*Tuyuğlarıyla ünlüdür.

*Şiirlerinde genellikle Azeri şivesini kullanmıştır.

Hoca Mesud

*Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Türkçeyi iyi kullandığı bilinir.

Eserleri

[Süheyl ü Nevbahar](#) , [Ferhengname-i Sadi](#)

15. YY.

Ali Şir Nevaî

*Çağatay edebiyatının en ünlü şairidir.

*Çağatay Türkçesi onun sayesinde büyük bir edebiyat dili haline gelmiştir.

*Hamse sahibi ilk Türk şairidir.

fulyahoca.com

Divanları (Hazâ'inü'l-Me'ân'i, Mecâlisü'n- Nefâis, Muhakemetü'l- Lügatayn, Mizanü'l- Evzân

Hamse:

Hayretü'l- ebrar

Leylâ ile Mecnûn

Ferhâd ile Şirin

Seba-yi Seyyâre

Sedd-i İskenderi

Lisânü't- tayr

Şeyhî

*Tasavvuf ve tıp eğitimi almıştır.

*Tasavvufî ve din dışı şiirleri, hiciv üslubuyla yazdığı sosyal içerikli eserleri de vardır.

*Döneminin Türkçesini başarıyla yansıtmıştır.

Eserleri:

Divan

Harname, Hüsrev ü Şirin

Süleyman Çelebi

*İmamlık yapmıştır.

*Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan tür olan mevlit yazma geleneğini başlatmıştır.

Vesiletü'n-Necat (Mevlit)

Ahmet Paşa

*Kadılık ve vezirlik yapmıştır.

*Döneminde “sultanu'ş-şuara” olarak anılmıştır.

*Fatih tarafından idama mahkum edilmiş, Kerem Kaside'sini yazarak idamdan kurtulmuştur.

*Fatih için yazdığı Güneş Kasidesi de ünlüdür.

*Din dışı gazel ve murabbalarıyla tanınmıştır.

*Tarih düşürme ve nazire yazmada önde gelen isimlerdendir.

*Divanı vardır.

Necati Bey

*Şair ve hattattır.

*Aşk konulu gazelleriyle ünlüdür.

*Şiirlerinde sade bir dil kullanmış; atasözlerine, deyimlere ve halk söyleyişlerine şiirlerinde yer vermiştir.

*Türkçe divanı vardır.

16. YY.

Fuzulî

*Aşk şairidir. Beşeri aşktan ilahi aşka dönüşen platonik aşkı anlatır.

*Mutasavvıf değildir ancak anlattığı aşk Allah aşkıdır.

*İzdirap şairidir. Mutluluğu istemez, aşk acısını, derdi, üzüntüyü arar.

*Divan şairlerinin en lirik şairlerinden biridir.

*Mazmun bulma ve kullanmada çok ustadır.

*Gazelleriyle ünlüdür.

*Şiirlerinde Azeri Türkçesinin özellikleri görülür.

*Şiirleri kolay söylenmiş gibi görünür ancak derin anlamlar içerir.

*"İlimsiz şiir, temelsiz duvara benzer." demiştir.

- Türkçe Divan, Farsça Divan, Leyla vü Mecnun, Beng ü Bade, Heft-cam/Saki-name, Hadis-i Erbain Tercümesi, Hadikatü's-Süeda, Rind ü Zahid, Sıhhat ü Maraz, Muamma Risalesi, Şikayetname, Enisü'l Kalb

Bâkî

*Döneminde “sultanu’ş şuara” olarak anılmıştır.

*Aruzun kusurlarını en aza indirgemıştır.

*Mazmunları, söz sanatlarını kullanmada çok başarılıdır.

*Şiirlerinde genellikle din dışı konuları işlemiştir. Rint bir şairdir. Zevke, eğlenceye düşkün olan şair dünyayı kısa, geçici bir hayal alemi olarak görmüştür.

*Şiirlerinde tabiat ve İstanbul’a da yer verir.

*Şiirlerinde sade İstanbul Türkçesi görülür.

*Gazel şairi olan Baki’nin Kanuni’nin ölümü üzerine, terkibi bent biçiminde yazdığı Kanuni Mersiyesi ünlüdür.

*Divanı vardır.

*Fezail-i Mekke ve Feza’ilü’l Cihad Arapçadan çeviri mensur eserleridir.

Bağdatlı Ruhi

*Düşünce ve toplumsal konulu şiirler yazmıştır. Hicivleriyle ünlüdür.

*Lirik ve tasavvufi şiirler de yazmıştır ancak şiirleri nazım tekniği bakımından zayıftır.

*Divan’ında bulunan 17 bentlik sosyal hiciv içerikli terkeb-i bendi ünlüdür. Tanzimat şairlerinden Ziya Paşa bu esere nazire yazmıştır.

Zâtî

*Ayakkabıcı dükkanı olarak açtığı yerde remilcilik yapmıştır. Daha sonra para karşılığı şiir yazmaya başlamış ve burası Baki’nin de geldiği, genç şairlerin yetiştiği bir edebi okul haline gelmiştir.

*Yaklaşık üç bin gazeli ile Türk edebiyatının en çok gazel yazan şairidir.

*Divan, Şem ü Pervane, Ahmed ü Mahmud, Ferruhname, Letaif, Edirne Şehrengizi Siyer-i Nebi, Mevlid

Taşlıcalı Yahya

*Kanuni'nin oğlu Şehzade Mustafa'nın ölümü üzerine yazdığı Şehzade Mustafa Mersiyesi ile ünlüdür.

*Mesnevilerinde mahalli çizgilere ve deyimlere yer vermesiyle mahallileşme akımı içindedir.

*Hamse sahibidir:

Gencine-i Raz

Kitab-ı Usul

Gülşen-i Envar

Yusuf u Züleyha

Şah u Geda

*Divan

Hayalî

*Şiirlerinde mahalli çizgilere ve deyimlere yer vermiş, mahallileşme akımının içinde olmuştur.

*Rindane tarzda şiirleri vardır.

*Tasavvufu işlemiştir ancak tasavvuf şairi değildir.

*Divan

17. YY.

Nefî

*Divan şiirinin en büyük yergi ve övgü şairidir.

*Aşıkane gazelleri, hicivleri ile ün kazanmıştır.

*Kaside tarzında yakaladığı sağlam teknik, ahenk ve abartmalarla bir ekol olmuştur.

*Din dışı konularda yazmıştır.

*Kasidelerinde ağır ve sanatlı, gazellerinde yalın bir dil kullanmıştır.

Divan

Siham-ı Kaza (Kader okları), Tuhfetü'l Uşak

Nâbî

*Didaktik şiirleriyle tanınır.

*Nabi Ekolu olarak bilinen , düşünceyi ön planda tutan Hikemi Şiir'in kurucusu ve en büyük temsilcisidir.

*Nazım tekniği kusursuzdur, şiirlerinde söz sanatlarını çok kullanmamış, sade ve akıcı bir dille yazmıştır.

*Bazı hikmetli sözleri atasözü gibi halk arasında yerleşmiştir.

*Sorunlara çözüm üreten, öğüt veren bir şiir anlayışı vardır.

*Manzum eserlerinde sade bir dil kullanmış, mensur eserlerinde ise süslü bir dili tercih etmiştir.

*Türkçe ve Farsça Divan

*Tercüme-i Hadis-i Erbain, Hayriyye, Hayrabad, Surname, Fetihname-i Kamanîçe, Tuhfetü'l , Münşeat

*Divan katipliği yapmıştır.

*Sebk-i Hindi akımının edebiyatımızdaki ilk temsilcisidir.

*Kelime seçimine çok önem vermiştir.

*Daha çok gazelleriyle tanınmıştır.

*Genelde aşıkane gazeller yazmış ancak rindane, arifane bazen de hikemi tarzda şiirler de yazmıştır.

*Divan

Neşatî

*Mevlevî şeyhidir.

*Sebk-i Hindi akımının etkisinde şiirler yazmıştır.

*Sade,doğal bir dili; zarif bir üslubu vardır.

*Bir mutasavvıf olmasına rağmen bu yönü şiirlerine çok yansımamıştır.

*Divan, Hilye-i Enbiya, Şehrengiz

Şeyhülislam Yahya

*Gazel tarzının üstatlarından. Gazelleri rindane ve aşıkane.

*Hayatın zevk ve eğlencelerini, duygusal özelemlerini, şarap ve meyhaneyi şiirlerinde işlemiştir.

*Beşeri aşk şairidir. Az da olsa tasavvufi şiirler de yazmıştır.

*Sade bir İstanbul Türkçesi kullanmıştır.

*Divan

*Dini, tarihi, edebi risale ve çevirileri vardır.

18. YY.

Nedim

*Lale Devri şairidir.

*Şiirlerinde İstanbul'un köşk ve bahçelerini, şenlikleri, eğlencelerini anlatmıştır.

*Hayatı hep güzel yanlarıyla görmüş, zevk ve eğlence içinde yaşamış, bu neşesini şiirlerine de yansıtmıştır.

*İstanbul Türkçesini kullanmıştır.

*Mahallileşme akımının en güçlü temsilcisidir.

*Nedimane denilen bir tarz yaratmıştır. Şiiri soyut dünyadan çıkarıp somut dünyayı anlatmıştır.

*Aşk, şarap ve sevgiliyi anlatmıştır.

*Gazel ve şarkılarında sade, kasidelerinde ağır bir dil kullanmıştır.

*Şarkıları ve şuhane gazelleriyle tanınır.

*Divan

Şeyh Galip

*Mevlevi şeyhidir.

*Divan edebiyatının son büyük şairi kabul edilir.

*Tasavvuf ve ilahi aşkı işlemiştir.

*Sebk-i Hindi akımının önemli bir temsilcisidir.

*Divan

Hüsn ü Aşk

fulyahoca.com

EDEBİYAT AKIMLARI

Hümanizm (İnsancılık)

*İnsan sevgisi anlamına gelir ve insanı geliştirme, yüceltme amacı taşır.

*Eski Yunan ve Latin edebiyatı örnek alınmış, sanatçılar kendilerine ait eser vermek yerine antik çağın konularını yeniden işlemişlerdir.

*Üslup ve biçim özelliklerine önem veren hümanist sanatçılar, eserlerini halkın değil aristokrat kesimin beğenisine uygun hazırlamışlardır.

*Cumhuriyet Dönemi'nde ise Nurullah Ataç, Sabahattin Eyüboğlu, Vedat Günyol gibi bazı sanatçılarda hümanist yaklaşım görülmüştür.

Klasisizm (Kuralcılık)

*Eski Yunan ve Latin edebiyatları örnek alınmıştır.

*Akıl ve sağduyuya önem verilmiş, duygu ve hayal ikinci plana bırakılmıştır.

*Kuralcılık vardır.

*Özel ve yerel değil, evrensel ve kalıcı olan işlenmiştir.

*Konular daha çok tarih ve mitolojiden seçilmiştir.

*Bireyin erdemli ve ahlaklı olması amaçlanmıştır.

*Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.

*Kahramanlar üst tabakadan seçilmiş; hasta, sakat, yaşlı, çocuk tiplerine yer verilmemiştir. Ölüm, yaralama gibi olaylar eserlere yansıtılmamıştır.

*Eserler seçkin ve soylu bir konuşma diliyle yazılmıştır.

*Açık, yalın bir dil kullanılmıştır.

***Romantizm (Coşumculuk)**

*Duygu ve hayale önem vermiştir.

*Hüzün, karamsarlık, aşk, ölüm, intihar, acı, tabiat, özgürlük gibi konular işlenmiştir.

*Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlememiştir.

*Konular işlenirken zıtlıklardan yararlanılmıştır.

*Toplumun her kesiminden insana yer verilmiştir.

*İyiler hep iyi, kötüler hep kötüdür.

*Bireyin düzeltilmesi değil toplumun düzeltilmesi esas alınmıştır.

*Doğa ve betimlemelere yer verilmiştir.

*Eserlerde günlük konuşma dili kullanılmıştır.

Realizm (Gerçekçilik)

*Gerçeklik üzerine kurulmuştur.

*Konular günlük yaşamdan seçilmiş, insan ve toplum gerçekleri ele alınmış, olağanüstülükler yer verilmemiştir.

*Sanatçılar toplumsal konuları işlemiş ancak sanatı toplum sorunlarını çözmek için bir araç olarak görmemişlerdir.

*Klasikler insanı “olması gerektiği gibi” , romantikler “kendi istediği gibi” anlatmış; realistler ise “ olduğu gibi” aktarmıştır.

*Sanatçılar, eserlerinde kendi kişiliklerini gizlemiş, ele aldıkları gerçeği objektif bir şekilde yansıtmışlardır.

*Gözlem, araştırma, anket metodu, bilimsel veriler, belgeler kullanılmıştır.

*Çevre tasvirine önem vermişlerdir. Betimleme ölçülü bir şekilde kullanılmıştır.

*Sade ve açık bir dil kullanılmıştır.

Naturalizm (Doğalcılık)

*Realizmden daha da ileri giderek gerçekçiliğin bilimsel deneye dayanması gerektiğini savunmuştur.

*Soyaçekim ve deneysel roman kavramlarını eserlere yansıtmışlardır.

*Toplumu laboratuvar, insan deney konusu, sanatçı bilim insanı olarak görülmüştür. Hayatı bilimsel bir gerçeklikle ele almışlardır.

*Yazar gözlem yapar, kendi görüşlerini esere yansıtmadan gözlemlerini romana aktarır.

*Çevrenin insan üzerindeki etkisini göstermek için , uzun mekan tasvirlerine önem vermişlerdir.

*Sokak dilini edebiyatta kullanmışlardır.

*Yaşamın çirkin ve iğrenç sahnelerini de yansıtmışlardır.

*Eserlerde kötümserlik hakimdir.

*Yazarlar kişiliklerini gizlemişlerdir.

Parnasizm (Şiirde Gerçekçilik)

*Realizm ve natüralizmin şiire yansımış şeklidir.

*Sanatçılar şiirlerinde dış dünyayı gerçeğe uygun biçimde eserlerine aktarmışlardır.

*Hayat karşısında objektif davranmışlardır.

*Tabiat tasvirlerine ve gözleme yer vermişlerdir.

*Resim gibi şiir yazmaya önem vermiş, resim altı şiir yazma tekniğine de sıkça başvurmuşlardır.

*Biçim güzelliğine önem vermişlerdir.

*Yunan ve Latin mitolojisinden yararlanmışlardır.

*Şiirlerinde karamsarlık vardır.

*Sone nazım şeklini sıklıkla kullanmışlardır.

Sembolizm (Simgecilik)

*Sembolistlere göre duyularımız bize dış dünyayı olduğu gibi değil, değiştirerek ulaştırır. Şiir gerçeği değil, gerçeğin bize ulaştırdığı izlenimi yansıtır.

*Duygu ve hayal etkilidir.

*Şiir anlaşılmak için değil, duyulmak ve hissedilmek içindir.

*Anlam kapalıdır.

*Şiirlerde mecaz, imge ve semboller kullanılmıştır.

*Kızıl akşamlar, mehtap, alaca karanlık, sararan yapraklar, hüznü veren renkler şiirde dekor olarak kullanılmıştır.

*İçeride kapanık, bezgin, bireysel bir şiir ortaya koymuşlardır.

*Sone, terzarima, müstezat, mensur şiir, serbest nazım biçimlerini kullanmışlardır.

*Ağır bir dil kullanmışlardır.

Empresyonizm (İzlenimcilik)

*Önce resimde sonra edebiyatta etkili olmuştur.

*Sembolizmin uzantısı sayılabilir.

*Sembolizmdeki imgeler ve nesnelere farklı anlamlar yükleme empresyonizmde yoktur.

*Dış dünyanın, sanatçının iç dünyasında bıraktığı izlenim anlatılır.

*"Güzellik kapalıdır." ve "Sanat sanat içindir." anlayışı benimsenmiştir.

*Anlatımda duygu ve yorum ön plana çıkarılmıştır.

*Şiirde biçim ve kafiye öneme verilmiştir.

*Mizaha yönelik söz konusudur.

Ekspresyonizm (Dışa Vurumculuk)

*Önce resim sonra edebiyatta etkili olmuştur.

*Dış dünya değil, insanın iç dünyasındaki gerçekler önemsenmiş ve bu gerçeklerin dışa vurulması gerektiği savunulmuştur.

*Dış gerçek, asıl gerçeğe ulaşmada bir engel olarak görülmüş; gerçeğin sanatçının ruhunda gizli olduğu belirtilmiştir.

*Bireyselliği ve ben duygusunu önemseyen, iç gözlem üzerinde duran bir akımdır.

*Ruhun isyanının sembolü saydıkları çılgınlığa önem vermişlerdir.

Kübizm

*Resimde ortaya çıkmış, edebiyata yansımış, en çok şiirde etkili olmuştur.

*Dış dünyadaki nesnelerin sadece görünen yanlarını değil, görünmeyen yanlarını da ; o nesnelerin yalnız şimdiki zamandaki hallerini değil, geçmiş ve geleceğini de yansıtmaya çalışırlar.

*Eşyayı üç boyutlu ve geometrik şekillerde göstermeye çalışırlar. İnsanın dış görünüşüyle birlikte duygu, hayal ve isteklerini de yansıtmak isterler.

*Şiirde anlaşılmaktan çok görünürlük önemsenmiş, görüntünün okuyucunun zihninde çağrışım yapması amaçlanmıştır.Kübist şairlerin şiir kitapları resimlenerek basılmıştır.

*Şiirde dilin yapısı, söz dizimi bozulmuş; noktalama işaretleri kullanılmamıştır.

Fütürizm (Gelecekçilik)

*Resim, heykel ve şiirde etkili olmuş bir akımdır.

*Geçmişe isyan, yenilik ve özgürlük bu akımın temellerini oluşturur.

*Dinamizmi, makine gücünü ve hızını sanata aktarma ve bu yolla geleceğe yönelme amacı vardır.

*Şiirde biçim, özgürlüğü kısıtladığı için, önemsenmemiştir.

*Şiirde sanayileşme, makineleşme, çark sesleri, fabrika gürültüleri, otomobil, tren, gemi, uçak vb. makineler yer alır.

*Nazım Hikmet Ran

Dadaizm

*Savaşı karşı olan aydınların başlattığı bir akımdır. Savaşı karşı, insan varlığını her şeyin üstünde tutmayı hedeflemiştir.

*Dadaistler tüm kurallara karşı çıkmışlardır.

*Kuralsızlığı benimsemişlerdir.

*Şiirde yeni ve şaşırtıcı imgelerle çağrışımlara ve anlam kapalılığına yer vermişlerdir.

Ercüment Behzat Lav

Mümtaz Zeki Taşkın

Sürrealizm (Gerçeküstücülük)

*"Bilinçaltı, sanatın gerçek kaynağıdır. Aklın ve mantığın kontrolünde yazılan eserler sahtedir."

*Bilinçaltının karanlık ve karmaşık dünyasını sanata yansıtmak istemişlerdir.

*Rüya, sayıklama, çağrışımlar sürrealizmin temeli sayılmıştır.

*Mizaha önem vermişlerdir.

*Bilinci hatırlatan bütün dil kurallarına karşı çıkarak alışılmışın dışında imajlar kullanmışlar, noktalama işaretlerine karşı çıkmışlardır.

Garipçiler (I. Yeni)

İkinci Yeniciler

Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)

*Modern toplumdaki insanın kendi değerini kendisinin oluşturabileceğini, geleceğini yine kendisinin kurabileceğini savunan bir akımdır.

*Descartes'in "Düşünüyorum, öyleyse varım." görüşüne dayanır.

*Varoluşçular insanın umutsuzluğunu, bunalımını ele alır; özgürlük, dayanışma, sorumluluk sahibi olma gibi kavramları edebiyat aracılığıyla okuyucuya ulaştırmaya çalışır.

TANZİMAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI

Tanzimat I. Dönem Özellikleri	Tanzimat II. Dönem Özellikleri
Bu döneme “Şinasi-Ziya Paşa-Namık Kemal” okulu da denmiştir.	Bu döneme “Ekrem-Hamit-Sezai” okulu da denmiştir.
Toplum için sanat anlayışı benimsenmiş, edebiyat halkın eğitilmesinde bir araç olarak görülmüştür.	Sanat için sanat anlayışı benimsenmiş, politik ve sosyal söylemlere yer verilmemiştir.
Divan edebiyatı eleştirilse de onun etkisinde kalınmış, divan şiirinin şekil özelliklerinden yararlanılmaya devam edilmiştir.	Divan edebiyatı şekil özellikleri kullanılmaya devam edilmiştir.
Divan edebiyatındaki parça güzelliği yerine bütün güzelliğine (konu bütünlüğüne) önem verilmiş ve ilk kez şiirlerde konuya uygun başlık kullanılmıştır.	Divan şiiri nazım biçimlerinden yavaş yavaş uzaklaşmaya çalışılmış, şiirde bazı biçimsel yeniliklere başvurulmuş ve Batı’dan alınan nazım biçimleri ilk kez denenmiştir.
Dilde sadeleşme savunulmuş ancak bunda başarılı olunamamıştır.	Dilde sadeleşme fikri bir kenara bırakılmış, birinci döneme göre daha ağır bir dil kullanılmıştır.
Vatan, millet, adalet, devlet, hak, özgürlük, eşitlik gibi temalar ilk kez işlenmiş, edebiyat bu kavramların halka benimsetilmesi için araç olarak görülmüştür.	Bireysel ve metafizik temalar işlenerek şiirin konusu genişletilmiştir. Recaizade’nin “Güzel olan her şey şiirin konusu olabilir.” Görüşü etkili olmuştur.
Fransız edebiyatı örnek alınmış, klasisizm ve romantizmin etkisinde kalınmıştır.	Hikâye ve romanda realizm ve natüralizm ağır basar. Şiirde romantizm etkili olmuştur.
Tiyatro halkı eğitmek için bir okul olarak düşünülmüştür, sahne dili ve tekniği açısından başarılıdır.	Tiyatro ikinci planda kalmış, oynanmak için değil okunmak için yazılmıştır.
Gazete ile halkın okuma alışkanlığını yükseltme amacı güdülmüştür.	Gazetenin etkisi azalmış, halka yönelik işlevini yitirmiştir.
Romanda - halkı aydınlatma amacı olduğu için- zaman zaman romanın akışını keserek okuyucuya bilgi vermiş ve eserlerde kişiliklerini gizlememişlerdir.	Romanın akışı kesilerek okuyucuya bilgi verilmesi azalmış, sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.

TANZİMAT EDEBİYATI BİRİNCİ DÖNEM SANATÇILARI

İBRAHİM ŞİNASİ (1826 – 1871)

- I. topluluğun öncüsüdür.
- Dilde sadeleşme hareketine öncülük etmiştir.
- Edebiyatımızda noktalama işaretini ilk kez kullanmıştır.
- Kasidelerinde içerik ve şekil bakımından yenilikler görülür.
- Eserlerinde parça güzelliği yerine bütün güzelliğine önem vermiştir.
- La Fontaine'in fabllarını manzum olarak çevirmiştir.

Eserleri

- **Tiyatro:** Şair Evlenmesi
- **Şiir:** Müntehabat-ı Eş'ar
- **Derleme:** Durub-ı Emsal-i Osmaniye
- **Sözlük:** Kamus-ı Osmanî (tamamlayamamıştır)
- **Çeviri:** Tercüme-i Manzume

ZİYA PAŞA (1829 – 1880)

- Şiirleri divan edebiyatı tarzındadır.
- Şiir ve İnşa adlı makalesinde halk edebiyatını; "Harabat" adlı antoloji ile divan edebiyatını övmüş, bu yüzden Namık Kemal tarafından eleştirilmiştir.
- Hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri de vardır. Genellikle aruzu kullanmıştır.
- Bağdatlı Ruhi'ye nazire olarak yazdığı Terkid-i Bent'i önemlidir.
- Şiirleriyle toplumdaki olumsuzlukları eleştirmiş ve felsefi konuları ele almıştır.
- Toplumsal şiirlerinde hak, hürriyet, adalet, medeniyet, ahlak gibi kavramları işlemiştir.
- Namık Kemal'le birlikte yurt dışında çıkarılan ilk gazete olan "Hürriyet"i yayımlamıştır.
- Romantizm akımından etkilenmiştir.

Eserleri:

- **Şiir:** Eş'ar-ı Ziya
- **Antoloji:** Harabat (Antoloji, III cilt)
- **Tercüme:** Rüya'nın Encamı, Endülüs Tarihi, Engizisyon Tarihi, Emil, Tartüffe...
- **Hiciv:** Zafername (Nazım-nesir karışık)
- **Makale:** Şiir ve İnşa
- **Mektup:** Veraset Mektupları
- **Anı:** Defter-i Amal

NAMIK KEMAL (1840 – 1888)

- “Vatan şairi”dir.
- Şiir, eleştiri, biyografi, roman, tarih, makale gibi farklı türlerde eserler vermiştir.
- “Toplum için sanat” anlayışındadır.
- Eserlerinde vatan, hürriyet, özgürlük, eşitlik gibi konuları işlemiştir.
- Edebiyatçı kimliği kadar fikir adamı kimliği de önemlidir.
- Dilin sadeleşmesi taraftarıdır.
- Şiirlerini, heyecanlı bir söylevci edasıyla yazmıştır.
- Hece ile şiirler de yazmıştır; ama genellikle aruzu kullanmıştır.
- Şiirlerinde hem konu hem de biçim bakımından yenilikler görülür.
- Ziya Paşa’nın eski edebiyatı övdüğü “Harabat” adlı antolojisini eleştirmek amacıyla yazdığı “Tahrib-i Harabat”la ilk eleştiri kitabı örneğini vermiştir.
- Namık Kemal, tiyatrolarında aşk dramları, vatanseverlik, fedakârlık, ahlak gibi konuları işlemiştir.

Eserleri:

- **Roman:** İntibah, Cezmi
- **Tiyatro:** Vatan yahut Silistre, Gülnihal, Kara Bela, Akif Bey, Celalettin Harzemşah, Zavallı Çocuk
- **Eleştiri:** Tahrib-i Harabat, Takib-i Harabat (iki eser de Ziya Paşanın Harabat’ına karşı yazılmıştır.), İrfan Paşa’ya Mektup, Renan Müdafaaanamesi
- **Tarih:** Devr-i İstila, Kanije, Silistre Muhasarası, Osmanlı Tarihi, Büyük İslam Tarihi
- **Biyografi:** Evrak-ı Perişan (Fatih, Yavuz Sultan ve Selahattin Eyyubi’yi anlatır.)
- **Anı:** Magosa Mektupları

AHMET MİTHAT EFENDİ (1844 – 1912)

- Eserlerini “halk için roman anlayışıyla” yazmıştır.
- Döneminin en çok eser veren yazarıdır.
- “Yazı makinesi” olarak nitelenen yazar, roman, hikâye ve tiyatro gibi birçok türde eser vermiştir.
- Romanlarında halkı bilgilendirmek için akışı keserek ansiklopedik bilgiler vermiştir.
- Tercüman-ı Hakikat gazetesini çıkarmıştır.
- Teknik ve üslup bakımından zayıf eserler vermiştir.
- Dili sade ve anlaşılırdır.
- Hayatını kalemiyle kazanan ilk yazarımızdır.

Eserleri:

- **Hikâye:** Kıssadan Hisse, Letaif-i Rivayat (25 cilt)
- **Roman:** Yeniçeriler, Hasan Mellah, Hüseyin Fellah, Felatun Beyle Rakım Efendi, Süleyman Musli, Henüz On Yedi Yaşında, Esrar-ı Cinayat, Durdane Hanım, Dünyaya İkinci Geliş, Jön Türk, Paris’te Bir Türk...
- **Tiyatro:** Eyvah, Çerkez Özdenler, Çengi
- **Gezi:** Avrupa’da Bir Cevlan
- **Biyografi:** Beşir Fuat

AHMET VEFİK PAŞA (1823 – 1891)

- Devlet adamı ve yazardır.
- Moliere’den yaptığı çeviri ve adaptasyonlarla tanınmıştır.
- Milliyetçilik ve Türkçülük akımlarının ilk temsilcilerindendir.
- Tiyatro tarihimizde özel bir yeri vardır, Türk tiyatrosunun kurucusu sayılmaktadır.
- Lehçe-i Osmanî adlı, Anadolu Türkçesine ait ilk sözlüğü hazırlamıştır.
- Klasisizmden etkilenmiştir.

Eserleri:

- **Moliere’den Tiyatro Çeviri ve Uyarlama:** İnfal-i Aşk, Zor Nikah, Zoraki Tabip, Tabib-i Aşk, Meraki, Azarya, Yorgaki Dandini, Savruk, Kocalar Mektebi, Kadınlar Mektebi
- **Sözlük:** Lehçe-i Osmanî
- **Tarih:** Şecere-i Türk Çevirisi (Ebulgazi Bahadır Han’ın bu önemli eserini Türkiye Türkçesi’ne çevirmiştir.)

ŞEMSETTİN SAMİ (1850 – 1904)

- İlk yerli roman olan Taaşuk-ı Talat ve Fitnat’ı yazmıştır.
- Diğer önemli eserleri Kamus-ı Türkî, Kamus-ı Alam ve Orhun Kitabeleri Çevirisi’dir.

ALİ SUAVİ (1839 – 1878)

- Muhbir gazetesindeki yazılarında sade bir dil kullanarak Tanzimat dönemindeki dilde Türkçülük hareketine öncülük etmiştir.
- Milliyetçilik düşüncesinin kökleşmesine çalışmıştır.
- “Hive Hanlığı” adlı eserinde milliyetçi yönü öne çıkar.
- “Kamusü’l-UIum ve’l-Maarif” (Bilim ve Kültür Sözlüğü) adlı bir ansiklopedisi de vardır.

DİREKTÖR ALİ BEY (1844 – 1899)

- Tiyatro alanındaki çalışmalarıyla ve özellikle **Ayyar Hamza** adlı uyarlamasıyla tanınır.
- Diğer önemli eserleri: Kokona Yatıyor (tiyatro), Seyahat Jurnalı (Batılı anlamda ilk günlüktür.)

TANZİMAT EDEBİYATI İKİNCİ DÖNEM SANATÇILARI

RECAİZADE MAHMUT EKREM (1847 – 1914)

- “Üstat” olarak bilinir.
- II. Topluluğun önder nitelikli üyesidir.
- Şiir, hikâye, roman, tiyatro, eleştiri türlerinde eserler vermiştir.
- “Her güzel şey şiirin konusu olabilir.” görüşüyle Türk şiirinin konusunu genişletmiştir.
- “Sanat sanat içindir.” anlayışına bağlıdır.
- İlk realist roman olan Araba Sevdası’nda “Bihruz Bey” karakterinden hareketle yanlış Batılılaşmayı eleştirmiştir.
- Muallim Naci’yle eski-yeni edebiyat tartışmalarına girmiş; yeni edebiyatı ve “kulak için kafiye” anlayışını savunmuştur.
- Tartışmalar sırasında etrafında toplanan gençler üzerinde etkili olan yazar, Servet-i Fünun’un hazırlayıcısı olmuştur.
- Şiirlerinde romantiktir.
- Romanlarında realizmin etkisindedir.
- Talim-i Edebiyat adlı edebiyat bilgilerini içeren bir ders kitabı yazmıştır.

Eserleri:

- **Şiir:** Nağme-i Seher, Yadigar-ı Şebab, Pejmürde, Nijad Ekrem (Ölen oğlu için yazmıştır), Zemzeme (III Cilt)
- **Tiyatro:** Afife Anjelik, Vuslat yahut Süreksiz Sevinç, Çok Bilen Çok Yanılır, Atala
- **Roman:** Araba Sevdası (ilk realist romandır.)
- **Hikâye:** Şemsa, Muhsin Bey
- **Eleştiri:** Takdir-i Elhan (Muallim Naci ile kavgaları, kafiye konusu)

ABDÜLHAK HAMİT (TARHAN) (1852 – 1937)

- Şair-i Azam olarak tanınmıştır.
- Tanzimat I. dönemiyle başlayan yenileşme hareketindeki asıl başarıyı şiirleriyle sağlamıştır.
- Ölümü ve metafizik konuları ele alan felsefi şiirler yazmıştır.
- Aşk, doğa, vatan sevgisi de işlediği konulardandır.
- Sanat için sanat, anlayışındadır.
- Aruzun yanında heceyi de kullanmıştır.
- Şiirlerinde tezata yer vermiştir.
- Şiirlerinde şaşırtmacadan da yararlanmıştır.
- İlk pastoral şiirimiz olan Sahra'yı yazmıştır.
- Süslü ve sanatlı bir dili vardır; dil kurallarını fazla zorlamıştır.
- Romantizmin etkisindedir.
- Tiyatro eserleri sahne tekniğine uygun değildir, okunmak için yazılmıştır.
- Hece veya aruzu kullanarak manzum olarak kaleme aldığı tiyatroları vardır. Bazıları mensur olarak kaleme alınmıştır.
- Tiyatrolarında tarihsel ve hayali konuları işlemiştir.

Eserleri

- **Şiir:** Sahra, Divaneliklerim yahut Belde, Makber, Ölü, Bunlar Odur, Hacle, Baladan Bir Ses...
- **Tiyatro:** Macera-yı Aşk, Sabr-ü Sebat, İçli Kız, Duhter-i Hindu, Nesteren, Eşber, Tezer, Finten, İbn-i Musa, İlhan, Turhan yahut Endülüs'ün Fethi

SAMİ PAŞAZADE SEZÂİ (1860 – 1936)

- Tanzimat edebiyatının realist yazarlarından.
- İngiliz ve Fransız Edebiyatını iyi tanıyan bir yazardır.
- Esir kız Dilber'in maceralarını anlattığı "Sergüzeşt" romanıyla tanınır; bu romanda kölelik düzenini eleştirmiştir.
- Sergüzeşt (macera anlamına gelmektedir), romantizmden realizme geçiş özellikleri taşır.
- Toplumsal sorunları işlemiştir.
- Dönemine göre sade bir dil kullanmıştır.
- Gerçekçi yazarlardandır.

Eserleri:

- **Roman:** Sergüzeşt
- **Hikâye:** Küçük Şeyler (Batılı anlamda ilk öyküler.)
- **Gezi-sohbet:** Rumuzü'l-Edep
- **Tiyatro:** Şir

MUALLİM NACİ (1850 – 1893)

- Tanzimat edebiyatında divan edebiyatı alışkanlıklarını savunan ve sürdüren bir yazardır.
- “Kafiye, göz içindir.” anlayışını savunmuş ve Recaizade Mahmut Ekrem’le tartışmıştır.
- Sade bir dille ve hece ölçüsüyle yazdığı şiirleri de vardır.

Eserleri:

- **Şiir:** Ateşpare, Fûruzan, Şerare
- **Eleştiri:** Muallim, Demdeme
- **Anı:** Ömer’in Çocukluğu
- **Sözlük:** Istılahat-ı Edebiye, Lügat-i Naci

NABİZADE NAZİM (1862 – 1893)

- Realist, natüralist özellikler taşıyan bir yazardır.
- İlk köy romanı olan **Karabibik‘i** (1890) yazmıştır.
- **Zehra** adlı realist-natüralist romanı edebiyatımızda ilk psikolojik roman denemesi ve ilk tezli romandır.

Servet-i Fünun (Edebiyat-ı Cedide)

- Recaizade Mahmut Ekrem’in önderliğinde Servet-i Funun Dergisi etrafında toplanan bazı gençler Tefik Fikret’in derginin başına getirilmesiyle edebi bir topluluk özelliği kazanır.
- Sonraları Cenap Şahabettin, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Celal Sahir Erozan, Ali Ekrem Bolayır, Halit Ziya Uşaklıgil’in katılımıyla genişler.
- Eserlerinde toplumsal konuları işlemediler.
- Fransız edebiyatından etkilendiler.
- Aruz başarıyla ölçüsü kullanılmıştır.(Sadece Tefik Fikret "Şermin" adlı eserini hece ölçüsüyle yazmıştır.)
- Hep uzak ülkelere gitme hayaliyle yaşadılar.
- Sanat, sanat içindir ilkesine bağlı kaldılar.
- Nazım (şiir) nesre (düz yazı) yaklaştırılmıştır. Konu bütünlüğüne önem verilmiştir.
- Batı'dan sone ve terza-rima gibi yeni nazım şekilleri alınmıştır.
- Roman dalında Halit Ziya oldukça başarılı eserler vermiştir.
- Şiirde parnasizm ve sembolizmden etkilenmişlerdir.

SERVET-İ FUNUN EDEBİYATI SANATÇILARI

TEVFİK FİKRET(1867-1915)

- Kendi akımının ve Türk edebiyatının en önemli şairlerindendir.
- Aruz ölçüsünü Türkçeye başarıyla uygulamıştır.
- Fen, bilim, teknik onun kalemiyle şiirimize girmiştir.
- Parnasizm akımından etkilenmiştir.
- Şiiri düz yazıya yaklaştırmıştır.
- Şermin adlı eserinde hece ölçüsünü kullanmıştır.
- Servet-i Funun'dan sonra herhangi bir topluluğa katılmamış, bazı sosyal şiirler yazmıştır.
- Türk edebiyatında ilk defa İstanbul'u eleştiren şair olmuştur.(Sis şiiri)
- Mehmet Akif ile atışmışlardır. Oğlu Amerika'ya okumak için gider; ancak papaz olur.
- Eserleri: Rubab-ı Şikeste, Haluk'un Defteri, Rubab-ın Cevabı, Tarih-i Kadim, Doksan Beşe Doğru, Şermin

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL(1866-1945)

- Birçok edebi türde eser vermesine rağmen asıl ününü romanlarda bulmuştur.
- Sanatlı bir söyleyişi, iyi bir gözlemciliği vardır.
- Romanlarında üst tabakanın hayat özelliklerini işlemesine rağmen hikâyelerinde sıradan insanları işlemiştir.
- Realizm ve natüralizmi benimsemiştir.
- Eserleri teknik açıdan kuvvetlidir, bu yönüyle romancılığımızın ustası sayılır.
- Şiirleri düz yazıya oldukça yakındır.
- Eserleri: Aşk-Memnu, Mai ve Siyah, Kırık Hayatlar, Bir Ölünün Defteri, Aşka Dair, Kâbus.

CENAP ŞAHABETTİN (1870-1934)

- Sanat, sanat içindir görüşünü benimsemiştir.
- Halk arasında birçok dizesi atasözü gibi kullanılmaktadır.
- Dilini süslemiş, kelime oyunları bol, söz sanatları oldukça fazla kullanmıştır.
- Şaire göre "şiir kelimelerle resim yapma işidir."
- Eserleri: Hac Yolunda, Evrak-ı Eyyam, Tamat, Nesr-i Harp, Nesr-i Sulh, Afak-ı Irak Tiryaki Sözleri.

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN (1874 – 1957)

- Roman ve hikâyeci olarak ün kazanmış; sonraları siyasi yazarlığa geçmiştir.
- Roman ve hikâyelerinde şairane ve süslü bir üslup kullanmıştır.
- Fıkra, anı, eleştiri, mensur şiir türlerinde de eserler yazmıştır.
- Eski-yeni tartışmalarında yeni edebiyatın başta gelen savunucularından olmuştur.
- “Edebiyat ve Hukuk” makalesinden dolayı Servet-i Fünun dergisi kapatılmıştır.

Eserleri:

- **Hikâye:** Hayat-ı Muhayyel
- **Roman:** Hayal içinde
- **Eleştiri:** Kavgalarım
- **Anı:** Edebi Hatıralar (Edebiyat Anıları), Siyasal Anılar

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1860 – 1927)

- Servet-i Fünun dergisinde sanatlı, ağır bir dille yazdığı hikâyelerle Servet-i Fünun topluluğu içinde yer almıştır.
- Hikâyeleri Maupassant tarzına (olay hikâyeciliği) uygundur.
- Türkçülük ve Yeni Lisan akımını benimsedikten, Türk Yurdu, Türk Derneği dergilerine geçtikten sonra milli konularda sade bir dille hikâyeler yazmıştır.

Eserleri:

- **Hikâye:** Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar
- **Roman:** Gönül Hanım

SÜLEYMAN NAZİF (1870 – 1927)

- İlk şiirlerinde Namık Kemal başta olmak üzere Tanzimat şairlerinden etkilenmiştir.
- Makale, şiir, mensur şiir, mektup gibi türlerde eserler vermiştir.
- Nesirlerinde ahenk kaygısıyla yabancı sözcük ve tamlamalardan yararlanmıştır.

Eserleri:

- **Şiir:** Gizli Figanlar, Firak-ı Irak, Malta Geceleri (nazım nesir karışık)

MEHMET RAUF (1876-1931)

- İlk psikolojik romanımız olan "EYLÜL"ü yazmıştır.
- Çok fazla bir edebi kimliği yoktur.
- Halit Ziya'nın etkisinde kalmıştır.

SERVET-İ FUNUN DÖNEMİNİN BAĞIMSIZ İSİMLERİ

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR(1864-1944)

- Realist-natüralist bir yazardır.
- Toplum için sanat görüşündedir.
- Hemen her şey onun eserlerine konu olmuştur.
- Mizaha, günlük konuşmalara çok sık başvurmuştur.
- Ona göre roman sokağın aynasıdır.
- Yabancı hayranlığı, mürebbiye takıntısını, kadın dedikodularını eserlerinde sıkça işlemiştir.
- Eserleri İstanbul merkezlidir. Anadolu yoktur.
- Eserleri: Şık, Mürebbiye, İffet, Şıpsavdi, Gulyabani, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Ben Deli Miyim? Nimetşinas

AHMET RASİM (1865-1932)

- Eserlerinde ele aldığı kişilerin geleneklerinden, göreneklerinden, inançlarından bahsetmiştir.
- Yapıtlarında sohbet havası vardır.
- Servet-i Fünundan uzak durmuştur, Ahmet Mithat Efendi'nin edebi çizgisini izlemiştir.
- Eserlerinde yaşadığı döneme ait ayrıntılı bilgiler vermiştir.
- Kadın-erkek ilişkileri konusunu eserlerinde katı ahlakçı bir tutumla işlemiştir.
- Şarkı da bestelemiştir...
- Başlıca eserleri: Hamamcı Ülfet (1922), Fuhş-ı Atik (1924), İki Güzel Günahkar, Afife, Kitabe-i Gam, Şehir Mektupları, Falaka, Muharrir Şair Edip, Ramazan Sohbetleri, Menakıbı İslam, Eşkali Zaman, Ciddü Mizah, Gülüp Ağladıklarım, Muharrir Bu Ya, Osmanlı Tarihi, İki Hatıra Üç Şahsiyet, İstibdattan Hakimiyeti Milliye, Romanya Mektupları

FEJR-İ ATİ

Fecr-i Ati Edebiyatının Genel Özellikleri:

- Servet-i Fünun dergisinde 1910'da bir bildiri yayımlayarak kendilerini kamuoyuna duyuran bir edebiyat topluluğudur.
- Edebiyatımızda bildiri yayımlayan ilk topluluktur, daha sonra Yedi Meşaleciler ve Garipçiler de bildiri yayımlamışlardır.
- Topluluk üyeleri edebiyatta yenilikler yapma amacını taşımışlardır.
- Fecr-i Aticiler "Sanat şahsi ve muhteremdir." görüşünü savunmuşlardır.
- Fransız edebiyatını örnek aldılar.

- Servetifünûn'a tepki olarak ortaya çıkmışlar, onları yeteri kadar Batı yanlısı olamamakla suçlamışlardır fakat eleştirdikleri Servetifünûn'dan öteye gidememişlerdir.
- Sanat anlayışları, dil ve üslup yönünden Servetifünûn'a benzer.
- Şiirlerinde ağır, süslü bir dil kullanmışlardır. Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalara sıkça yer vermişlerdir.
- Türk edebiyatına herhangi bir yenilik getirememişlerdir.
- Şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmışlardır.
- Serbest müstezat nazım biçimini geliştirerek kullanmışlardır.
- Aşk ve tabiat, şiirlerinde işledikleri başlıca konulardır.
- Aşk teması, romantik ve duygusal özellik taşır. Doğa tasvirleri gerçekten uzaktır.
- Şiirlerinde kişilerin psikolojik sorunlarına yer verdiler.
- Sanatlı söyleyişlere ve imgelere sıkça yer vermişlerdir.
- Düz yazı alanında önemli bir varlık gösteremeyen Fecriati sanatçıları, topluluk dağıldıktan sonra çeşitli alanlarda başarılı örnekler vermişlerdir.
- Topluluk üyeleri şiirde sembolizm, parnasizm ile empresyonizmden; roman ve hikâyede realizm ile natüralizmden etkilenmişlerdir.
- Fecr-i Ati bir bakıma Servet-i Fünun'la Milli Edebiyat arasında bir köprü işlevi görmüştür.
- Bu dönem sanatçıları tiyatro türüne pek önem vermemişlerdir.
- Batı'yla sanat bakımından daha güçlü ilişkiler kurmayı, halkın sanat kültürünü geliştirmek için halka konferanslar vermeyi, sanatı ileriye taşımayı amaçlamışlar; ama kısa sürede dağılan etkisiz bir topluluk olmuşlardır.
- Fecr-i Aticilerin çoğu Milli Edebiyat akımına katılmış; bu dönem bir tek Ahmet Haşim'le anılır olmuştur.
- Sanat anlayışlarında bir bütünlük olmadığı için Fecriati Topluluğu kısa süre içinde dağılmıştır.

Fecr-i Ati Edebiyatı'nın Sanatçıları

AHMET HAŞİM (1884 – 1933)

- 1909'da Fecr-i Aticilere katılmıştır.
- Fecr-i Ati topluluğu dağıldıktan sonra da yoluna devam etmiştir.
- Fecr-i Ati topluluğunun ve modern Türk şiirinin en önemli şairlerindendir.
- “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar” başlığı altında şiir anlayışını açıklamıştır.
- Saf şiir anlayışına bağlı kalmıştır.
- Şiirde konudan çok, söyleyişi önemser.
- Gerçek şiir ona göre herkesin kendisine göre yorumlayabileceği şiirdir.
- Şiiri duyulmak için yazılan sözden çok musikiye yakın bir tür olarak görür.
- Önceleri Arapça ve Farsçayla yüklü bir dili varken, zamanla Türkçe ağırlıklı bir dile yönelir.

- Şiirlerinde aşk ve doğa, çocukluk anıları, gerçek hayattan kaçış konuları egemendir.
- Güneşin doğuşu ve batışı, göl, kırmızı renkler, akşam onun şiirlerinde sıkça yer bulur.
- Bütün şiirlerini aruz ölçüsüyle yazmıştır.
- Sembolizmden ve empresyonizmden etkilenmiştir.
- “Sanat için sanat” anlayışına bağlıdır.
- Fıkra, sohbet gezi yazısı türlerinde de önemli eserler vermiştir.

Eserleri:

- **Şiir:** Piyale, Göl Saatleri
- **Sohbet:** Gurabahane-i Laklakan (Fıkra özelliği de gösterir)
- **Fıkra:** Bize Göre (Bu kitaptaki bazı metinler deneme türü içerisinde değerlendirilmektedir.)
- **Gezi yazısı:** Frankfurt Seyahatnamesi

TAHSİN NAHİT (1887 – 1919)

- Fecr-i Ati topluluğu şairi ve oyun yazarıdır.
- Bireysel konulu şiirler yazmıştır.
- Şiirleri sanat gücü bakımından çok güçlü değildir.
- Şiirleri Ahmet Haşim etkisindedir.
- “Adalar, Kamer ve Zühre şairi” olarak tanınmıştır.
- Genelde kadın ve aşk temalarını işlemiştir.
- Tiyatroyla da yakından ilgilenmiştir. Tekniği zayıftır.

Eserleri:

- **Şiir:** Ruh-i Bikayd
- **Tiyatro:** Hicranlar, Jön Türk, Firar, Aşkımız, Sanatkârlar, Ben Başka, Talak, Kırık Mahfaza, Osman-ı Sani, Kösem Sultan

EMİN BÜLENT SERDAROĞLU (1886 – 1942)

- Galatasaray futbol takımının ilk kaptanıdır ve kurucuları arasındadır. Fenerbahçe ile oynanan ilk maçta ilk golü atmıştır.
- Fecriati Döneminde “destansı” yönü ağır basan epik şiirler yazmıştır.
- Hem bireysel hem de toplumsal konularda şiirler yazmıştır.
- Şiirlerinde benzetme ve istiarelere gereğinden çok yer vermiştir.
- Victor Hugo’nun “Mavi Gözlü Yunan Çocuğu” adlı şiirine karşı yazmış olduğu “Kin” şiiriyle tanınmıştır.

Eserleri:

- **Şiir:** Kin, Hatay'a Selam, Dev Şarkısı

CEMİL SÜLEYMAN (ALYANAKOĞLU) (1886 – 1940)

- Hikâyelerinde özellikle halk arasından seçilmiş tiplere yer verir.
- Teknik bakımdan kusurlu olmakla birlikte romanlarındaki psikolojik tahliller başarılıdır.

Eserleri:

- **Roman:** İnhizam, Siyah Gözler, Kadın Ruhü
- **Öykü:** Timsal-i Aşk, Ukde

MİLLİ EDEBİYAT

Milli Edebiyat Döneminin Genel Özellikleri

- Milli Edebiyat sanatçıları Batı'yı körü körüne taklit etmeye karşı çıkmıştır; ancak edebiyatta Batılı türler olan makale, fıkra, roman, hikaye gibi türleri kullanmayı yanlış görmemişlerdir.
- Milli Edebiyatın getirdiği en önemli yenilik Yeni Lisan hareketini başlatarak dilde o döneme kadar değişik zamanlarda hedeflenen; ancak başarısız olan sadeleşme hareketini başarmak olmuştur. Bu dönem sanatçıları, konuşma diliyle edebiyat yapmışlardır.
- Sanatçılar, kendilerine kaynak olarak kendi öz kültürlerini görmüşler ve milli öğelerden beslenmişlerdir. Bu dönemde yaşanan Milli Mücadele de dönemin değişik eserlerinde işlenmiştir.
- Yoksulluk, aile hayatı, ahlaki çöküntü gibi toplumsal konular işlenmiş, sanatçılar o dönemde yaşanan sosyal sorunları eserlerine taşımıştır.
- Daha önceki dönemlerde yüzeysel işlenen Anadolu ve Anadolu halkı bu dönem sanatçılarının birçok eserinde işlenmiştir.
- Eserlerinde işledikleri temayı, gerçekçi bir biçimde ele almak isteyen sanatçılar, gözleme önem vermiş ve eserlerinde gözlemle topladıkları bilgileri kullanmışlardır.
- Eserlerde her kesimden insanın sorunları dile getirilmiş, Servetifünun Edebiyatında yapılan "sadece aydın insanların dertlerini anlatma" geleneğinden kaçınılmıştır.
- Bu dönem edebiyatı toplumsal özellik göstermiş, sanatçılar hem dönemine ayna tutmuş hem de yaşanan toplumsal sorunlara çözüm yolları gösterilmiştir.
- Batı taklitçiliğinden kaçınarak, milli konulara yönelme, yeni ve milli bir edebiyat ortaya koyma amacı güdülmüştür.
- Türk kültürü ve tarihi el değmemiş bir hazine olarak kabul edilmiştir.

- Dil birliğini, ulus-devlet anlayışının temeli olarak gören Milli Edebiyatçılar Türkçeyi bilim ve sanat dili haline getirme, dil bilinci yoluyla milli bilinç oluşturma, halk kültürüne yönelme ve halkı eğitme gibi amaçlarına ulaşmak için dilde sadeleşmeye gitmişlerdir.
- Sade bir dili savunmuşlar, dilde karşılığı bulunan ve dilimize fazla oturmayan Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmamıştır.
- “Toplum için sanat” anlayışı çerçevesinde eserler ortaya konmuştur.
- Halkın yaşamı ve sorunlarının yanı sıra bireysel konular da işlenmiştir.
- Mizahi üslup önemsenmiş, mizah ve hiciv türünde eserler de verilmiştir.

Milli Edebiyat Sanatçıları

Mehmet Emin Yurdakul

*Türkçülük düşüncesini şiir sahasında ilk defa sanat ideali haline getiren kişidir.

*Cenge Giderken isimli şiirinde “Ben bir Türküm, dinim cinsim uludur.” mısralarıyla Türk edebiyatında Türklük heyecanını dile getiren ilk şöhretli şiir olmuştur.

*Şiirlerinde bireysel konuları işlememiş, Türklükle ilgili tüm konuları işlemiştir.

Milli Şair ve Türk Şairi isimleriyle anılmıştır.

*Hece ölçüsüyle sade bir dille şiirlerini yazmıştır.

*Şiirlerinde şairane söyleyiş ve estetik kaygı çok azdır.

*Sone , serberst müstezat gibi halk şiiri türlerinin dışında çeşitli türleri de kullanmıştır.

Şiir

İsyen ve Dua

Türkçe Şiirler

Aydın Kızları

Türk Sazı

Mustafa Kemal

Ey Türk Uyan

Ankara

Tan Sesleri

Düzyazı

Ordunun Destanı

Fazilet ve Asalet

Dicle Önünde

Türkün Hukuku

Turana Doğru

Kral Corc’a

Ziya Gökalp

*Türk milliyetçiliğinin esaslarını herkese duyurarak, Türkçülük düşüncesini ilk defa sistemleştiren fikir adamıdır.

*Türkçülük Türk milletini yükseltmektir demiş, çalışmalarını bu yönde sürdürmüştür. Şiir için değil şuur için çalıştığını dile getirmiştir.

*Heceyi kullandığı eserlerini sade bir dille vermiştir.

*Türkçenin yaygınlaşması için çalışmış, konuşma dili ile yazı dilinin aynı olması için çaba göstermiştir.

Şiir

Kızıl Elma

Yeni Hayat

Altın Işık

Mektup

Malta Mektupları

Türkçülüğün Esasları

Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak

Türk Töresi

Türk Medeniyet Tarihi

Ömer Seyfettin

*Türk edebiyatında hikayeleri ile tanınır. Onun zamanına kadar hiçbir sanatçı salt hikaye türünde ön plana çıkmamıştır.

*Hikayelerinin konularını günlük yaşantılar , çocukluk anıları, menkıbeler, efsaneler, folklor, halk fıkraları oluşturur.

*Hikayelerindeki amaç milli bilinci kuvvetlendirmektir.

*Hikayelerinde Maupassant tarzını benimsemiştir.

*Hikayelerinde sade bir dil kullanmıştır.

*Hikayeleri okuyucuyu şaşırtarak biter.

*Hikayelerinde gerçekliği çok açık ve hatta çirkin denilebilecek konuları bile oldukça açık anlatır.

*Hikaye dışında şiir, roman, makale, fıkra, tiyatro türlerinde eserler vermiştir.

- *Hikaye

- Hürriyet Bayrakları

And

- Primo Türk Çocuğu

İlk Namaz

- Kızıl Elma Neresi

Kaşığı

- Çanakkale'den Sonra

Falaka

- Ashab-ı Kehfimiz (uzun hikaye)

- Efruz Bey (uzun hikaye)

-

Yalnız Efe

- Bomba

Keramet

- Beyaz Lale

Kurbağa Duası

- Bahar ve Kelebekler

Yüz Akı

- Tuhaf Bir Zulüm

Yemin

- Başını Vermeyen Şehit

Yüksek Ökçeler

- Pembe İncili Kaftan

Koç

- Forsa

Külâh

- Vire

Nasıl Kurtarmış

- Topuz

- Teke Tek

Çakmak

- Büyücü

Kurumuş Ağaçlar

- Kütük

Deve

Ali Canip Yöntem

*Milli Edebiyat'ın daha çok fikir ve ilim sahasında çalışmış, topluluğun ateşli bir savunucusu olmuştur.

*Milli Edebiyat'ın yayın organı olan Genç Kalemler dergisinin başyazarlığını yapmış , Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp ile birlikte bu topluluğun kurucusu olmuştur.

*İlk şiirlerini aruzla yazmış , Milli Edebiyat'a dahil olduktan sonra sade bir dille ve heceyle toplumsal konuda şiirler yazmıştır.

*Edebiyat tarihi araştırmaları ve Milli Edebiyat tartışmalarında yazdığı yazılarla öne çıkmıştır.

Şiir

Geçtiğim Yol

Makale

Milli Edebiyat ve Cenap Bey'le Münakaşalarım

Epope

İnceleme

Türk Edebiyatı Antolojisi

Edebi Nevilerle Mesleklere Dair Malumat

Ömer Seyfettin Hayatı ve Eserleri

Fuat Köprülü

*Türkoloji çalışmalarıyla tanınan profesördür.

*Edebiyat tarihçisi, araştırmacı ve siyasetçidir.

*Türk edebiyatını bilimsel yöntemlerle inceleyen ilk bilim adamıdır.

*Kimsenin tanımadığı birçok yazar ve şairi ilim alemine tanıtmıştır.

*Hece vezniyle ve sade bir dille şiirler de yazmıştır.

Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar

Türk Edebiyatı Tarihi

Türk Saz Şairleri Antolojisi

Divan Edebiyatı Antolojisi

Türkiye Tarihi

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu

Bugünkü Edebiyat

Nasrettin Hoca

Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar

Rıza Tevfik Bölükbaşı

- *İlk şiirlerini Servet-i Fünun tarzında yazmış daha sonra halk şiirine dönmüştür.
- *Lirik tarzdaki koşmaları ve nefesleriyle şiire yeni bir soluk getirmiştir.
- *Çok bilgili olması ve verdiği felsefe derslerinden dolayı Feylesof olarak anılmıştır.
- *Milli Edebiyat döneminde heceyi kullanmadaki başarısı ile dikkatleri üzerine çekmiştir.
- *Şiirlerinde aşk, doğa, çocukluk anıları gibi konuları işlemiştir.

Serab-ı Ömrüm

Halide Nusret Zorlutuna

- *Aruzla yazdığı şiirleri de vardır ancak asıl ününü heceyle yazdıklarıyla kazanmıştır. Serbest tarzda yazdığı şiirler de vardır.
- *Önceleri aşk şiirleri yazmış daha sonra yurt güzellikleri ve mistik tarzda şiirler de yazmıştır.
- *Ümmül Muharrirat (yazarların annesi) olarak tanınmıştır.
- *Şiir, roman , öykü türlerinde eserleri vardır.
- *Kendi yaşamını da şiirlerinde konu edinmiş ve hüznü, lirik şiirler yazmıştır.

Şiir

Geceden taşan Dertler

Yayla Türküsü

Yurdumun Dört Bucağı

Ellerim Bomboş

Hikaye

Beyaz Selvi

Büyük Anne

Aydınlık Kapı

Roman

Küller

Sisli Geceler

Gül'ün Babası Kim

Aşk ve Zafer

Halide Edip Adıvar

*Romanlarıyla tanınan sanatçı mensur şiir, hikaye, anı, tiyatro gibi türlerde de eserler vermiştir.

*Romanlarının en önemli yanı karakter oluşturmadaki başarısıdır.

*Romanlarında kadın psikolojisini çok başarılı bir şekilde anlatmıştır.

*Bireysel duygularını ve kadın duyarlılığını anlattığı ilk romanları, Milli Mücadele yıllarını anlattığı ikinci dönem romanları, son dönem töre romanları olarak üçe ayrılır.

*Kurtuluş Savaşına katılmış, mitinglerde ateşli konuşmalar yapmış ilk kadın aydınımızdır. Savaşı bizzat yaşadığı, savaşın içinde olduğu için eserlerinde o havayı çok iyi yansıtmıştır.

*Dili kusurludur ancak konularda çok başarılıdır, sağlam gözlemleri ve güçlü tasvirleri vardır.

Romanları

Seviye Talip

Raik'in Annesi

Handan

Yeni Turan

Son Eseri

Ateşten Gömlek

Kalp Ağrısı

Vurun Kahpeye

Zeyno'nun Oğlu

Mev'ud Hüküm

Sinekli Bakkal

Yolpalas Cinayeti

Tataarcık

Sonsuz Panayır

Döner Ayna

Akile Hanım Sokağı

Kerim Ustanın Oğlu

Sevda Sokağı Komedyası

Çaresiz

Hayat Parçaları

Hikayeleri

Harap Mabetler

Dağa  ıkan Kurt

Kubbede Kalan Hoş Seda

Oyun

Kenan  obanları

Maske ve Ruh

Anı

Türk'ün Ateşle İmtihanı

Mor Salkımlı Ev

Reşat Nuri Güntekin

*Roman ve hikayeleriyle Anadolu insanını anlatır.

*Romanlarında halkın yaşantısını, dertlerini, inançlarını zengin bir şahıs çeşitliliği içinde anlatır.

*İyi bir gözlemci olan yazar, karakterleri çok başarılı aktarmıştır.

*Eserlerinde romantizm ve realizm iç içedir.

*Sade ve canlı bir dili vardır, özellikle tiyatrolarında sahne dili oldukça başarılıdır.

Romanları: Çalıkuşu, Gizli El, Damga, Dudaktan Kalbe, Akşam Güneşi, Bir Kadın Düşmanı, Yeşil Gece, Acımak, Yaprak Dökümü, Kızılıcak Dallar, Gökyüzü, Eski Hastalık, Ateş Gecesi, Değirmen, Miskinler Tekkesi, Harabelerin Çiçeği, Kavak Yelleri, Son Sığınak, Kan Davası

Hikayeleri: Gençlik ve Güzellik, Eski Ahbap, Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Leyla ile Mecnun, Olağan İşler

Oyunlar: Hançer, Eski Rüya, Ümidin Güneşi, Taş Parçası, Hüllecî, Bir Köy Hocası, Babür Şah'ın Seccadesi, Bir Kır Eğlencesi, Ümit Mektebinde, İstiklal, Vergi Hırsız, Bir Yağmur Gecesi, Balıkesir Muhasebecisi, Tanrıdağı Ziyafeti, Yaprak Dökümü, Eski Şarkı

Gezi: Anadolu Notları

Refik Halit Karay

*Fıkra ve hikayeler yazdıktan sonra roman türünde eserler vermiştir.

*Gözlem gücü çok kuvvetlidir ve gözlemlerini genellikle dış yapı üzerinde tutmuştur. Bu yönüyle “ressam yazar” olarak anılmıştır.

*Mizahi yönü çok güçlüdür.

*Kalem ve Cem adlı dergilerde “Kirpi” takma dıyla siyasi yazılar yazmış ve bu sürgüne gönderilmiştir.

*Akıcı bir dili ve başarılı bir üslubu vardır.

*Romanlarında aile hayatı üzerinde durmuştur.

Roman:İstanbul’un İçyüzü, Yezid’in Kızı, Çete, Sürgün, Anahtar, Bu Bizim Hayatımız, Nilgün, Yeraltında Dünya Var, Dişi Örümcek, Bugünün Saraylısı, 2000 Yılının Sevgilisi, İki Cisimli Kadın, Kadınlar Tekkesi, Karlı Dağdaki Ateş, Dört Yapraklı Yonca, Ayın On Dördü, Yüzen Bahçe

Hikaye: Memleket Hikayeleri, Gurbet Hikayeleri

Mizah:Sakın Aldanma İnanma Kanma, Kirpinin Dedikleri, Agop Paşa’nın Hatıraları, Ay Peşinde, Tanıdıklarım, Guguklu Saat

Anı:Minelbab İlelmihrab, Bir Ömür Boyunca

Günce:Bir İçim Su, Bir Avuç Saçma, İlk Adım, Üç Nesil Üç Hayat, Makyajlı Kadın, Tanrıya Şikayet

Falih Rıfkı Atay

*Gezi yazılarıyla tanınan sanatçının anı, makale, fıkra, sohbet türlerinde de eserleri vardır.

*Eserlerini sade bir dille yazmıştır.

*Atatürk’e büyük bir hayranlığı olan sanatçı onu anlatan birçok kitap yazmıştır.

Gezi

Anı

Denizaşırı

Ateş ve Güneş

Yeni Rusya

Atatürk’ün Bana Anlattıkları

Moskova-Roma

Çankaya

Bizim Akdeniz

Atatürk Ne İdi

Taymis Kıyıları

Zeytin Dağı

Tuna Kıyıları

Hind

Yolcu Defteri

Faşist Roma, Kemalist Tiran, Kaybolmuş Makedonya

Fıkra

Niçin Kurtulmamak

Çile

İnanç

Kurtuluş

Pazar Konuşmaları

Bayrak

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

*Fecr-i Ati topluluğunda yer almış ve topluluğun özelliklerini benimsediği ferdiyetçi bir sanat anlayışını benimsemiştir. Fecr-i Ati'nin dağılmasından sonra sosyal konulu hikayeler yazmış, sanat toplum içindir anlayışına yönelmiştir.

*Türk sosyal yaşamı Yakup Kadri'nin eserlerinin ana konusudur. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar sosyal yaşamımızın her alanını anlatmıştır.

*Eserlerinde realizm ve güçlü bir gözlem gücü hakimdir.

*Roman ve hikayelerini sağlam bir teknikle yazmış, üslup bakımından da Halit Ziya'dan sonra Türk romanında görülebilen en iyi üslubu ortaya koymuştur.

*Aylık yayımlanan fikir dergisi Kadro'yu çıkarmıştır.

*Milli Edebiyat döneminde oldukça sade bir kullanmıştır.

- Roman
- Kiralık Konak
- Nur Baba
- Hüküm Gecesi
- Sodom ve Gomore
- Yaban

- Ankara
- Bir Sürgün
- Panorama
- Hep O Şarkı
- Hikaye
- Bir Serencam
- Rahmet
- Milli Savaş Hikayeleri
- Mensur Şiir
- Erenlerin Bağından
- Okun Ucundan
- Anı
- Zoraki Diplomat
- Anamın Kitabı
- Vatan Yolunda
- Politikada 45 Yıl
- Gençlik ve Edebiyat Hatıraları
- Oyun
- Nirvana
- Fıkra
- Ergenekon

Hamdullah Suphi Tanrıöver

*Hayatını Türk ocaklarındaki çalışmalara adanmış ve ateşli konuşmalarıyla tanınmıştır.

*Yaptığı konuşmalarla Türkçülük akımının yaygınlaşmasını sağlayan sanatçı , hitabet tarzı eserlerinin konusunu güncel olaylardan almıştır.

Hitabet

Dağ Yolu (tüm konuşmaları)

Makale

Günebakan

Ruşen Eşref Ünaydın

*Mülakat türünün ilk kuvvetli eserlerini vermiştir.

*Edebiyatımızın önemli mülakat eserlerinden biri olan Diyorlar ki eserinde sanatçı, I. Dünya Savaşı yıllarında, tanınmış yazar ve şairlere edebiyat ile ilgili sorduğu sorulara ve aldığı cevaplara yer vermiştir.

*Diyorlar ki

Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülakat

Milli Edebiyat Dönemi Bağımsız Sanatçıları

Mehmet Akif Ersoy

*Yirminci asır Türk-İslam milliyetçiliğinin en büyük sanatçısıdır.

*Sırat-ı Müstakim dergisinde yayımlanan yazı ve şiirleriyle tanınmıştır.

*Sanat toplum içindir düşüncesine bağlı kalmıştır.

*Mehmet Akif'e göre maddi ve manevi kalkınma için iki şey şarttır: Birincisi Müslümanların İslam'ın ilk yıllarındaki saflığına geri dönmesi, ikincisi ise Batı'nın ilim ve teknolojisinin alınması.

*Gerçek anlamda realizm edebiyatımıza onunla girmiştir.

*"Halkın anlayabileceği dil, ancak kendi dilidir." demiş ve eserlerini bu yönde vermiştir.

*Tevfik Fikret gibi nazmı nesre yaklaştırmış, manzum hikaye tarzının başarılı örneklerini vermiştir.

*Şiirlerinde din, hürriyet, doğruluk, ahlak, adalet gibi konulara yer vermiştir.

*Şiirleri epik ve didaktik tarzdadır.

*Şiirlerini aruzla yazmış ve aruzu Türkçeye başarıyla uydurmuştur.

*Safahat

Bölümleri

-Safahat

-Süleymaniye Kürsüsünde

-Hakkın Sesleri

-Fatih Kürsüsünde

-Hatıralar

-Asım

-Gölgeler

Yahya Kemal Beyatlı

*Batı şiiri ile eski Türk şiiri arasında köprü kurmuştur.

*Şiirde iç ahenge çok önem veren sanatçı şiirin “musikiden başka bir musiki” olduğunu söyler.

*Şiiri düzyazıdan uzaklaştırmasıyla Mehmet Akif ve Tevfik Fikret’ten ayrılır.

*Ok şiiri dışındaki şiirlerinde aruz ölçüsünü kullanmıştır.

*Şiirlerinde ölüm, beşeri aşk, İstanbul, deniz, sonsuzluk gibi konular işlemiştir.

*Gazel, şarkı, mesnevi, rubai nazım şekillerini sıklıkla kullanmıştır.

*Şiirlerinde İstanbul Türkçesini başarıyla kullanmıştır.

*Şiirlerinin yanı sıra makale, gezi, anı, deneme, fıkra, mektup gibi türlerde de eserler vermiştir.

*Şiir

Kendi Gök Kubbemiz

Eski Şiirin Rüzgarıyla

Rubailer

Hayyam Rubailerini Türkçe Söyleyiş

Bitmemiş Şiirler

Düzyazı

Aziz İstanbul

Eğil Dağlar

Siyasi Hikayeler

Siyasi ve Edebi Portreler

Edebiyata Dair

Çocukluğum Gençliğim Siyasi ve Edebi Hatıralarım

Mektuplar Makaleler

Beş Hececiler

*Aruzun kullanıldığı bir dönemde heceye yönelen beş kişi olmalarından dolayı bu ismi almışlardır.

*Servet-i Fünun ve Fecr-i Ati'nin şiir anlayışına tepki gösterirler.

*Halit Fahri'nin yazdığı "Aruza Veda" adlı şiir, heceye geçişin şiiri olmuştur.

*Şiirlerinin ana konusu memleket sevgisi ve memleket sorunlarıdır.

*Hece veznini milli vezin kabul etmişler, halk şiiri nazım şekillerini kullanmışlardır.

*Halk dilini kullanmışlar, sade bir dille eserler vermişlerdir.

*Faruk Nafiz'in yazdığı Sanat adlı şiir, sadece bu grubun değil Milli edebiyatın da bir bildirisi gibi algılanmıştır.

Orhan Seyfi Orhon

*İlk şiirlerini aruzla , sonraki şiirlerini heceyle yazmıştır.

*Hece ölçüsüyle gazel biçiminde şiirler yazmıştır.

*İnce, zarif, duygulu şiirler yazmıştır.

*Sade bir Türkçeyi savunmuştur.

*Aşk, deniz, sevgi gibi konuları işlemiş; kadın şairi olarak nitelendirilmiştir.

Şiir

Düz Yazı

Fırtına ve Kar

Dün Bugün Yarın

Peri Kızı ile Çoban Hikayesi

Kulaktan Kulağa

Gönülden Sesler

Fiskeler

O Beyaz Bir Kuştu

Asri Kerem

Kervan

Düğün Gecesi

İşte Sevdığım Dünya

İstanbul'un Fethi

Roman

Çocuk Adam

Faruk Nafiz Çamlıbel

*Daha çok aşk şairi olan şair, hasret, tabiat, ölüm, memleket ve toplumsal konuları da işlemiştir.

*Önce aruzla daha sonra heceyle yazmıştır.

*Sanat adlı şiiri memleketçi şiirin ilk bildirisi kabul edilir.

*Yalın bir dili vardır.

Şiir

Tiyatro

Sanat

Canavar

Han Duvarları

Özyurt

Çoban Çeşmesi

Akın

Şarkın Sultanları

Kahraman

Gönülden Gönüle

Yayla Kartalı

Dinle Neyden

Suda Halkalar

Roman

Bir Ömür Böyle Geçti

Yıldız Yağmuru

Elimle Seçtiklerim

Akarsu

Tatlı Sert

Akıncı Türküleri

Zindan Duvarları

Heyecan ve Sükun

Halit Fahri Ozansoy

*İlk şiirlerini aruzla yazmış, daha sonra Aruza Veda adlı şiiriyle aruzu bırakmıştır.

*Şiirlerinde aşk ve ölüm konularını hüznü ve melankolik bir şekilde işlemiştir.

*Dörtlükten soneye kadar bir çok biçimi şiirlerinde kullanmıştır.

Şiir

Roman

Rüya

Sulara Giden Köprü

Cenk Duyguları

Aşıklar Yolunun Yolcuları

Efsaneler

Yol Geçen Hanı

Zakkum

Bulutlara Yakın

Oyun

Gülistanlar ve Harabeler

Baykuş

Paravan

İlk Şair

Balkonda Saatler

Sönen Kandiller

Sulara Dalan Gözler

10 Yılın Destanı

Hep Onun İçin

Nedim

Sonsuz Gecelerin Ötesinde

Hayalet

Anı

Bir Dolaptır Dönüyor

Edebiyatçılar Geçiyor

Eski İstanbul Ramazanları

Enis Behiç Koryürek

*İlk şiirlerini aruzla yazmış sonra heceye dönmüştür.

*Şiirlerinde yurt ve millet sevgisini işlemiştir. Beş Hececiler topluluğunda tasavvuf konusunu işlemiş olan tek şairdir.

*Türk denizcilik tarihinden aldığı konularla süslediği “Eski Korsan Hikayeleri” ve “Gemiciler” adlı eserleriyle tanınmıştır.

Şiir

Miras

Varidat-ı Süleyman

Güneşin Ölümü

Yusuf Ziya Ortaç

*İlk şiirlerini aruzla sonraki şiirlerini heceyle yazmıştır.

*Şiirlerinde Orhan Seyfi’yle birlikte “kadın şairi” olarak tanınmışlardır.

*”Binnaz” adlı oyunu edebiyatımızda hece ölçüsüyle yazılmış ilk başarılı manzum piyestir.

*Eserlerinde mizahi bir üslup kullanmıştır.

*Mizahi dergi olan Akbaba’yı uzun yıllar çıkarmıştır.

Roman

Gezi

Kürkçü Dükkanı

Göz Ucuyla Avrupa

Şeker Osman

Oyun

Göç

Kördüğüm

Üç Katlı Ev

Binnaz

Nikahta Keramet

Şiir

Mizah

Akından Akına

Beşik

Aşıklar Yolu

Ocak

Cenk Ufukları

Sarı Çizmeli Mehmet Ağa

Yanardağ

Gün Doğmadan

Bir Selvi Gölgesi

Anı

Kuş Cıvıltıları

Portreler

Bir Rüzgar Esti

Bizim Yokuş

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI

*1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle başlayan ve günümüze kadar devam eden dönemdir. Cumhuriyet dönemi edebiyat tarihimizin topluluklar ve çeşitli edebi gruplar açısından en zengin dönemidir.

ÖZ ŞİİR (SAF ŞİİR) ANLAYIŞI

* Saf (öz) şiir anlayışı Paul Valery'nin şiirde dili her şeyin üstünde tutan görüşünden hareket etmiştir.

*İdeolojiden, didaktik şiirden uzak; insanın estetik duygularını ön plana çıkaran şiirler yazmayı amaçlamışlardır.

*Bu şairler için önemli olan iyi ve güzel şiir yazmaktır. Bu anlayışla kendilerine özgü, özel imge düzeni oluştururlar. Özgün ve yaratıcı olan bu imgeler dilin mantığına uygun ve dilin anlam alanını genişletip dile yeni olanaklar sunacak bir yapıya sahiptir.

*Şiiri soylu bir sanat olarak kabul eden bu şairlerde düşsel ve bireysel yön ağır basar.

*İçsel ve bireysel bir yaklaşımla evrensel insan tecrübesini dile getirirler.

*Şiirde biçim endişesi duyan bu şairlerde dize ve dil çok önemlidir.

*Şairlerde **sembolizm** akımının izleri görülür.

*Gizemselcilik bireysellik, ruh, ölüm, masal, mit temaları yoğun olarak işlenir.

Sanatçıları

Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962)

*Yazar, şair ve öğretmendir.

*Şiir, roman, öykü, deneme, inceleme gibi birçok türde eser vermiştir.

*Şiirlerinde hece ölçüsünü ve serbest ölçüyü kullanmıştır.

*”Şiirlerimde sustuğum şeyleri roman ve hikâyelerimde anlattım.” diyerek romanlarını şiirsel bir dille oluşturmuştur.

*Eserlerinde zaman kavramı üzerinde sıkça durmuş, bilinçaltı ve psikolojik anlara da son derece önem vermiştir.

*Şiirlerinde derin bir müzikalite dikkati çeker.

*Şiirlerinde zaman, rüya, bilinçaltı gibi temaları işlemeyle sembolist özellikler göstermiştir.

*Hikâyelerinde kişilerin ruhsal çöküntüsünü, gerçeklerden kaçıp iç benliklerine sığınışlarını ele almıştır.

*Romanlarında mütareke yıllarının sıkıntılarını, medeniyet değişiminin Türk insanında yarattığı çıkmazları, tarihsel ve toplumsal konuları ele almıştır. Romanlarında hem bireysel hem de toplumsal bilinçaltını ele almıştır.

Eserleri

Şiir: Bütün Şiirleri

Roman: Mahur Beste, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Aydaki kadın

Hikâye: Abdullah Efendi’nin Rüyalari, Yaz Yağmuru

Deneme: Beş Şehir, Yaşadığım Gibi

İnceleme: Edebiyat Üzerine Makaleler, 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Tefvik Fikret, Namık Kemal, Yahya Kemal

Mektup: Tanpınar’ın Mektupları, Hasan Ali Yücel’e Mektuplar

Behçet Necatigil

(1916-1979)

*Edebiyat öğretmenliği yapmıştır.

*Garip akımı çizgisinde başladığı şiirine halk, divan ve Batı şiirinin özelliklerini ekleyerek kendini daima yenilemiştir.

*Heceyle ve serbest ölçüyle yazdığı şiirleri vardır.

*"Evlerin şairi" olarak bilinir. Ev, aile, yasak aşklar, ölüm, bunalım gibi temaları işlemiştir.

*Orta halli bir insan tipinin başından geçen olayları, sevinç ve üzüntülerini, trajedi ve dramlarını anlatmıştır.

*Eski Toprak şiiriyle Yeditepe Şiir Ödülü'nü, Yaz Dönemi şiiriyle TDK Şiir Ödülü'nü kazanmıştır. Ölümünden sonra ailesi tarafından konulan Necatigil Şiir Ödülü 1980'den beri devam etmektedir.

Eserleri

Şiir: Kapalı Çarşı, Çevre, Evler, Eski Toprak, Arada, Dar Çağ, Yaz Dönemi, Divançe, İki Başına Yürümek, Kareler Aklar, Beyler, Söyleriz, Sevgilerde, Encam

Araştırma: Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü, Küçük Mitoloji Sözlüğü

Radyo Oyunları: Yıldızlara Bakmak, Gece Alevi, Üç Turunçlar, Pencere

Düz Yazı: Bile, Yazdı

Fazıl Hüsnü Dağlarca

(1914-2008)

*Subaylık ve müfettişlik yapmıştır.

*İlk şiirlerinde hece veznini kullanmış daha sonra serbest şiire yönelmiştir.

*Tüm akımlarla ilgilenmiş ancak hiçbirinin etkisinde kalmamıştır.

*Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin en uzun soluklu şairi olup 134 şiir kitabı yayınlamıştır.

*"Türkçem benim ses bayrağım." diyerek Türkçeye önem vermiş ve sade bir dil kullanmıştır.

*Lirik, epik, didaktik, felsefi ve toplumcu şiirler yazmıştır.

Eserleri

Şiir:Çocuk ve Allah, Havaya Çizilen Dünya,Üç Şehitler Destanı,Çakır'ın Destanı,Yedi Memetler, Çanakkale Destanı,İstanbul-Fetih Destanı,19 Mayıs Destanı,Malazgirt Ululaması,Taş Devri,Mevlana'da Olmak,Yunus Emre'de Olmak,Sakarya Kıyıları,Gazi Mustafa Kemal Atatürk,Daha,Almanya'da Çöpçülerimiz,Nötron Bombası,Hiroşima,Sivaslı Karınca,Batı Acısı,Aç yazı,Horoz,Uzaklara Giyinmek,Dildeki Bilgisayar

Tiyatro: Vietnam Körü

Gezi:Mevlana'da Olmak

Cahit Sıtkı Tarancı

(1910-1956)

*1946 yılında Otuz Beş Yaş şiiriyle şiir yarışmasında birincilik kazanan şair, herkes tarafından ölüm şairi olarak tanınmıştır. Yolun yarısının 35 olduğunu dile getiren şair 46 yaşında ölmüştür.

*Cahit Sıtkı hece veznine ve kafiye sonuna kadar bağlı kalmış, şekle düşkün bir sanatçıdır. Hece ölçüsünde değişmeyen kalıpların duraklarını atarak heceye yeni bir bakış açısı getirmeye çalışmıştır. Garipçilerin etkisiyle yazdığı serbest şiirleri de vardır.

*Dili son derece canlı, saf ve temiz olan Cahit Sıtkı, uzun cümlelerden kaçmış, bol ve güzel halk deyimleri kullanmış, ahenkli bir dille şiirlerini meydana getirerek başarılı bir üslup oluşturmuştur.

*Şiirlerinde günlük aşklar, gençlik, insanlık tasaları, mutlulukları kısa süreli dertler, yaşama sevinci gibi konuları işleyen sanatçı birçok şiirinde kendisini anlatmış; ölüm korkusunu açığa vuran, karamsar bir ruh hali ile yaşama sevgisi arasında gelgitler yaşadığı şiirler kaleme almıştır.

*Baudlaire'e özenen Cahit Sıtkı, sembolizm ve romantizmin etkisinde kalmıştır.

*Şiir türü kadar başarı sağlayamamış olsa da deneme, mektup, hikâye, makale gibi türlerde de yazmıştır. Şair, çocukluk arkadaşı Ziya Osman Saba'ya yazdığı mektupları "Ziya'ya Mektuplar" adıyla yayınlamıştır.

Eserleri

Şiir: Ömrümde Sükût, Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Sonrası

Mektup: Ziya'ya Mektuplar

Hikâye: Cahit Sıtkı'nın Hikâyeciliği ve Hikâyeleri (Ölümünden sonra Selahattin Ömerli derledi)

fulyahoca.com

Ahmet Muhip Dıranas

(1909-1980)

- *Şiirlerinde konu olarak Anadolu'yu memleket manzaralarını, doğa ve tarih sevgisini, aşkı, ölümü hatıraları işlemiş destansı şiirler de yazmıştır.
- *Şiirde biçime önem veriş, işlediği temalar, simgecilikten hareketle yarattığı yeni bir şiir diliyle kendi dönemindekileri olduğu gibi sonra gelenleri de etkilemiştir.
- *Şiirde ahenge ve sese önem vermiştir.
- *Şiirde yeni bir bütünlük kurmaya çalışmıştır. Ölçü ve uyağa sıkı sıkıya bağlı kalmıştır.
- *Gerek Fransız şiiri, gerekse kendinden önceki kuşaktan ustaları Ahmet Haşim ve Ahmet Hamdi Tanpınar'dan aldığı etkileri sanatına yedirerek özgün bir şiire ulaşmıştır.
- *Hece ölçüsü sınırlarında kalarak ama durak ve vurgu yerlerini değiştirerek gelenekselde çağdaşlığı yakalayan, çağrışım gücü yüksek, yurdu, insanı ve doğası ile barışık, alışılmadık deyiş örgüsüyle unutulmaz şiirler yazmıştır.
- *Olvido, Kar, Serenad, Fahriye Abla edebiyatımızın unutulmaz şiirleri arasına girmiştir.

Eserleri

Şiir: Kırık Saz, Şiirler

Oyun: Gölgele, Çıkmaz, O Böyle İstemezdi, Oyunlar

YEDİ MEŞALECİLER

*Bu sanatçılara göre şiir hiçbir fikir ve ideolojinin hizmetinde kullanılamazdı. Onlara göre gerçek şiir, sanat için yazılan, samimi ve yenilik dolu olan şiirdi.

*Sanat, sanat için olmalıdır.

*Edebiyatta taklitten kaçınılmalı, daima yenilik, içtenlik, canlılık aranmalıdır.

*Batılı ilkelerle sanat yapılmalı, geleneksel temalar yerine yeni temalar bulunmalıdır.

*Şiirde konu zenginliği sağlamak için hayalden yararlanılmalıdır.

*Şiirde hece ölçüsünü kullanmışlardır.

*Çarpıcı imge ve benzetmelerle zenginleştirdikleri şiirleri, ustalıkla yapılmış birer tablo değeri taşır.

*Fransız sembolistlerin etkisinde kalmışlardır.

*Edebiyatımızda kısa süreli bir yankı uyandıran Yedi Meşaleciler, hedeflerine gerçekleştiremeden dağılmışlardır.

Topluluğun Sanatçıları:

SABRİ ESAD SİYAVUŞGİL (1907-1968)

*İlgi çeken ev içi eşya ve tasvirlerinden sonra özellikle çevirileri ve edebiyatı yakından takip eden denemeleriyle edebiyatla olan bağlantısını sürdürdü.

*Psikoloji profesörü olarak ilmi çalışmalara kendisini verdi. Şiirlerini *Odalar ve Sofalar* adlı kitapta topladı.

*Sanat hayatına şiirler yazarak başladı.

*Empresyonist bir ressam tutumuyla eşya ve görünüm tasvirlerinde canlı şiirler yazmıştır.

*Bir süre çeşitli gazetelerde fıkra yazarlığı, tiyatro eleştirmenliği yapmıştır.

*Önemli çeviriler de yapmıştır.

Şiir: Odalar ve Sofalar

İnceleme: İstanbul'da Karagöz ve Karagözde İstanbul, Psikoloji ve Terbiye Bahisleri, Karagöz, Folklor ve Milli Hayat, Roman ve Okuyucu

YAŞAR NABİ NAYIR (1908-1981)

*Şiirlerini *Kahramanlar* ve *Onar Mısra* adlı kitaplarda topladı ve diğer edebiyat türlerinde eserler verdi.

*1933 yılında çıkarmaya başladığı *Varlık* dergisini ömür boyu devam ettirdi. Bu dergi Türk edebiyatının gelişmesinde, yeni kabiliyetlerin yetişmesinde ve tanıtılmasında önemli rol oynadı. Ayrıca Varlık yayınlarıyla da bir edebiyat kütüphanesi kurdu.

*Kendi adıyla ya da Muzaffer Reşit takma adıyla derlediği, hazırladığı antoloji ve tanıtma kitaplarının sayısı altmışı geçer. Bir ara yalnız çağdaş dünya edebiyatını konu edinmiş, aylık Cep dergisini çıkardı.

*Asıl ününü yayıncılıkla sağlamıştır.

Şiir: Onar Mısra, Kahramanlar

Öykü: Sevi Çıkmazı

Roman: Âdem ile Havva, Bir Kadın Söylüyor

Tiyatro: Köyün Namusu, Mete, İnkılâp Çocukları, Beş Devir

MUAMMER LÜTFİ BAHŞİ (1903-1947)

*İlk şiirlerinde aruz ölçüsünü kullandıktan sonra heceye yönelmiş, sonra serbest nazımda karar kılmıştır.

*Şiirlerinde genellikle milli konuları işlemiştir.

*Yedi Meşale Topluluğu'nun en az tanınan şairidir.

*1928'de Meşale dergisinin kapanması üzerine topluluk da dağılmış; Yedi Meşaleciler 1933'te Varlık Dergisi'nde tekrar birleştirmişlerdir. Ancak diğer üyelerin dünyalarının uzağında kalan Muammer Lütfi onlar arasında yer almamıştır.

*Yedi Meşalede çıkan şiirlerinden başka, şiirlerine dönemin tanınmış dergilerinde rastlanmamış ve şiirlerini kitaplaştırmamıştır.

*Topluluğun dağılmasından sonra bütünüyle edebiyattan koptu.

VASFİ MAHİR KOCATÜRK (1907-1961)

*Şiirlerini *Tunç Sesleri*, *Geçmiş Geceler*, *Bizim Türküler*, *Ergenekon* adlı kitaplarda topladı.

*Asıl çalışmasını edebiyat tarihi ve incelemesine ayırdı.

*Halk şiiri biçim özelliklerinden yararlanarak hece ölçüsüyle vatan, millet sevgisi, ulusal bilinç, kahramanlık, fedakârlık konularını işledi.

*Epik şiirleriyle tanınmıştır.

*Manzum oyunlar da yazmıştır.

*Bir sanatçı olmaktan çok edebiyatla ilgili kitap ve araştırmalarıyla tanınmıştır.

Şiir: *Tunç Sesleri*, *Geçmiş Geceler*, *Ergenekon*, *Bizim Türküler*, *Hayat Şarkıları*, *Dağların Derdi*

Oyun: *Yaman*, *On İnkılâp*, *Sanatkâr*

Araştırma-İnceleme: *Saz Şiiri Antolojisi*, *Türk Edebiyatı Antolojisi*, *Türk Nesir Antolojisi*, *Meşhur Beyitler*, *Türk Edebiyatı Tarihi*

CEVDET KUDRET SOLOK (1907-1992)

**Birinci Perde* adlı kitabında şiirlerini topladı.

*Roman ve tiyatro türlerinde de eser veren Cevdet Kudret, okul kitapları ve edebiyat tarihimize ilgili ciddi eserler yazdı.

*Edebiyata şiirle başlamış; daha sonra öykü, roman ve tiyatro türünde eser vermiştir.

*Şiirlerinde bireysel duygular, özlem, yalnızlık, kıskançlık gibi konuları işlemiştir.

*Romanlarında daha çok kendi yaşamını anlatmıştır.

*Edebiyatla ilgili önemli inceleme ve araştırmaları vardır. Dil üzerine denemeler de yazmıştır.

Şiir: Birinci Perde

Öykü: Sokak

Tiyatro: Tersine Akan Nehir, Rüya İçinde Rüya, Danyal ve Sara, Kurtlar

Roman: Havada Bulut Yok, Karıncayı Tanırsınız, Sınıf Arkadaşları

Araştırma: Edebiyat Bilgileri, Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman, Orta Oyunu, Karagöz

Deneme: Dilleri Var Bizim Dile Benzemez

fulyahoca.com

ZİYA OSMAN SABA (1910-1957)

*Grubun şiire en sadık şahsiyeti oldu.

**Sebil ve Güvercinler, Geçen Zaman, Nefes Almak* adlı kitaplarında şiirlerini toplayan Ziya Osman Saba hikâyeler de yazmıştır.

*Özellikle ev içi şiirler yazdı ve kendisinden daha kabiliyetli bir başka şaire, Behçet Necatigil'e örnek oldu.

*Şair yalnızlık duygusunu ve hatıraları şiirlerinde başarıyla dile getirir.

*Şiirlerinde anılara düşkünlük, çocukluk özlemi, ev-aile sevgisi, yoksul yaşamalara karşı utanç ve acıma, Allah'a kulluk, kadere boyun eğiş, küçük mutluluklarla yetinme, ölüm yakınlığı, öte dünya özlemi gibi konuları işledi.

*Heceyi, duraklarında değişiklik yapmadan kılınır.

*Serbest şiir örnekleri de vermiştir.

*Ziya Osman, bütün insanların mutlu olduğu ve herkesin hoşgörü içinde yaşadığı bir dünya özlemiyle yaşar. Bu yönüyle Yunus Emre ve Mevla'na geleneğinin modern çağdaki sesidir.

*Gözlemci ve dışa vurumcu bir tarzı benimsemiştir.

*Hikâyelerinde de genellikle bir anı karakteri vardır.

Şiir: Sebil ve Güvercinler, Nefes Almak, Geçen Zaman

Öykü: Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi, Değişen İstanbul

KENAN HULUSİ KORAY (1906-1944)

*Edebiyat dünyasına adım atması öğrencilik yıllarına denk düşer.

*“Servet-i Fünun” dergisinde yayınlanan ilk hikâyelerinin ardından, aynı dergiye yazan diğer altı arkadaşı ile birlikte, edebiyatımızda “Yedi Meşaleciler” diye anılan topluluğu oluşturdular.

*İçlerindeki tek hikâye yazarıdır.

*Yaşadığı sürede beş hikâye kitabı yayınlamış, “*Osmanoflar*” romanı ve kısa hikâyelerinin birçoğu gazete sayfalarında kaybolup gitmiştir.

*Gazeteciliğinin de etkisiyle küçük hikâye tarzını benimseyen sanatçı, Cumhuriyet döneminde korku türünde örnekler veren ilk hikâyecidir.

*“Hikâyeleriyle önem kazanan sanatçı, küçük hikâye tarzını benimsemiştir.

*İlkin ahenkli, şiirsel öyküler yazmış; daha sonra gerçekçi öyküye yönelmiştir. Halkı, işçiyi, köylüyü konu edinmiştir. Psikolojik konularda da öykü yazmıştır.

*Cumhuriyet Döneminde korku türünde örnekler veren ilk hikâyecidir. “Bahar Hikâyeleri” adlı eserindeki bazı öykülerinde “korku” ve “esrar” temasını işlemiştir.

Öykü: Bir Yudum Su, Bahar Hikâyeleri, Bir Otelde Yedi Kişi, Son Öpüş (uzun hikâye)

Roman: Osmanoflar

Garip Hareketi (I. Yeni)

Genel Özellikleri

*1941’de Orhan Veli Kanık, Oktay Rıfat Horozcu, Melih Cevdet Anday ortak yayımladıkları Garip adlı şiir kitabının ön sözünde şiir anlayışlarını ortaya koydular.

*Kitabın kapağında “Bu kitap, sizi alışılmış şeylerden şüpheyeye davet edecektir.” yazdılar.

*Şiire getirdikleri yeniliklerden dolayı I. Yeni olarak da anılmışlardır.

*Topluluk üyeleri, o güne kadarki şiir geleneğine tamamen başkaldırıp şiirle ilgili hiçbir kuralı tanımadıklarını belirttiler.

*Geleneksel şiire, kalıplaşmış kurallara, ölçü ve kafiye, söz sanatlarına, aşırı duygusallığa, imgeye ve kapalı söyleyişe karşı çıktılar.

*Şiirde anlamı ön plana çıkardılar.

*Serbest ölçüyle, kafiyesiz şiir yazdılar.

*Basitlik, sadelik, sıradanlık ilkesini benimsediler.

*Şiirde yeni konuları işlediler.

*Günlük konuşma dilini, halk söyleyişlerini kullandılar.

*Toplumsal aksaklıkları mizahi, nükteli bir dille anlattılar.

*Günlük hayatı, basit konuları, sıradan insanları işlediler.

Orhan Veli Kanık

(1914-1950)

*Melih Cevdet ve Oktay Rifat'la lise yıllarında Sesimiz adlı bir dergi çıkarmışlardır.

*İlk şiirlerini varlık dergisinde yayımlamıştır.

*Garip hareketinin öncüsüdür.

*La Fontaine'den çeviriler yapmış, Nasrettin Hoca fıkralarını manzum hale getirmiştir.

Şiir:Garip ,Vazgeçemediğim,Destan Gibi,Yenisi,Karşı

Çeviri:La Fontaine'den Masallar,Düzyazı,Sanat ve Edebiyatımız

Manzum Fıkra:Nasrettin Hoca Fıkraları

Melih Cevdet Anday

(1915-2002)

*İlk şiirlerini Garip hareketinin çizgisinde yazmış, zamanla duyguyu ikinci plana atarak düşünce yönü ağır basan şiirler yazmıştır.

*Orhan Veli'nin ölümüyle Garip hareketi son bulmuş ve Melih Cevdet toplumsal gerçekçiliğe ve kavgacı şiire yönelmiştir. Telgrafhane ve Yan Yana kitaplarındaki şiirlerde toplum ve insanı savunmuştur.

*Daha sonraki şiirlerinde Kolları Bağlı Odysseus şiirinden başlayarak Eski Yunan ve Doğu kültürüne ait mitolojik unsurlara yönelmiştir.

*Şiirlerinde yalın bir dil kullanmış, düzyazılarında özlü ve şiirsel bir dili tercih etmiştir.

Şiir:Garip,Rahatı Kaçan Ağaç ,Telgrafhane,Kolları Bağlı Odsseus ,Teknenin Ölümü,Yan Yana ,Tanıdık Dünya,Yağmurun Altında,Göçebe Denizin Üstünde,Ölümsüzlük Ardında Gılgamış

Roman:Aylaklar,Gizli Emir,İsa'nın Güncesi,Raziye

Deneme:Doğu-Batı,Konuşarak,Paris Yazıları,Yasak,Sosyalist Bir Dünya,Dilimiz Üstüne Konuşmalar

Tiyatro:Mikado'nun Çöpleri,İçerdekiler,Dikkat Köpek Var,Dört Oyun,Ölümler Konuşmak İster

Gezi:Sovyet Rusya ,Azerbaycan,Bulgaristan,Özbekistan

Oktay Rifat Horozcu

(1914-1988)

*Aryışların şairidir, hemen hemen her şiir kitabında farklı nitelikler göstermiştir.

*Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler, Güzellemeler şiir kitaplarını Garip anlayışına bağlı olarak yazmıştır.

*Orhan Veli'nin ölümünden sonra Garip şiirinden uzaklaşmış sosyal temalı şiirler, taşlamalar yazmıştır.

*Daha sonra soyut, imgeci ve kapalı şiire yönelmiştir.

Şiir:Garip,Çobanlı Şiirler,Perçemli Sokak,Yaşayıp Ölmek,Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler,Güzellemeler,Elleri Var Özgürlüğün,Aşk Merdiveni,Koca Bir Yaz,Denize Doğru Konuşma,Karga ile Tilki,Dilsiz ve Çıplak,Bir Cigara İçimi,Aşağı Yukarı,Yeni Şiirler

Roman:Bir Kadının Penceresinden,Bay Lear ,Danaburnu

Tiyatro:Çil Horoz,Birtakım İnsanlar,Oyun İçinde Oyun,Atlar ve Filler ,Yağmur Sıkıntısı,Kıskançlar,Kadınlar Arasında

II. Yeni

*“Şiir için şiir” anlayışıyla hareket etmişler; erdem, ahlak, toplum ve gerçek gibi konuların şiirin dışında tutulması gerektiğini savunmuşlardır.

*Onlara göre anlamlı olmak şiir için önemli değildir.

*II. Yeni'ye göre şiir bir öykü anlatma aracı değildir. Öteki edebi türlerden kesin çizgilerle ayrılmalıdır. Bu yüzden konuyu ve olayı şiirden atmışlardır.

*Eşya, görünüm ve insanı gerçeküstücülükten daha aşırı bir soyutlama ile anlatmayı amaç edinmişlerdir.

*Onlara göre şiirde ahenk, ölçü ve uyakla değil; musiki ve anlatım zenginliği ile sağlanmalıdır.

*Garip'teki gibi ortak bir hareket olmayıp bağımsız şairlerin benzer bir çizgide şiir yazmasıyla oluşmuştur.

*İmge, çağrışım, kapalı anlatım İkinci Yeni'ciler için önemlidir.

Topluluğun Sanatçıları

Cemal Süreya

*İkinci Yeni'nin en tanınmış şairlerindendir.

*İkinci Yeni'ye katılmasına rağmen geleneğe karşı olmamış, şiirlerinde gelenekten yararlanmıştır.

*Kendine özgü bir şiir anlayışı geliştirmiştir. Çarpıcı, yoğun imgeler kullanmıştır.

*Şiirlerinde hareket halindeki her şeyi anlatmış, yaşayan insanın her yönüne değinmiştir.

*İkinci Yeni sanatçılarına göre oldukça açık bir anlatımı benimsemiştir.

*Şiirlerinde aşk ve cinselliği kendine özgü bir anlatımla dışa vurmuştur.

*Üslup yönüyle de diğer şairlerden ayrılmış, kullandığı halk dili ve biçime verdiği önemle ön plana çıkmıştır.

Eserleri

Şiir: Üvercinka, Göçebe, Beni Öp Sonra Doğur Beni, Sevda Sözleri, Sıcak Nal, Güz Bitiği

Düzyazı: Şapkam Dolu Çiçekle, Günöbirlik, On Üç Günün Mektupları, 999. Gün, Folklor Şiire Düşman, Uzat Saçlarını Frigya, Aydınlık Yazıları, Papirüs'ten Başyazılar, Günler, Güvercin Curnatası

Antoloji: Mülkiyeli Şairler, 100 Aşk Şiiri

Edip Cansever

*İlk şiirlerini “İkinci Üstü” adlı kitapta toplamıştır. Bu kitapta ilk gençlik şiirleri yer alır.

*İkinci kitabı “Dirlik Düzenlik”te özlü bir söyleyiş ve toplumsal eleştiri için mizah aracını kullanan bir tutum sergilemiştir.

*Kapalı bir şiire yönelse de İkinci Yeni’deki bazı şairler gibi tamamen anlamsızlığı savunmamıştır. Farklı imgeler kullanmış ama düşünceyi göz ardı etmemiştir.

*İkinci Yeni şairleri içinde en çok ve en uzun dönem şiir yazan odur.

*İnsan ve nesnelerdeki ayrıntılara, toplumsal sorunlara yöneldiği şiirleri vardır.

Eserleri

Şiir:İkinci Üstü, Dirlik Düzenlik, Yerçekimli Karanfil, Umutsuzluklar Parkı, Petrol, Nerede Antigone, Tragedyalar, Çağrılmayan Yakup,Kirli Ağustos, Sonrası Kalır, Ben Ruhi Bey Nasılım, Seveda ile Sevgi, Şairin Seyir Defteri, Yeniden, Bezik Oynayan Kadınlar, İlk yaz Şikayetçileri,Oteller Kenti

Düzyazı: Gül Dönüyor Avucumda

Turgut Uyar

*İlk şiirlerini ölçülü, uyaklı yazan şair kişisel yaşantısını konu edinir.Aşk, ayrılık, ölüm temalarını işlediği bu şiirlerinde Garip Akımı’nın izleri görülür.

*Daha sonra yoğun imgelerin etkili olduğu şiirleriyle İkinci Yeni’nin başlıca şairlerinden olmuştur.

*İmge, çağrışım, soyutluk ve kapalı anlatım nitelikleriyle İkinci Yeni şairidir.

*Şiirlerinde insana yönelik bir tutum vardır.

*Türkçeyi en güzel kullanan şairler arasındadır.

Şiir:Arz-ı Hal, Türkiyem, Dünyanın En Güzel Arabistan’ı,Tütünler Islak, Her Pazartesi,Divan, Toplantılar,Kayayı Delen İncir, Dün Yok mu,Büyük Saat

İnceleme: Bir Şiirden

Ece Ayhan

*İlk şiiri 1954'te Türk Dili'nde yayımlanmıştır.

* Daha sonra Varlık, Yenilik, Seçilmiş Hikayeler, Pazar Postası, Yeditepe dergileri şiirlerine yer verdi. Özellikle Pazar Postası'ndaki şiirleriyle ünlendi.

*Kendine özgü çağrışımlar ve göndermelerle örülü şiirleriyle hem Türk şiirinde hem de İkinci Yeni'nin içinde farklı bir kanal açtı. Şiirinin kilit noktası dildir.

*Şiirlerinde dünyaya karanlık bir bakış açısı, sokak yaşantısına, ekonomiye göndermeler,ölüm konuları iç içe örülmüş bir lirizm vardır.

Eserleri:

Şiir: Ortadokslular, Sivil Şiirler, Son Şiirler,Kınar Hanımın Denizleri,Bakışsız Bir Kedi Kara,Devlet ve Tabiat, Yort Savul,Zambaklı Padişah,Çok Eski Adıyladır,Çanakkaleli Melahat'a İki El Mektup ya da Özel Bir Fuhuş Tarihi

Ülkü Tamer

*İkinci Yeni'ye sonradan dâhil olduğu halde bu akımın önde gelen temsilcilerinden biri olmuştur.

*Kendine özgü imge dünyası ve sade söyleyişleriyle dikkat çekmiştir.

*Şiirlerinde keskin bir ironiyle örülmüş derin acıları ve beşeri trajedileri dile getirmiştir. Daha sonraları toplumsal konulara yöneldi.

Şiir: Soğuk Otların Altında,Gök Onları Yanıltmaz,Ezra ile Gary,Virgülün Başından Geçenler,İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür,Sıra Göller, Yanardağın Üstündeki Kuş

Düzyazı: Alleben Öyküleri,Yaşamak Hatırlamaktır,Edith Hamilton'dan Mitologya Çevirisi,Harry Potter ve Felsefe Taşı,Çağdaş Latin Amerika Şiir Antolojisi

Sezai Karakoç

*Başlangıçta Pazar Postası'nda İkinci Yeni doğrultusunda şiirler yazmış,daha sonraki yıllarda kendi şiirine yönelmiştir.

* Şiir üslubu bakımından, az çok İkinci Yeni'ye yakın sayılsa da, şiirinde işlediği temalar, inandığı değerler bakımından şiirimizde yeni ve değişik bir sestir.

*Değişik imgelerle, kendine özgü, mistik ve İslami içerikli şiirler yazmıştır.

*Dergi ve gazetelerde sanat yazıları,eleştiriler, Fransız şiirinden çeviriler yayımlamıştır.

Şiir:Alınyazısı Saati,Körfez, Şahdamar, Hızır'la Kırk Saat,Sesler, Taha'nın Kitabı,Kıyamet Aşısı, Gül Muştusu,Zamana Adanmış Gönüller,Ayinler, Leyle ü Mecnun,Ateş Dansı, Monna Rosa,Mağara ve Işık (şiir-düzyazı)

Düzyazı:Tarihin Yol Ağzında,Meydan Ortaya Çıktığında, Portreler,Yazılar, Ölümünden Sonra Kalkış,Makamda,Edebiyat yazıları 1-2

İlhan Berk

*Doğu şiirinin klasik kalıplarını denedi, beyit ve türkü biçimlerinden yararlandı.

*Araştırmacı kişiliği, özgün duyarlılıkları ve buluşlarıyla 20. yüzyıl Türk şiirinin en önemli isimleri arasındadır.

* Sembolist şiirden esinlenilmiş izlenimi veren imgeler kullanmayı sevmektedir.

* Türk şiirinin en deneyci şairlerinden biri olan İlhan Berk, durmadan yatak değiştirerek, ama bazı sorunsallara hep bağlı kalarak şiirini günümüze kadar eskitmeden getirmeyi başarmıştır.

Eserleri:

Şiir: İstanbul, Günaydın Yeryüzü, Pera, Türkiye Şarkısı,Köroğlu, Galile Denizi,Çivi Yazısı, Otağ,Mısırkalyoniğne, Aşıkane,Taşbaskısı, Şenlikname,Atlas, Kül, İstanbul Kitabı,Kitaplar Kitabı,Deniz Eskisi, Delta ve Çocuk,Galata, Güzel Irmak,Dün Dağlarda Dolaştım Evde Yoktum,Avluya Düşen Gölge,Çok Yaşasın Sayılar, Tümceler Geliyorum

Otobiyografi: Uzun Bir Adam

Söyleşi: Kanatlı At

Antoloji:Başlangıcından Bugüne Beyit Mısra Antolojisi,Aşk Elçisi

fulyahoca.com

Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir
1940-1960

Genel Özellikleri

*Garip ve İkinci Yeni hareketlerine katılmadan yeniliği sürdürdüler.

*Kendi özgün tarzlarını oluşturdular.

*Bazıları Garipçilerin şiiri bayağılaştırdığını savunurken bazıları da Garipçilerden yararlandı.

*Bireysel bir şiir ortaya koymaya çalıştılar.

*Görüş ve ideolojileri şiire temel yapmadılar.

*Serbest nazım geleneğini devam ettirdiler.

Necati Cumalı

*Avukatlık ve yazarlık yapmıştır.

*Edebiyatın birçok türünde eserler vermiştir.

*Yalın, duru bir anlatımla lirik şiirler yazmıştır.

*Şiirlerinde bireysel konuların yanında toplumsal konuları da ele almıştır.

*Roman ve öykülerinde genellikle Ege Bölgesi'ndeki kırsal kesim insanının sorunlarını, acılarını dile getirmiştir.

*İyi bir gözlemci olan sanatçı, hikaye ve romanlarını yalın, yer yer mizahi bir dille anlatmıştır.

*Öykü, roman ve oyunlarından bazıları sinemaya uyarlanmıştır.

Roman: Yağmurlar ve Topraklar, Acı Tütün, Tütün Zamanı (Zeliş), Aşk da Gezer, Üç Minik Serçem, Viran Dağlar

Hikaye: Susuz Yaz, Ay Büyürken Uyuyamam, Yalnız Kadın, Değişik Gözle, Kente İnen Kaplanlar, Dila Hanım

Tiyatro: Boş Beşik, Yaralı Geyik, Ezik Otlar, Derya Gülü, Vur Emri, Mine, Nalınlar

Şiir: Kızılçullu Yolu, Kısmeti Kapalı Gençlik, Harbe Gidenin Şarkıları, Mayıs Ayı Notları , Güzel Aydınlık, Denizin İlk Yükselişi, İmbatla Gelen , Güneş Çizgisi, Yağmurlu Deniz, Başaklar Gebe, Ceylan Ağıdı , Aç Güneş, Bozkırda Bir Atlı , Yarasın Beyler, Tufandan Önce, Aşklar Yalnızlıklar

Günlük: Yeşil Bir At Sırtında

Deneme : Niçin Aşk, Senin İçin Ey Demokrasi, Etiler Mektupları

Cahit Külebi

*Müfettişlik yapmış ve TDK yayın kurulunda çalışmıştır.

*İlk şiirleri Nazmi Cahit takma adıyla Gençlik dergisinde yayımlanmıştır.

*Öğretmenlik yıllarında Anadolu'yu yakından tanımış ve Anadolu sevgisini, insanını, coğrafyasını şiirlerinde işlemiştir.

*Karacaoğlan'ı andıran duru ve akıcı bir Türkçeyle yazdığı şiirlerinde halk söyleyişlerinden ve türkülerden de yararlanmıştır.

*Şiirlerinde içten bir anlatımı vardır.

Şiir:Adamın Biri,Rüzgar,Atatürk Kurtuluş Savaşında,Yeşeren Otlar,Süt,Türk Mavisi,Sıkıntı ve Umut,Yangın,Güz Türküleri

Anı:İç Sevda Dolu Yolculuk

Düz Yazı:Şiir Her Zaman

Ümit Yaşar Oğuzcan

*İlk şiirlerini heceyle yazmış sonradan serbest ölçüyü de kullanmıştır.

*Şiirlerinde en çok aşk, ölüm, çaresizlik, yalnızlık temalarını işlemiştir. Sevip de seilmeyenlerin şiirini yazmıştır.

*Hiciv-mizah karışımı şiirleri de vardır.

*Oğlunun ölümünden sonra hayatın boşluğu, ölüm, acı temalarını işlemiştir.

*Aruz vezniyle başarılı rubailer yazmıştır.

Şiir:İnsanoğlu,Deniz Musikisi,Dillere Destan,Dolmuş,Aşkımızın Son Çarşambası,Bir Daha Ölmek,Kör Ayna,Üstüme Varma İstanbul,Karanlığın Gözleri,Beni Unutma,Seninle Ölmek İstiyorum,Sahibini Arayan Mektuplar,Sevenler Ölmez,Toprak Olana Kadar ,Yalan BittiRubailer

Düz Yazı:Sahibini Arayan Mektuplar

Özdemir Asaf(1923-1981)

*Asıl adı Halit Özdemir Arun'dur.

*İlk şiirlerini ikilikler ve dörtlüklerle yazmıştır. Bu şiirlerinde yoğun bir söyleyiş vardır.

*İlk şiirlerinde sevgi, ayrılık, ölüm temalarını çok sık kullanmıştır. Son dönem şiirlerinde kaçış ve umutsuzluk temalarını sıklıkla işlemiştir.

*İnsan- toplum ilişkilerini ele alan şiirlerinde alay ve taşlama önemli yer tutar.

*Şiirin bir görüşü yansıtması gerektiğini belirtmesi yönüyle 1940 kuşağının toplumcu gerçekçi şairleriyle benzerlik gösterir.

Şiir :Dünya Kaçtı Gözüme,Sen Sen Sen,Bir Kapı Önünde,Yumuşaklıklar
Değil,Nasılsın,Çiçekleri Yemeyin,Ben Değildim,Bugün ve Bugün,Yuvarlağın
Köşeleri,Yalnızlık Paylaşılmaz,Benden Sonra Mutluluk,Çiçek Senfonisi

Hikaye:Dün Yağmur Yağacak

Hilmi Yavuz

*Ali Hikmet adıyla inceleme, eleştiri, deneme yazıları; İrfan Külyutmaz adıyla mizahi yazılar yazmıştır.

*İlk şiirlerini II. Yeni etkisinde soyut ve imgeci şiir anlayışıyla yazmıştır.

*Daha sonra gelenekle modern şiiri kaynaştıran özgün tarzda şiirler yazmıştır.

*Türk kültürünü, tarihini çok iyi bilen sanatçı; tasavvuf ve mitolojiden yararlanan özgün bir şiir diline sahiptir.

*Şiirlerinde serbest ölçüyü kullanmış; yalnızlık, hüznün, ölüm temalarını işlemiştir.

Şiir:Bakış Kuşu,Bedrettin Üzerine Şiirler,Doğu Şiirleri,Yaz Şiirleri,Gizemli
Şiirler,Zaman Şiirleri,Ayna Şiirleri,Hüzün ki En Çok Yakışandır Bize

Anı:Geçmiş Yaz Defterleri,,Ceviz Sandıktaki Anılar,Bulanık Defterler

Deneme-İnceleme:Kültür Üzerine,Yazın Üzerine,Felsefe Üzerine,Felsefe ve Ulusal
Kültür,Denemeler Karşı Denemeler ,Sözün Gücü,Yüzler ve İzler

Asaf Halet Çelebi

*Babasından Fransızca ve Farsça, bir Mevlevi şeyhinden musiki ve nota dersleri almıştır.

*Gençlik yıllarında gazeller ve rubailer yazdı.

*Daha sonra serbest ölçü kullanmaya başladı.

*Soyut ve sezgiye dayalı bir şiir anlayışı oluşturmuştur.

*Şiirlerinde Mevlevilik ve Budizm gibi inanışların etkileri görülür.

*Kaynağını tasavvuf ve dinler tarihinden, Anadolu-İran-Hint medeniyetlerinden, masallarından alan egzotik şiirler yazmıştır.

*Soyut şiir anlayışıyla, kendinden sonra gelen nesli etkilemiştir.

Şiir:He,Lamelif ,Om Mani Padme Hum

Araştırma:Mevlana,Ömer Hayyam ,Molla Cami,Eşrefoğlu Divanı,Naima

Antoloji:Divan Şiirinde İstanbul

Toplumcu Şiir (1920-1960)

- *Türk şiirinde toplumcu şiirin öncülüğünü Nazım Hikmet Ran yapmıştır.
- *"Aydınlık" ve "Resimli Ay" dergilerinde bir araya gelen sanatçılar bu anlayışı başlattılar.
- *Şiirlerinde serbest ölçü kullanmışlardır.
- *Somut ve nesnel bir şiir oluşturulmuştur.
- *"Sanat toplum içindir." anlayışı vardır.
- *Köy, halk, işçi,emek sömürü, baskı, başkaldırı gibi kavramlar işlenmiştir.
- *Geniş kitleleri etkileme amacı olduğu için eserler "söylev" üslubunun özelliklerini taşır.

Nazım Hikmet Ran

- *Toplumcu gerçekçi sanat anlayışının edebiyatımızdaki öncüsü ve en önemli temsilcisidir.
- *İlk şiirlerinde hece ölçüsüyle uyaklı şiirler yazmıştır.
- *Rus şiirinin ve fütürizmin etkisinde kalmıştır ve serbest şiire yönelmiştir.
- *Toplumcu gerçekçiliği benimsedikten sonra biçimden çok içeriğe önem vermiştir.
- *Dizeci anlayışı yıkmış, nesnel ve somut bir şiir geliştirmiştir.
- *Şiirleri basamaklandırılmış bir düzen gösterir. Uzun dizelerin ardında gittikçe kısalan kırık dize kümeleri oluşturmuş, bazen sözcükleri ortalarından kesmiş, bazen de tek heceye indirgemıştır.
- *Şiirlerinde genellikle ilk dize büyük, diğer dizelerin ilk harfleri küçük harfle başlar.

*Şiir

835 Satır

Jokond ile Sİ-YA-U

Varan 3

1+1=1

Sesini Kaybeden Şehir

Gece Gelen Telgraf

Portreler

Benerci Kendini Niçin Öldürdü

Taranta-Babu'ya Mektuplar

Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı

Tiyatro

Kafatası Sabahat

Bir Ölü Evi İnek

Unutulan Adam Ferhad ile Şirin

Enayi

***Fıkra**

İt Ürür Kervan Yürür

Milli Gurur

Roman

Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim

Kan Konuşmaz

Ercüment Behzat Lav

*Ölçü ve uyağa karşı çıkmış, serbest ölçüyle yazan ilk şairlerimizden biri olmuştur.

*Nazım Hikmet tarzında şiirler yazmıştır.

*Şiirlerinde toplumsal konuları, ülke sorunlarını kaleme almıştır.

*Cumhuriyet Dönemi'nde ironik şiir türünün ilk temsilcisi kabul edilir.

Şiir

S.O.S.

Kaos

Açıl Kilidim Açıl

Üç Anadolu

Mau Mau

Tiyatro

Karagöz Stepte

Altın Gazap

Anı

Yıllar Böyle Geçti

Rıfat Ilgaz

*Türkçe öğretmenliği, gazetecilik, şairlik ve yazarlık yapmıştır.

*"Koca Çınar" "Edebiyatın Koca Çınarı" olarak anılmaktadır.

*Şiirlerinde yoksul insanların hayatını yansıtmıştır.

*Sabahattin Ali ve Aziz Nesin ile birlikte Markopaşa dergisini çıkarmıştır.

*Toplumsal çarpıklıkları hicveden mizahi hikayeler yazmıştır.

*Hayatının son döneminde anı ve çocuk edebiyatı üzerine yoğunlaşmıştır.

*Hababam Sınıfı yazarı olarak ün kazanmıştır. Bu eseri hikaye, oyun ve roman olarak yayımlamıştır.

***Şiir**

Yarenlik

Sınıf

Yaşadıkça

Devam

Üsküdar'da Sabah Oldu

Suluk Soluğa

Karakılçık

Uzak Değil

Güvercinim Uyur mu

Kulağımız Kirişte

Ocak Katırı Alagöz

Çocuk Bahçesi

Roman

- Hababam Sınıfı
- Pijamalılar (Bizim Koğuş)
- Karadeniz'in Kıyıcığında
- Karartma Geceleri
- Sarı Yazma
- Yıldız Karayel
- Apartman Çocukları
- Hoca Nasrettin ve Çömezleri
- Radarın Anahtarı
- Don Kişot İstanbul'da
- Kesmeli Bunları
- Nerde O Eski Usturalar
- Saksâğanın Kuyruğu
- Şevket Ustanın Kedisi
- Garibin Horozu
- Altın Ekicisi
- Palavra
- Tuh Sana
- Çatal Matal Kaç Çatal
- Bunadı Bu Adam
- Hababam Sınıfı Uyanıyor
- Hababam Sınıfı Baskında
- Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı
- Rüşvetin Alamancası

- Sosyal Kadınlar Partisi
- Çalış Osman Çiftlik Senin
- Şeker Kutusu
- Çocuk Kitapları
- Bacaksız Kamyon Sürücüsü Bacaksız Okulda

Bacaksız Paralı Atlet Bacaksız Tatil Köyünde Bacaksız Sigara Kaçakçısı Öksüz Cıvcıv

Küçükçekmece Okyanusu Cankurtaran

Yılmaz Kumdan Betona

Anı

Kırk Yıl Önce Kırk Yıl Sonra

Yokuş Yukarı

Enver Gökçe

*Divan edebiyatını çok iyi bilen sanatçı, halk hikayeleri ve masallarını da derlemiştir.

*Dede Korkut Hikayeleri'ni derleyerek Türkiye Türkçesine kazandırmıştır.

*Birçok çalışmasını Mustafa Gökçe adıyla yayımlamıştır.

Şiir

Enver Gökçe Yaşamı ve Bütün Şiirleri

Düz Yazı

Dost Dost İlle Kavga

Panzerler Üzerimize Kalkar

Araştırma

Eğin Türküleri

Hisarcılar

*1950’de çıkmaya başlayan Hisar dergisi etrafında bir araya gelen şair ve yazarların oluşturduğu topluluktur.

*Sanatçılar geleneğe aykırı düşmeden yenilikçi bir tavır sergilemişlerdir.

*Batı’ya karşı milli değerlere dayalı bir sanat anlayışını savundular.

*Dil konusundaki aşırılıklara karşı çıktılar.

*Garipçilerin geleneği reddeden tavırlarına karşı çıktılar.

*”Sanatçının dili yaşayan dil, yaşayan Türkçe olmalıdır.” dediler.

*Sanatta sürekli yenilik olması, ancak sanatın gelenekten de kopmaması gerektiğini savundular.

*Heceyi de, aruzu da, serbest ölçüyü de kullandılar.

İlhan Geçer

*Hisar dergisinin kurucularındandır.

*Şiir ve eleştirilerini bu dergide yayımladı.

*Şiirlerinde heceyi ve serbest ölçüyü kullandı.

*Aşk, ayrılık, yakınlık, mutluluk gibi duygusal temaların yanında milli değerleri yansıtan şiirler de yazdı.

*Şiirlerinin çoğu bestelenmiştir.

Eserleri

Büyüyen Eller

Belki

Bir Bulut Geçti

Özlem Rıhtımı

Hüzzam Beste

Yeşil Çağ

Mehmet Çınarlı

*Hisar dergisi kurucularındandır.

*Aruz ve heceyi başarıyla kullanmıştır.

*Şiir ve dil zevki bakımından eski ile yeni şiir arasında köprü görevi üstlendi.

Şiir

Bir Yeni Dünya Kurmuşum

Güneş Rengi Kadehlerle

Gerçek Hayali Aştı

Zaman Perdesi

Güzelliklere Doymam

Deneme

Söylemek Yaraşır

Halkımız ve Sanatımız

Mısrarlarda Gezinti

Sanatçı Dostlarım

Munis Faik Ozansoy

*Faik Ali Ozansoy'un oğludur.

*Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ve Başbakanlık Müsteşarlığı yapmıştır.

*Hisar topluluğunun yol göstericisi ve en yaşlı üyesidir.

*Pek çok türde eser vermiş ancak şiirleriyle ön plana çıkmıştır.

*Duygusal şiirler yazmıştır.

Şiir

Büyük Mabedin Eşiğinde

Hayal Ettiğim Gibi

Yakarış

Bir Daha

Zaman Saati

Yakınma

Kaybolan Dünya

Deneme- Düşündüğüm Gibi

Mustafa Necati Karaer

*Hisar dergisinin kurucularındandır.

*Yaşayan Türkçe ile kaynağını milli kültürden alan ahenkli, sağlam şiirler yazdı.

*Halk edebiyatının şekil ve söyleyiş özelliğinden yararlandı.

*Hece ölçüsü ve serbest ölçüyle şiirler yazdı.

Şiir

Güvercin Uçurmak

Sevmek Varken

Kerem ile Aslı

Kuşlar ve İnsanlar

Ses Mimarlarımızdan

İnceleme

Karacaoğlan Hayatı ve Bütün Şiirleri

Gültekin Samanoğlu

*Subaylık yapmıştır.

*Hisar dergisinin kurucularındandır.

*Romantik-gerçekçi bir tutumla aşk, sevgi, mutluluk, çocuk, aile, memleket temalı şiirler yazdı.

*Hece ölçüsünü kullanmıştır.

* Şiirlerini “Alacakaranlık” ve “Uzun Vuran Gölge” adlı kitaplarda toplamıştır.

fulyahoca.com

Yavuz Bülent Bakiler

*Gazetecilik, yöneticilik, avukatlık yapmıştır.

*Pek çok türde eser vermekle beraber adını daha çok şiirleriyle duyurmuştur.

*Şiirlerinde Anadolu insanının sorunlarını, acılarını, özlemlerini yansıtmıştır.

*Şiirlerinde açık ve akıcı bir üslup, doğal ve sade bir dil kullanmıştır.

*Şiirlerinde Türklere, İslam’a, Anadolu’ya olan sevgisini dile getirmiştir.

Şiir

Yalnızlık

Duvak

Seninle

Harman

Bir Gün Baksam ki Gelmişsin

Gezi

Üsküp'ten Kosova'ya

Türkistan Türkistan

- **İncelemeleri**
- Şiirimizde Ana
- Tabuları Yıkma
- Sivas'a Şiir
- Âşık Veysel
- Elçibey
- Mehmet Akif'te Çağdaş Türkiye İdeali
- Sözün Doğrusu
- Sevgi Mektupları
- Gidenlerin Ardından
- Arif Nihat Asya İhtişamı
- **Anıları**
- Unutamadıklarım
- Gönlümdekiler ve Ötekiler

Bekir Sıtkı Erdoğan

*Edebiyat öğretmenliği yapmıştır.

*Aruz ve heceyle, divan ve halk şiirini yansıtan şiirler yazdı.

*Halk edebiyatı tarzındaki şiirlerinde sade bir dil kullanırken , divan edebiyatı tarzındaki şiirlerinde daha ağır bir dil kullandı.

*Milli ve manevi değerleri yansıtan şiirler yazdı.

*Cumhuriyet'in 50. Yıl Marşı'nı kaleme aldı.

Şiir

Bir Yağmur Başladı

Dostlar Başına

Kışlada Bahar

Binbirinci Gece

Yahya Akengin

*Edebiyat bölümü okumuş, TRT'de ve Kültür Bakanlığı'nda görevlerde bulundu.

*Halk edebiyatı motiflerini serbest şiire aktaran lirik şiirler yazdı.

*Şiirde kafiyei önemsemiştir.

*Şiirlerinde Anadolu motiflerini kullandı.

- **Şiir**
- İstesem
- Akşamla Gelen
- Çağ Sürgünü
- Saatler ve Çehreler
- Ötelerden
- Kimselere Anlatamadım
- Sözümüz Var
- Aşkta Bereket Var
- Eylül Kuşatması
- **Roman**
- Özledim Yokuşları
- Dönüş Acıları

- Yaralı Dağlar
- Oğuz Dede
- Sarkaç
- **Oyun**
- Enver Paşa ve Büyük Ümitler
- Eski Çarıklar
- Aile Bağları
- **Anı**
- Siyasetname ya da Bir Seçim Hikâyesi

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu

*Öğretmenlik ve müfettişlik yapmıştır.

*Sade bir dil ve hece ölçüsüyle destansı şiirler yazdı.

*kaynağını Türk tarihinden ve destanlarından alan eserler yazdı.

*Türk ve İslam motifleriyle süslediği eserlerini, Dede Korkut üslubuyla yazdı.

Bozkurtların Ruhu

Gençosman Destan

Kür Şad Destanı

Malazgirt Destanı

Bozkurtların Destanı

Kopuzdan Ezgiler

Salur Kazan Destanı

Boğaç Han Destanı

Destanlarda Uyanmak

Destanlar Burcu

Alperenler Destanı

Maviciler (1952-1956)

*Fikir ve sanatın, sosyal bir sınıf veya grubun bayrağı yapılamayacağını savunmuşlar; özgürlüğün ve barışın rengi sayılan mavi sözcüğünü çıkardıkları dergiye isim olarak vermişlerdir.

*Başlangıçta Anadolu'yu, geleneği ve halk edebiyatını savunmuşlar; Atilla İlhan'ın dergiye katılmasıyla toplumcu gerçekçi bir çizgiye yönelmişlerdir.

*Şiiri, sosyal gerçeklerin anlatımında araç olarak görmüşlerdir.

*Şairane ve sanatlı bir söyleyişi tercih etmişlerdir.

*Divan şiirinin imgelerinden yararlanmışlardır.

*Şiirin basitleştirilmemesi; derin, içli, zengin bir benzetme ve imaj dünyasının olması gerektiğini savunmuşlardır.

*Şiirde anlam kapalılığını savunmuşlardır.

*Hisarcılar ve Garipçilere karşı çıkmışlardır.

*Bireyin iç dünyasını anlatmışlardır.

*Serbest tarzda şiirler yazmışlardır.

Atilla İlhan

*Şiir anlayışı üç döneme ayrılabilir:

1-Toplumcu Gerçekçi Dönem: Bu dönem şiirlerinde içerik, şekil ve imge yönüyle Nazım Hikmet'ten etkilenmiştir. Ancak onun gibi şiiri ideolojik bir malzeme haline getirmemiştir. Bu şiirlerinde özgürlük, vatanseverlik, barış gibi konuları işlemiştir. Halk şiirinden de etkilendiği bu dönem şiirlerini "Duvar" adlı kitabında toplamıştır.

2-Bireyin Varlığını ve Evrendeki Yerini Sorguladığı Dönem: Modern dünyada yalnızlaşan insanların ruh halini yansıtan şiirler yazmıştır. Bu şiirlerinde aşk, yalnızlık, umutsuzluk gibi konuları işlemiştir. Bu dönem şiirlerini "Sisler Bulvarı" kitabında toplamıştır.

3-Neoklasik Dönem: Bu dönem şiirlerinde tarihin sorgulanması, kişinin kendi benliğiyle hesaplaşması, tabiat gibi konuları şiire dahil etmiştir. Bu dönemde divan şiirinin ses ve imge dünyasından da yararlanmıştır. Elde Var Hüzün, Yasak Sevişmek, Tutuklunun Günlüğü isimli kitaplarında divan edebiyatı geleneğinden beslenmiştir.

*Şiirlerinde argoya, halk söyleyişlerine, eski kelimelere yer vermiştir.

*Yazım kurallarına karşı çıkmış, büyük harf kullanmamış ancak özel isimlere ek geldiğinde kesmeyle ayırmıştır.

*Ali Kaptanoğlu takma adıyla senaryolar yazmıştır.

***Şiir**

Duvar

Sisler Bulvarı

Yağmur Kaçağı

Ben Sana Mecburum

Bela Çiçeği

Yasak Sevişmek

Tutuklunun Günlüğü

Böyle Bir Sevmek

Elde Var Hüzün

Korkunun Krallığı

Ayrılık Sevdaya Dahil

***Roman**

Sokaktaki Adam

Zenciler Birbirine Benzemez

Kurtlar Sofrası

Sırtlan Payı

Bıçağın Ucu

Gazi Paşa

Yaraya Tuz Basmak

Fena Halde Leman

Dersaadet'te Sabah Ezanları

Hacı Hanım Vay

O Karanlıkta Biz

Deneme-Eleştiri

Hangi Sol

Hangi Batı

Hangi Atatürk

Batı'nın Deli Gömleği

Gerçekçilik Savaşı

Ulusal Kültür Savaşı

İkinci Yeni Savaşı

Sağım Solum Sobe

Yanlış Kadınlar Yanlış Erkekler

Gezi

Abbas Yolcu

Senaryo

Sekiz Sütuna Manşet

Kartallar Yüksek Uçar

Yarın Artık Bugündür

Yıldızlar Gece Büyür

Teleflaş

Ahmet Oktay

*Memurluk ve muhabirlik yapmıştır.

*İlk şiirlerinde halk edebiyatından yararlanmış, destansı bir söyleyişle toplumcu gerçekçi şiirler yazmıştır.

*Toplumcu Gerçekçi ile İkinci Yeni arasında bir çizgide yer almıştır.

Eserleri

Şiir

Gölgeleri Kullanmak

Her Yüz Bir Öykü Yazar

İnceleme-Araştırma

Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları

Bir Yazı'nın Arayışları

Sürgün

Kültür ve İdeoloji

Sürdürülen Bir Şarkının Tarihi

Sanat ve Siyaset

Ağıtlar ve Övgüler

Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı

Kara Bir Zamana Alındık

Söz Acıda Sınandı

Anı

Gizli Çekmece

Ferit Edgü

*Reklamcılık, yayıncılık yapmıştır.

*Yazın hayatına şiirle başlamış daha sonra öykü ve romana yönelmiştir.

*Öykü ve romanlarında varlıklı kesim ve aydınların ruhsal bunalımlarını, insanın yalnızlığını, mutsuzluğunu fantastik bir tutumla, sade bir Türkçeyle ele aldı.

Şiir

Ah Minel Aşk

Roman

Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı

Kimse

O

Öykü

Deneme

Kaçkınlar

Ders Notları

Bozgun

Yazmak Eylemi

Av

Şimdi Saat Kaç

Bir Gemide

Çılgılık

Ressamın Öyküsü

Binbir Hece

Toplumcu Şairler (1960-1980)

Ataol Behramoğlu

*Öğretmenlik ve yayıncılık yapmıştır.

*1970'te İsmet Özel'le "Halkın Dostları" dergisini çıkardı.

*Gençlik döneminde Atilla İlhan ve İkinci Yeni'nin etkisiyle imgeci, kapalı, yergici şiirler yazdı. 1960'tan sonra daha çok eleştirel ve toplumsal gerçekçi bir anlayışla Nazım Hikmet ve Ahmet Arif çizgisinde şiirler yazdı. İmgeci şiirden yalın bir söyleyişe geçti.

*Siyasi ideolojik, toplumcu kimliğine rağmen şiirlerini lirik ve estetik bir üslupla kaleme aldı.

*Şiirleri başkaldırı, aşk ve doğa gibi ün ana tema etrafında yazılmıştır.

Şiirler

Her Şey Şiirdir

Bir Ermeni General

Bir Gün Mutlaka

Yolculuk Özlem Cesaret ve Kavga Şiirleri

Ne Yağmur Ne Şiirler

Kuşatmada

Mustafa Suphi Destanı

Dörtlükler

İyi Bir Yurttaş Aranıyor

Türkiye Üzgün Yurdum, Güzel Yurdum

Kızıma Mektuplar

Şiirler

Eski Nisan

Bebeklerin Ulusu Yok

Bir Gün Mutlaka

Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var

Sevgilimsin

Aşk İki Kişiliktir

Deneme-İnceleme

Yaşayan Bir Şiir

Şiirin Dili-Anadili

Mekanik Gözyaşları

Nazım'a Bir Güz Çelengi

İki Ateş Arasında

Kimliğim İnsan

Başka Bir Açı

Kendin Olmak ya da Olmamak

Rus Edebiyatı Yazıları

Anı

Aziz Nesin'li Anılar

Gezi

Başka Gökler Altında

Yurdu Teninde Duymak

Çocuk Edebiyatı

Yiğitler Yiğidi ve Uçan At Masalı

Dünya Halk Masalları

Düşler Kuruyorum

Antoloji

Büyük Türk Şiiri Antolojisi

Dünya Şiiri Antolojisi

İsmet Özel

*Okutmanlık ve köşe yazarlığı yapmıştır.

*1970’te Ataul Behramoğlu ile birlikte Halkın Dostları dergisini çıkardı.

*İkinci Yeni’nin etkisiyle şiire başlayan sanatçı; yoğun anlatımı, mistik söylemleri, yeni imge dünyasıyla dikkatleri üzerine çekti.

*Önceleri sosyalist düşünceden beslenerek eser verirken 1974’ten sonra metafizik öğeleri ağır basan İslami bir düşünceye yöneldi.

*Şiirlerinde estetiği göz ardı etmedi, şiir güzelliğini her şeyin üzerinde tutmaya çalıştı.

*Yabancılaşma, başkaldırı, anlaşılmazlık, dağınıklık şiirlerinin karakteristik özelliklerindendir.

*1985 yılında yayınlanan

“Taşları Yemek Yasak” adlı

eseriyle Türkiye Yazarlar

Birliği tarafından Yılın

Deneme Yazarı ödülüne

layık görüldü.

Şiir

Geceleyin Bir Koşu

Evet İsyan

Cinayetler Kitabı

Şiirler

Şiir Kitabı

Celladıma Gülümserken

Erbain

Bir Yusuf Masalı

Of Not Being A Jew

Deneme, Söyleşi, Mektup

Üç Mesele

Şiir Okuma Kılavuzu

Zor Zamanda Konuşmak

Taşları Yemek Yasak

Bakanlar ve Görenler

Faydasız Yazılar

İrtica Elden Gidiyor

Surat Asmak Hakkımız

Tehdit Değil Teklif

Waldo Sen Neden Burada Değilsin?

Sorulunca Söylenen

Cuma Mektupları

Tahrir Vazifeleri

Neyi Kaybettiğini Hatırla

Ve'l-Asr

Bilinç Bile İlginç

Genç Bir Şairden Genç Bir Şaire Mektuplar

Tavşanın Randevusu

Kırk Hadis

Henry Sen Neden Buradasın?

Kalın Türk

Çenebazlık

Ceyhun Atuf Kansu

*Çocuk hastalıkları uzmanıdır.

*İlk şiirlerinde halk geleneğinden yararlanarak Anadolu insanının sıkıntılarını, salgın hastalıktan ölen çocukların dramını anlattı.

*Bazı şiirlerinde halk söyleyişine ve destansı bir anlatıma yer verdi.

*1960'tan sonra toplumcu gerçekçi şiire yönelerek ideolojik bir söylem geliştirdi.

*Şiirleri çocuk sevgisi, hoşgörü, doğa ve ulusal bağımsızlık temaları etrafında şekillenmiştir.

*Mustafa Kemal ve onun inkılaplarını savunan dikkat çekici yazılar yazdı.

Şiirleri

Bir Çocuk Bahçesinde

Bağbozumu Sofrası

Çocuklar Gemisi

Yanık Hava

Haziran Defteri

Yurdumdan

Bağımsızlık Gülü

Sakarya Meydan Savaşı

Buğday, Kadın, Gül ve Gökyüzü

Tüm Şiirleri

Deneme-Makale

Devrimcinin Takvimi

Ya Bağımsızlık Ya Ölüm

Köy Öğretmenine Mektuplar

Atatürkçü Olmak

Atatürk ve Kurtuluş Savaşı

Balım Kız Dalım Oğul

Halk Önderi Atatürk

Sevgi Elması

Cumhuriyet Ağacı

Cumhuriyet Bayrağı Altında

Söylevi Okurken

Gülten Akin

*İlk şiirlerini ayrılık,doğa,sevgi, kadın sorunları üzerine yazdı.

İlk dönem şiirlerinde bireysel duyarlılık ağır basarken 1970'lerden sonra Nazım Hikmet çizgisini benimseyerek toplumsal sorunlara yöneldi.

*Şiirlerinde kadının savunulmasına, sorunlarına öncelik verdi.

*Şiirlerinde halk şiirinin öğelerini çağdaş şiirle birleştirerek özgün bir şiir ortaya koydu.

Eserleri

Rüzgar Saati

Kestim Kara Saçlarımı

Sığda

Kırmızı Karanfil

Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı

Ağıtlar ve Türküler

Seyran Destanı

İlahiler

Sevda Kalıcıdır

Sonra İşte Yaşlandım

Sessiz Arka Bahçeler

Uzak Bir Kıyıda

Can Yücel

*Şiirleri, yazıları, çeviri şiirleri ile tanınmıştır.

*1965'ten sonra siyasi konulara yönelmiş, toplumsal eleştiri niteliğinde şiirler yazmıştır.

*Şiirlerinde yalın ve mizahi bir dil kullanmıştır.

*Yerleşik düzeni eleştirmek ve ironi onun şiirlerinin en belirgin özellikleridir.

*Şiirlerinde argo kelimelere de sıkça yer vermiştir.

Eserleri

Yazma

Sevgi Duvarı

Bir Siyasinin Şiirleri

Canfeda

Çok Bi Çocuk

Kısa Devre

Kuzgunun Yavrusu

Gece Vardiyası Albümü

En Uzak Mesafe

Biraz Alıştım

Gezintiler

Şiir Alayı

Güle Güle Seslerin Sessizliği

Oyun Çevirisi

Hamlet

Fırtına

Bir Yaz Gecesi Rüyası

Ahmet Telli

*Edebiyat öğretmenliği yapmıştır.

*Romantik ve başkaldırı niteliğindeki şiirleriyle dikkati çekmiştir.

*Hüzün İsyan Olur eseriyle Toprak Şiir Ödülü ve Saklı Kalan eseriyle Yazko Şiir Özendirme Ödülü'nü kazanmıştır.

Eserleri

Yangın Yılları

Hüznün İsyan Olur

Dövüşen Anlatsın

Saklı Kalan

Su Çürüdü

Belki Yine Gelirim

Çocuksun Sen

Kalbim Unut Bu Şiiri

Barbar ile Şehla

Nida

Bakışın Senin

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının

Diğer Sanatçıları

Sabahattin Ali
(1907-1948)

*Edebiyata şiirle başlamış, şiirlerinde halk edebiyatı geleneğinden yararlanarak hece ölçüsünü kullanmıştır.

*Aziz Nesin ve Rıfat Ilgaz'la birlikte siyasi mizah içerikli Marko Paşa, Malum Paşa dergilerini çıkardılar.

*Leylim Ley, Aldırma Gönül, Eşkîya Dünyaya, Dağlardır Dağlar gibi bazı şiirleri ünlü sanatçılar tarafından bestelenmiştir.

*Şiir, roman, hikaye, çeviri yazıları yazmıştır.

*Resimli Ay ve Varlık dergilerinde yayımladığı hikayelerle dikkat çekmiştir.

*Hikaye ve romanlarında Anadolu'nun köylerinde ezilen, sömürülen halkın trajedisini dile getirmiştir. Anadolu insanını hor gören kentlileri ve aydınları da eleştirmiştir.

*Eserlerinde sağlam kurgu, gerçekçi gözlem ve başarılı betimlemeler göze çarpar.

Eserleri

Roman

- Kuyucaklı Yusuf
- İçimizdeki Şeytan
- Kürk Mantolu Madonna

Öykü

- Değirmen
- Kağnı
- Ses

- Yeni Dünya
- Sırça Köşk

Şiir

- Dağlar ve Rüzgâr
- Kurbağanın Serenadı
- Öteki Şiirler

Oyun

- Esirler

Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973) (Halikarnas Balıkçısı)

*Edebiyatımızda “deniz çığırısı”nı açan, deniz temasını işleyen sanatçıdır.

*Roman ve hikayelerinin konularını Ege ve Akdeniz Bölgesi’ndeki deniz insanlarından, deniz özlemi ve sevgisinden, Ege tarihinden, Yunan efsanelerinden almıştır.

*Eserlerinde denizi, geçimi denize bağlı olan balıkçı, dalgıç ve sünger avcılarını ve onları sömürenleri işlemiştir.

*Eserlerinde deniz ve mitoloji ile ilgili terimleri şiirsel bir dille birlikte kullanmıştır.

*Eserlerinin olumsuz yanı olayların akışını keserek bilgi vermesi, Türkçenin yapısına uymayan uzun ve bozuk cümleler kurmasıdır.

*Toplumcu gerçekçi anlayışla yazdığı eserlerinde yoksul halkın sömürülmesi, köylülerin yaşadığı haksızlıklar, töreler, hurafeler işlenmiştir.

*Onun Anadolu uygarlıklarına ait ilginç görüşleri “Mavi Hümanizma” (Mavi Anadoluçuluk) ismiyle bir akım başlatır. Cevat Şakir bu hareketin öncüsü olmuştur.

*Romanlarında farklı din ve kültürlere bağlı milletleri bir araya getirmiştir.

Eserleri

Öykü

- Ege Kıyılarından
- Merhaba Akdeniz
- Ege'nin Dibi
- Yaşasın Deniz
- Gülen Ada

- Ege'den
- Gençlik Denizlerinde
- Parmak Damgası
- Dalgıçlar
- Çiçeklerin Düğünü
- Ege'den Denize Bırakılmış Bir Çiçek
- Mavi Zamanlar
- Gülen Ada

Roman

- Aganta Burina Burinata
- Ötelerin Çocukları
- Uluç Reis
- Turgut Reis
- Deniz Gurbetçileri
- Bulamaç

Otobiyografi

- Mavi Sürgün

Deneme

- Anadolu Efsaneleri
- Anadolu Tanrıları
- Anadolu'nun Sesi
- Hey Koca Yurt
- Merhaba Anadolu
- Düşün Yazıları
- Altıncı Kıta Akdeniz
- Sonsuzluk Sessiz Büyür
- Arşipel

Çocuk Kitabı

- Yol Ver Deniz
- Denizin Çağrısı
- İmbat Serinliği
- Nasrettin Hoca
- Gündüzünü Kaybeden Kuş
- Deniz Gurbetçileri
- Define Adası

- Tünek Ahmet

Sait Faik Abasıyanık

(1906-1954)

*Lise yıllarında şiir ve hikaye yazmaya başlamıştır.

*Getirdiği biçim ve içerik yeniliğiyle modern Türk hikayeciliğinin öncülerinden olmuştur.

*Durum hikayeciliğinin Türk edebiyatındaki en önemli temsilcilerindendir.

*Hikayelerinde konu ve olayı ikinci plana atarak kişilerin ve nesnelerin anlık durumlarını tasvir etmiştir.

*İlk hikayelerinde çocukluk ve gençlik yıllarına ait gözlemlerini, sonrakilerde yaşadığı şehirlerdeki yaşamı anlatmıştır.

*"İstanbul Hikayecisi" olarak anılan yazar, hayatının geçtiği İstanbul ve Burgazada'daki balıkçıları, deniz insanlarını, yoksul insanları, kahvehaneleri ve buradaki insanların dünyalarını anlatmıştır.

*"Bir insanı sevmekle başlar her şey." diyerek insana, doğaya, topluma sevgiyle yaklaşmıştır.

*Sade bir Türkçeyle yazdığı eserlerinde samimi, sıcak bir anlatımı vardır.

Hikaye

Semaver

Sarnıç

Şahmerdan

Lüzumsuz Adam

Mahalle Kahvesi

Havada Bulut

Kumpanya

Havuz Başı

Son Kuşlar

Alemdağ'da Var Bir Yılan

Az Şekerli

Tüneldeki Çocuk

Müthiş Bir Tren

Roman

Medar-ı Maişet Motoru

(Birtakım İnsanlar)

Kayıp Aranıyor

Oğuz Atay
(1934-1977)

*Edebiyatımızda postmodernizm akımının öncüsüdür.

*Romanlarında, toplumsal değerlerle çatışan, kent yaşamının kalabalığında yalnızlaşan aydınların dramını alaycı bir tutumla ele almıştır.

*Batılı modern roman tekniği ve farklı anlatım biçimleriyle dikkat çekmiştir.

*Eserlerinde iç konuşmalar ve hayal-gerçek çatışmasının iç içe olduğu karmaşık bir anlatımı vardır.

*Geleneksel roman anlayışıyla ve insanı ezen toplumsal değerlerle alay etmiştir.

*1970'te yazdığı ilk romanı "Tutunamayanlar" ile Türk edebiyatında modern ve postmodern tarzda eser veren ilk yazar olmuştur.

Eserleri

- Tutunamayanlar
- Tehlikeli Oyunlar
- Bir Bilim Adamının Romanı
- Korkuyu Beklerken
- Oyunlarla Yaşayanlar
- Günlük
- Eylembilim

Tarık Buğra (1918-1994)

*Öğretmenlik, yazarlık ve yazı işleri müdürlüğü yapmıştır.

*Akşehir'de Nasrettin Hoca gazetesini çıkarmıştır.

*Edebiyata başlaması yazdığı küçük hikayelerle olmuş, 1948'de Cumhuriyet gazetesinin açtığı yarışmada Oğlumuz adlı hikayesi ikinci olmuş ve adını duyurmuştur.

*Eserlerinde kişilerin iç dünyasına yönelmiş ruhsal çözümlemeler yapmıştır.

*Romanlarında Cumhuriyet'in çeşitli evrelerini, demokrasiye geçiş sürecindeki çalkantıları konu edinmiştir.

*Kasaba hayatından, orta sınıf insanların ev ve aile ortamından kesitler verdiği hikayelerinde aşk, yalnızlık, hüznün, keder, umutsuzluk, isyan gibi temaları işlemiştir.

*Hikayelerinde yoğun ve şiirsel bir dil kullanmıştır.

*Eserlerinde ince bir yergi, alay görülür. Sözcük seçiminde titiz davranmış ve etkili bir anlatım yakalamıştır.

Eserleri

Hikâye

- Oğlumuz
- Yarın Diye Bir Şey Yoktur
- İki Uyku Arasında
- Hikâyeler

Tiyatro

- Ayakta Durmak İstiyorum
- Akümülatörlü Radyo
- Yüzlerce Çiçek Birden Açtı

Gezi Yazıları

- Gagaringrad (Moskova Notları)

Fıkra ve Deneme

- Gençlik Türküsü
- Düşman Kazanmak Sanatı
- Politika Dışı

- Bu Çağın Adı

Roman

- Siyah Kehribar
- Küçük Ağa
- Küçük Ağa Ankarada
- İbiş'in Rüyası
- Firavun İmanı
- Gençliğim Eyvah
- Dönemeçte
- Yalnızlar
- Yağmur Beklerken
- Osmançık
- Dünyanın En Pis Sokağı

Yaşar Kemal (1922-2015)

*Sanat hayatına ortaokulda yazdığı şiirlerle başlamış, daha sonra toplumsal gerçekçi roman ve hikayeye yönelmiştir.

*Eserlerinde Anadolu'yu, özellikle Toroslar ve Çukurova bölgesindeki halkın çileli yaşamını, uğradığı haksızlıkları, kan davalarını, ağalık-toprak sorunlarını işlemiştir.

*Güçlü bir gözlemle geliştirdiği karakterler genellikle, öğrenim görmemiş, yoksul köylülerdir. Kahramanlarını yerel ağızlarına uygun konuşturmuştur.

*Deyim ve atasözlerinin yer aldığı şiirsel, lirik, yalın, akıcı bir dil kullanmış; uzun doğa betimlemelerine yer vermiştir.

*Romanlarında halk hikayelerinden, efsanelerden, destan ve masallardan yararlanmıştır.

Eserleri:

Öykü

- Sarı Sıcak
- Bütün Hikâyeler

Roman

- İnce Memed
- Teneke
- Orta Direk
- Yer Demir Gök Bakır

- Ölmez Otu
- Akçasazın Ağaları / Demirciler Çarşısı Cinayeti
- Akçasazın Ağaları / Yusufçuk Yusuf
- Yılanı Öldürseler
- Al Gözüm Seyreyle Salih
- Kuşlar da Gitti
- Deniz Küstü
- Yağmurçuk Kuşu/ Kimsecik
- Hüyükteki Nar Ağacı
- Kale Kapısı / Kimsecik II
- İnce Memed
- Kanın Sesi / Kimsecik III
- Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana / Bir Ada Hikayesi
- Karıncanın Su İçtiği/ Bir Ada Hikayesi II
- Tanyeri Horozları / Bir Ada Hikayesi III
- Çıplak Deniz Çıplak Ada/ Bir Ada Hikayesi IV
- Tek Kanatlı Bir Kuş

Deneme-Derleme

- Ağıtlar
- Taş Çatlasa
- Baldaki Tuz
- Gökyüzü Mavi Kaldı
- Ağacın Çürüğü: Yazılar – Konuşmalar
- Yayınlanmamış 10 Ağıt
- Sarı Defterdekiler Folklor Derlemeleri
- Ustadır Arı
- Zülmün Artsın
- Binbir Çiçekli Bahçe

Destansı roman

- Üç Anadolu Efsanesi
- Ağrıdağı Efsanesi
- Binboğalar Efsanesi
- Çakırcalı Efe

Şiir

- Bugünlere Bahar İndi

Kemal Tahir (1919-1974)

*Yazdığı köy romanları ile tanınan ve Cumhuriyet döneminin sosyal gerçekçi anlayışla eserler veren sanatçısıdır.

*Romanları Anadolu'yu anlattığı köy romanları ve Meşrutiyet ve Mütareke yıllarından başlayarak 1930'lu yıllara kadarki kişileri ve olayları anlattığı siyaset romanları olarak ikiye ayırabiliriz.

*En önemli eseri Devlet Ana'da yazar Osmanlı'nın kuruluş dönemini ele almış, Osmanlı toplumu ve yönetim şekli ile ilgili düşüncelerini aktarmıştır.

*Köy gerçeklerini bilimsel bir metotla anlattığı romanlarında köy, köy insanı, hapisane yaşamı, Cumhuriyet döneminin siyasi özellikleri, ağalık, ırgatlık, gurbet, eşkıyalık gibi konuları işlemiştir.

*Romanlarında çok canlı, zengin, kalabalık bir şahıs kadrosu oluşturmuştur.

*Onun romanları genellikle birbirinin devamı olan "nehir roman" niteliğindedir.

*Köylerdeki söyleyiş özellikleri ile İstanbul ağzını başarılı bir şekilde birleştirmiş, canlı, rahat, özgün bir üslup oluşturmuştur.

Roman:

Sağırdere

Esir Şehrin İnsanları

Körduman

Rahmet Yolları Kesti

Yedi Çınar Yaylası

Köyün Kamburu

Esir Şehrin Mahpusu

Bozkırdaki Çekirdek

Kelleci Memet

Yorgun Savaşçı

Devlet Ana

Kurt Kanunu

Büyük Mal

Yol Ayrımı

Namusçular

Karılar Koğuşu

Hür Şehrin İnsanları

Damağası

Bir Mülkiyet Kalesi

Öykü:

Göl İnsanları

Notlar

Kemal Tahir'in Notları

Mektup:

Kemal Tahir'den Fatma İlhan'a Mektuplar

Orhan Kemal (1914-1970)

*Yazdığı şiirlerle edebiyat yaşamına başlayan sanatçı, cezaevinde Nazım Hikmet ile tanıştıktan sonra hikâye ve roman yazmaya başlamıştır.

*Sosyal gerçekçi anlayışın Cumhuriyet dönemindeki en önemli sanatçılarıdandır.

*Eserlerinde gerçek yaşamıyla paralel olarak genellikle yoksul ve sıkıntılı insanların üzüntülerini, aşklarını, mücadelelerini anlatmıştır.

*Kalabalık bir kişi kadrosu oluşturmuş olan yazar, eserlerinde genellikle “küçük adamlar” olarak nitelediği işçiler, ırgatlar, fahişeler, suçlu çocuklar, mahpuslar, dilenciler, çöpçüler, ezilen ve sömürülen insanlar gibi birçok şahsı anlatmıştır.

*Eserlerindeki çevre de bu insanların yaşadığı muhitlerdir. Adana'daki işçi çevreleri, Çukurova tarlaları, hapishaneler, gecekonduar işlediği yerlerden bazılarıdır.

*Şive taklitlerine yer vermiş, her şahsı kendi ağız özelliklerine göre konuşturmuştur. Nasıl anlattığından çok ne anlattığını önemseddiği için eserlerinde üslubu, içeriğin gölgesinde kalmıştır.

fulyahoca.com

Hikaye

Ekmek Kavgası

Sarhoşlar

Çamaşırcının Kızı

72. Koğuş

Grev

Arka Sokak

Kardeş Payı

Babil Kulesi

Dünyada Harp Vardı

Mahalle Kavgası

İşsiz

Önce Ekmek

Küçükler ve Büyükler

Roman

Baba Evi

Avare Yıllar

Murtaza

Cemile

Bereketli Topraklar Üzerinde

Suçlu

Devlet Kuşu

Vukuat Var

Gâvurun Kızı

Küçücük

Dünya Evi

El Kızı

Hanımın Çiftliği

Eskici ve Oğulları

Gurbet Kuşları

Sokakların Çocuğu

Kanlı Topraklar

Bir Filiz Vardı

Müfettişler Müfettişi

Yalancı Dünya

Evlerden Biri

Arkadaş Islıkları

Sokaklardan Bir Kız

Üç Kâğıtçı

Kötü Yol

Kaçak

Tersine Dünya

Oyun

İspinozlar

Anı

Nazım Hikmet’le Üç Buçuk Yıl

Memduh Şevket Esendal (1883-1952)

- Türk edebiyatında Çehov tarzı öykünün ilk temsilcisidir.
- Kişilerin günlük yaşamda dikkat çekmeyen yönlerini anlattığı öyküleri ile tanınır.
- Durum öyküsünün ilk temsilcisi olan yazarın son derece güçlü bir gözlem yeteneği vardır.
- Kendi ifadesiyle “topluma ayna tutan” bir sanatçıdır. Toplumun aksayan yanlarını, insanların psikolojik sorunlarını ruhsal durumlarını ele almıştır.
- Öyküyü gereksiz süslemelerden kurtarmıştır. Dili, konuşma dilidir.
- Yapıtlarında sıradan insanların gündelik yaşamlarını anlatmıştır.
- Hayatı ve olayları nesnel bir şekilde yansıtmıştır. Edebiyatsız edebiyat yapmaktan yanadır.
- Kişilerini daha çok İstanbul Aksaray’daki orta tabakadan seçmiştir.

Eserleri:

- **Öykü:** Otlakçı, Mendil Altında, Hava Parası, Temiz Sevgililer, Veysel Çavuş, Kelepir, Ev Ona Yakıştı, İhtiyar Çilingir, Bir Kucak Çiçek, Bizim Nesibe, Gödeli Mehmet, Gönül Kaçanı Kovalar, Güllüce Bağları Yolunda, Sühan Külbastısı
- **Roman:** Ayaşlı ve Kiracıları, Vassaf Bey, Miras

Abdülhak Şinasi Hisar (1883-1963)

- Roman ve anı türündeki yapıtları ile tanınmıştır. Roman diye nitelenen ancak roman tekniğine uygunluk göstermeyen üç yapıtıyla edebiyatımıza yeni bir tür katmıştır.
- Yapıtlarında geçmişe özlem vardır. Genellikle çocukluk ve gençlik yıllarında İstanbul’un en seçkin yerlerinde geçen ve yaşamından belleğine yerleşen gözlem ve anılarından yararlanmıştır.
- Süslü, sanatlı ve uzun cümleleri vardır.
- Hatıra, tasvir ve kültür yapıtlarında en önemli öğelerdir.
- Edebiyat dünyasına Dergâh dergisinde “Kitaplar ve Muharrirler” başlığıyla yazdığı eleştirilerle adını duyurmuştur.

Eserleri:

- **Roman:** Fehim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz, Ali Nizami Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliği
- **Anı:** Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları, Geçmiş Zaman Köşkleri
- **Monografi:** Yahya Kemal'e Veda, Ahmet Haşim-Şiiri ve Hayatı, İstanbul ve Pierre Loti
- **Antoloji:** Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde, Geçmiş Zaman Fıkraları

Suut Kemal Yetkin (1903-1980)

- Estetik, sanat, felsefe, resim, İslam sanatları konusunda yapıtları olan profesördür.
- 1940'tan sonra deneme türünde eserler kaleme almıştır.
- Cumhuriyet döneminde deneme türünün en başarılı yazarlarından.
- Gözlemci ve araştırmacı olan yazarın, yazıları inandırıcıdır.
- Denemelerinde yoğun ve özlü düşünceler olan yazar kesin konuşur.
- Açık, yalın bir anlatımla düşüncelerini dile getirmiştir.

Eserleri:

- **Deneme:** Günlerin Götürdüğü, Düş'ün Payı, Yokuşa Doğru, Edebiyat Üzerine, Edebiyat Konuşmaları, Şiir Üzerine Düşünceler, Denemeler
- **İnceleme:** Estetik, Ahmet Haşim ve Sembolizm, Edebi Meslekler, Büyük Mustaripler, Türk Mimarisi, Estetik Doktrinler, Baudelaire ve Kötülük Çiçekleri

Sabahattin Kudret Aksal (1920-1993)

- İlk şiirlerinde Garipçilerin etkisinde kalmış, yaşamın akışındaki bireysel sevinç ve mutlulukları anlatmıştır. Şiirlerinde “yasama sevincini” işlemiştir.
- 1960'tan sonra düşünce yönü ağır basan şiirler ortaya koymuştur. Bu şiirlerinde kişinin evrendeki yerini, değerini aramaya çalışmış; felsefi düşüncelere yer vermiştir.
- Öykülerinde çocukluk ve gençlik anılarını, yaşamın tekdüzeliğini ele almıştır. Hikâyelerinde psikolojik gözlemler ön plandadır.

Eserleri:

- Şiir: Şarkılı Kahve, Gün Işığı, Duru Gök, Bir Sabah Uyanmak, Elinle, Eşik, Çizgi, Zamanlar, Bir Zaman Düşü, Buluşma, Batık Kent
- Öykü: Gazoz Ağacı, Yaralı Hayvan
- Deneme: Geçmişle Gelecek

- Oyun: Evin Üzerindeki Bulut, Şakacı, Bir Odada Üç Ayna, Tersine Dönen Şemsiye, Kahvede Şenlik Var, Kral Üşümesi, Önemli Adam, Bay Hiç, Bir Dalda Üç Ayna

Mithat Cemal Kuntay (1885-1956)

- Epik şiirleriyle tanınan sanatçının lirik şiirleri de vardır.
- Dil açısından Milli Edebiyat anlayışına bağlıdır ancak aruz ölçüsünü kullanmıştır.
- “Üç İstanbul” adlı romanı, edebiyat tarihindeki yerini belirleyen romanıdır. Bu romanda II. Abdülhamit, II. Meşrutiyet ve Mütareke yıllarının İstanbul’unu anlatmıştır. Romanın kahramanı Adnan Bey’in yaşamı çerçevesinde bu üç dönem ele alınmıştır.
- “Acem Şahına” adlı şiiri Mehmet Akif ile birlikte yazmıştır.

Eserleri:

- **Roman:** Üç İstanbul
- **Monografi:** Namık Kemal, İstiklal Şairi Mehmet Akif, Sarıklı İhtilalcı Ali Suavi
- **Şiir:** Türk’ün Şehnamesi, Acem Şahına
- **Tiyatro:** Kemal, Yirmi Sekiz Kanun-ı Evvel

Aka Gündüz (Kutbay) (1885-1958)

- Popüler yazarlardandır.
- Romanlarının konuları gerçek hayattan alır ve kahramanları kendi çevresindendir.
- Onun için iyiler en iyi, kötüler en kötüdür.
- Yapıtlarında, mekân İstanbul ve Anadolu’dur.
- Milli Mücadele-Kurtuluş Savaşı, Atatürk, Cumhuriyet romanlarında işlenen konulardandır.

Eserleri:

- **Roman:** Dikmen Yıldızı, Bir Şoförün Gizli Defteri, İki Süngü Arasında, Zekeriya Sofrası, Odun Kokusu, Tang-Tango, Üvey Ana, Aşkın Temizi, Kokain, Mezar Kazıcılar, Yayla Kızı, Bir Kızın Masalı, Eğer Aşk
- **Öykü:** Türk Kalbi, Kurbağacık, Hayattan Hikâyeler, Bu Toprağın Kızları
- **Şiir:** Bozgun

Cahit Külebi (1917-1997)

*Yeni şiirin özellikleri ile gelenekselliği başarıyla birleştirerek memleket şiirleri yazan bir şairdir.

*Şiirleri memleket, aşk, destansı şiirler olarak üç grupta incelenebilir.

*Şiirlerinin temelini halk, doğa ve kadınlar oluşturur.

*Heceye yakın bir serbest mısra üslubuyla, yalın bir dille, kendine özgü doğal ve Karacaoğlan'ı andıran bir içtenlikle eserlerini meydana getirmiştir.

*"Yeni Romantizm" olarak adlandırılmış, hayalle değil gerçekle ilintili, fertçi değil toplumcu bir anlayışla şiirlerini yazmıştır. Şiirleri iyimser, neşeli, hüzünlü, gerçekçi havadadır.

Şiir

Yangın

Adamın Biri

Rüzgâr

Atatürk Kurtuluş Savaşında

Yeşeren Otlar

Süt

Türk Mavisi

Sıkıntı ve Umut

Bütün Şiirleri

Güz Türküleri

Anı

İçi Seveda Dolu Yolculuk

fulyahoca.com

Deneme

Şiir Her Zaman

Orhan Asena (1922-2001)

*Edebiyat yaşamına şiir ve öykü yazarak başlayan Orhan Asena, 1950 yılından sonraki Türk edebiyatımızın en önemli tiyatro yazarlarından olmuştur.

*Aldığı ödüller, tiyatroya katkıları ve yazdığı eserler nedeniyle “Türk tiyatrosunun Shakespeare’i” olarak anılmış olan sanatçının ilk oyunu Tanrılar ve İnsanlar’dır.

*Devlet sanatçısı unvanı da alan Orhan Asena, eserlerinin konularını tarihten, mitolojiden ve toplumun yaşadığı hayattan almıştır. “Başkaldırı, insan mücadelesi” sanatçının oyunlarının başta gelen temasıdır.

*Toplumcu bir tiyatro yazarıdır.

*Psikolojik ve toplumsal alanları kapsayan konuları işlemiş, tarihi olayları da konu olarak işlemiştir. O: “Tiyatro bence tarihin sustuğu yerde başlar.” demiştir.

*Yerel, ulusal, evrensel, değişik olay ve sorunları gözler önüne sermiştir.

*Birey-toplum çatışmasını ve baskı altındaki bireyin başkaldırısını hümanist bir şekilde ele almıştır.

Eserleri:

Tiyatro: Tanrılar ve İnsanlar

Hürrem Sultan

Tohum ve Toprak

Simavnalı Şeyh Bedrettin

Atçalı Kel Mehmet

Karacaoğlan

Fadik Kız

Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe

Ölü Kentin Nabzı

Toroslar'dan Öteye

Şii'de Av

Gecenin Sonu

Yıldız Yargılaması

Şiir:

Masal

Kıt Kanaat

Kurtuluş Savaşı Destanı

Haldun Taner (1916-1986)

*Yazın yaşamına skeçler yazarak başlayan Haldun Taner, öykü ve tiyatrolarıyla adını duyurmuştur. Özellikle 1960'tan sonra daha az hikâye yazarak tamamıyla tiyatro üzerine yoğunlaşmıştır. Yazarın ayrıca fıkra, gezi türlerinde de eserleri vardır.

*Türk tiyatrosunda izleyiciyi kabareyle buluşturan, epik tarzını ilk defa deneyen ve edebiyatımızın ilk epik tiyatrosu "Keşanlı Ali Destanı"nı yazan sanatçıdır.

*Olayı ön planda tuttuğu, klasik örgülü hikâyeler yazmıştır.

*Gözlem ve mizaha önem verdiği hikâyelerinde büyük şehirde bozulmuş, sonradan görme, gösterişçi, züppe, fazilet ve maneviyattan yoksun kişileri anlatmış olan yazar, oluşturduğu şahıs kadrosunda genellikle toplumun yozlaşmış insanlarına yer vermiş, onların kusurlarını yüzüne vurmaktan kaçınmamıştır.

*Eserlerinde entrikalı, sürprizli ve güldürücü olaylara yer veren Haldun Taner'in canlı, neşeli, nükteli, yergi ve alay taşıyan, İstanbul konuşmasıyla örülmüş bir üslubu vardır.

*Tiyatro ve hikâyelerinde yer yer bilgiler vermesi, ansiklopedik bilgisinin zenginliğini gösterme amacında olması göze çarpar.

*Zeki Alasya ve Metin Akpınar ile Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nu kurmuş olan Haldun Taner, oyunlarında meddah geleneği ve tuluat tiyatrosunun özelliklerinden yararlanmıştır.

Tiyatro yapıtlarını üç döneme ayırabiliriz:

- 1.(1949-1962) Yanılsamacı anlatımla, iyi kurgulu oyunlar yazdığı evredir. Bu dönem oyunları: Huzur Çıkmazı, Fazilet Eczanesi, Günün Adamı ve Değirmen Dönerdi, Dışarıdakiler, Lütfen Dokunmayın
2. (1964) Temel çıkış noktası Brecht'in "epik" tiyatro anlayışıdır. Geleneksel tiyatromuzdan yararlanmıştır. Bu dönemin oyunları: Keşanlı Ali Destanı, Sersem Kocanın Kurnaz Karısı, Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım, Ayışığında Şamata, Zilli Zarife.
3. (1962'den sonra) Kabare türündeki oyunları yer alır. Bu evre asıl Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nun kurulduğu 1967'de başlar. Bu dönemin oyunları: Vatan Kurtaran Şaban, Bu Şehr-i Sitanbul ki, Dün Bugün, Mevzumuz Aşk ü Sevda, Dekorumuz Deniz Derya, Yar Bana Bir Eğlence, Hayırdır İnşallah.

Abdülhak Şinasi Hisar (1883-1963)

*Roman ve anı türündeki yapıtları ile tanınmıştır.

*Yapıtlarında geçmişe özlem vardır. Genellikle çocukluk ve gençlik yıllarında İstanbul'un en seçkin yerlerinde geçen ve yaşamından belleğine yerleşen gözlem ve anılarından yararlanmıştır.

*Süslü, sanatlı ve uzun cümleleri vardır.

*Hatıra, tasvir ve kültür yapıtlarında en önemli öğelerdir.

*Edebiyat dünyasına Dergâh dergisinde "Kitaplar ve Muharrirler" başlığıyla yazdığı eleştirilerle adını duyurmuştur.

Eserleri:

Roman: Fehim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz, Ali Nizami Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliği

Anı: Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları, Geçmiş Zaman Köşkleri

Monografi: Yahya Kemal'e Veda, Ahmet Haşim-Şiiri ve Hayatı, İstanbul ve Pierre Loti

Antoloji: Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde, Geçmiş Zaman Fıkraları

Semiha Ayverdi (1905-1993)

*Batılılaşma ile birlikte meydana gelen uygarlık değişimini ve bu değişimin toplumda ve özellikle aile içinde sebep olduğu sorunları, çözümleri roman kişilerinin iç dünyalarından takip ederek romanlaştırır.

*Romanlarında tasavvufî mesajlar, şeyh, tekke, tarikat, cami, cemaat gibi dinsel öğeler önemli yer tutar. Bu öğelerin odak noktasını aşk oluşturur.

*Geleneksel konak, köşk ve yalılar yapıtlarında önemli yer tutar.

*Romanlarının yapısını geçmiş-şimdi çatışması üzerine kurmuştur.

Eserleri:

Roman: Aşk Bu İmiş, Batmayan Gün, Mabette Bir Gece, Ateş Ağacı, Yaşayan Ölü, İnsan ve Şeytan, Son Menzil, Yolcu Nereye Gidiyorsun, Mesih Paşa İmamı, İbrahim Efendi Konağı, Bir Dünyadan Bir Dünyaya

Deneme: Yusufçuk, Hancı

Diğer Eserler: İstanbul Geceleri, Edebi ve Manevi Dünyası İçinde Fatih, Boğaziçi'nde Tarih, Misyonerlik Karşısında Türkiye, Türk Tarihinde Osmanlı Asırları, Türk-Rus Münasebetleri ve Muharebeleri, Kölelikten Efendililiğe, Abide Şahsiyetler, Hatıralarla Baş Başa

Yusuf Atılgan (1921-1989)

*Yusuf Atılgan romanlarında iç gözlem tekniğini kullanmış ve bireyin ruh halini son derece başarılı bir şekilde okuyucusuna ulaştırmıştır.

*Yusuf Atılgan'ın oluşturduğu roman karakterlerinin hepsinin içinde bir isyan vardır. Bu durum onun gerçek yaşamıyla da alakalıdır. Ancak karakterlerin hiçbirisi istediği düzeni oluşturacak güçte değildir ve roman sonunda hepsi psikolojik yıkıma uğrar.

*Romanlarında yalnızlık ve psikolojik yabancılaşma konularını işlemiştir.

*Köyü anlatan öykülerinde, kırsal kesimin geleneksel yaşamından kesitler sunar; şehri anlatan öykülerinde ise hali hazırda duyulan bıkkınlık ve düzene uyumsuzluk yer alır.

Eserleri:

Roman: Aylak Adam, Anayurt Oteli

Öykü: Bodur, Minareden Öte

Eflatun Cem Güney (1896-1981)

*Masal edebiyatımız denildiğinde akla gelen en önemli sanatçıdır.

*Danimarka’da bulunan Andersen Kurumu; 1956 yılında “Açıl Sofram Açıl” adlı eseriyle yazara Dünya Çocuk Edebiyatı Onur Belgesi vermiştir.

*Yazdığı eserler ile ödüller kazanmış olan sanatçı, birçok masalın günümüz Türkçesiyle ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

*Milli Eğitim Bakanlığı’nca, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü yardımcılığına atanmış, İstanbul Radyosu’nda “Bir Varmış Bir Yokmuş?” adlı bir program yapmıştır.

*Geleneksel halk hikâyelerini ve masalları derlemiştir.

*“Masalcı Baba” unvanını almıştır.

Eserleri:

Şiir: Matem

Folklor: Nar Tanesi, Gökten Üç Elma Düştü, Az Gittim Uz Gittim, Evvel Zaman İçinde, Dede Korkut Masalları(ödül aldığı kitap), Zümrüdüanka, Açıl Sofram Açıl, Akıl Kutusu, Halk Şiir Antolojisi, Sabırtaş

Cemil Meriç (1916-1987)

*1928 yılında Yeni Gün gazetesinde çıkan yazısıyla edebi hayata atılan yazar, çok çeşitli dergilerde birçok yazı yazmış ve onlarca kitaba imza atmıştır.

*İyi derecede Fransızca bilen ve Fransızcadan birçok tercüme yapan Cemil Meriç, Doğu ve Batı’yı çok iyi tanımış, Batı medeniyetinin temellerini araştırmıştır.

*Eserlerinde sosyolojiden felsefeye, tarihten edebiyata birçok alanda düşüncelerine yer veren sanatçı dil konusuna da büyük önem vermiş ve dilin bir milletin özü olduğunu savunmuştur.

*Yazdığı eserlerini etkileyici bir üslup ve çarpıcı bir dille kaleme almış olan yazar, birçok araştırmacıya özgün düşünceleri ile kaynaklık etmiştir.

*Makale, deneme, inceleme ve araştırma ile tanınan bir yazardır.

*Yapıtlarında Doğu-Batı kültür hazinelerinin zengin ayrıntılarına yer vermiştir.

*Sosyoloji alanında önemli araştırmalar yapmıştır.

*Balzac, V.Hugo gibi yazarların yapıtlarını Türkçeye çevirmiştir.

Eserleri:

Deneme-İnceleme-Araştırma

Bu Ülke

Kırk Ambar

Jurnal 1-2

Ümrandan Uygarlığa

Dünyanın Eşiğinde

Işık Doğudan Gelir

Kültürden İrfana

Hint Edebiyatı

Mağaradakiler

Bir Facianın Hikâyesi

Sosyoloji Notları ve Konferanslar

Nurullah Ataç (1898-1957)

*Eleştirmen ve denemeci olarak bir döneme damgasını vuran ve bu alanda on beş cildi dolduracak kadar denemeyle eleştiri alanında yazılar yazan büyük bir sanatçıdır. Ataç kendini, “günde yirmi dört saat edebiyatçı olan” diye tanımlamıştır.

*Dergâh dergisinde yazdığı şiirler ve Ahmet Haşim hakkında kaleme aldığı bir yazı ile edebiyat dünyasına giriş yapan sanatçı deneme, eleştiri, inceleme ve çeviri türlerinde onlarca eser meydana getirmiştir.

*Kitap okuyarak kendini geliştirdiğini ve özellikle Fransızca kitaplarının düşünce dünyasında büyük bir öneme sahip olduğunu söyleyen yazarın son derece güçlü bir hafızası vardır. Yazdığı yazıların bol örnekli olması çok zor unutmasından kaynaklanmaktadır.

*Yazdığı yazılarla birçok sanatçıyı öven, kimilerini de ağır bir şekilde yeren Ataç, hiçbir düşünceyi söylemekten korkmamış ve her anlamda yenilikçi bir tavır sergilemiştir.

*Edebiyatımızda modern anlamda deneme türünde eser veren ilk yazar Nurullah Ataç'tır.

*Çeviriye önem veren Nurullah Ataç, yetmiş yakın kitap çevirmiştir.

*Tenkitçilikten daha çok kendini denemeci olarak ifade eden yazar, gerçekten de objektifliğinden çok subjektif olması, belgelere dayanmaktan daha çok mantığı ile olaylara yaklaşması, ayrıntılar üstünde durarak hükümleri durmadan sorguya çekmesi, “ben buyum ve böyle düşünüyorum” tavrını takınması ile deneme türüne daha yakın bir sanatçı olduğunu göstermiştir.

*Üslubunun en özgün taraflarından biri de “devrik cümleleri” yoğun bir şekilde kullanmasıdır. Bazı yazılarında devrik cümleleri çok fazla kullanmış ve bu yüzden de yapmacıklığa düştüğü yönüyle eleştirilmiş olan Ataç, edebiyatımızda devrik cümlenin babası sayılmaktadır.

Deneme-söyleşi-eleştiri-günlük

Karalama Defteri

Okuruma Mektuplar

Günlerin Getirdiği

Günce 1-2

Sözden Söze

Diyelim

Söz Arasında

Söyleşiler

Dergilerde

Prospero ile Caliban

Ararken

Fakir Baykurt (1929-1999)

*Edebiyatımızda köy sorunlarını toplumcu gerçekçi bir görüşle anlatarak 1950-1970 yılları arasında görülen köy edebiyatının en popüler yazarı olmuştur.

*Baykurt'un romanlarında anlattığı konular genellikle ezilen, geri bırakılmış köylülerdir.

*Hemen hemen bütün eserlerinde ideolojiyi ön plana çıkarması, düşüncelerinin sanatının önüne geçmesi ve eserlerinde özellikle imamlar ile öğretmenlerin çatıştırılması en çok eleştirilen yönüdür.

*Romanlarında kullandığı dil, kahramanlarını yerel ağza göre konuşturması son derece başarılıdır.

*Romanlarında köy yaşamını, köylünün bilincindeki ve bilinçaltındaki duygularını, çelişkilerini, tepkilerini ortaya koymuştur. Bir dönem, yapıtlarında “göç sorununu” işlemiştir. Basit ve kolay okunur betimlemeler yapmıştır.

*Türk köylüsünü karikatürize eden yazar, mübalağalı anlatımlara yer vermiştir. Yapıtlarında yerel dili yansıtmıştır. Ağız özelliği taşıyan sözcüklere yer vermiştir.

Eserleri:

Roman:

Yılanların Öcü

Irazca'nın Dirliği

Onuncu Köy

Amerikan Sargısı

Tırpan

Kaplumbağalar

Köygöçüren

Keklik

Kara Ahmet Destanı

Yüksek Fırınlr

Yarım Ekmek

Koca Ren

Yayla

Öykü:

Duisburg Treni

Efendilik Savaşı

Karın Ağrısı

Anadolu Garajı

Gece Vardiyası

Barış Çöreği

Sınırdaki Ölü

Onbinlerce Kağı

Dikenli Tel

Çilli

Cüce Muhammet

Çocuk Kitapları:

Saka Kuşları

Sarı Köpek

Topal Arkadaş

Orhan Pamuk (1952-...)

*Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ilk ve tek Türk yazar olma unvanını taşımaktadır.

*Romanlarında kurguladığı zaman eskiye dönüşlerle veya geleceğe gidişlerle şekillenebilmektedir. İç konuşmalara çokça yer veren yazar tarih, felsefe, gazete, şiir gibi değişik metinlerden de çokça alıntı yapmıştır.

*Türk kültürüne yönelmiş, eserlerinde kültür ve inançlarımızdan, eski kitaplardan motiflere yer vermiştir.

*Çok okumasından ve araştırmasından dolayı eserlerinde ansiklopedi ağırlığı vardır. Tanzimat'ın teknik hataları arasında gösterilen “bilgi verme” Orhan Pamuk romanlarında kendini göstermektedir.

*Orhan Pamuk sık ve basit cümleden kurtulmak için uzun cümleleri çok kullanmıştır.

*Yapıtlarının en önemli yönü kurgulamadaki başarısıdır. Ancak kullandığı dil özentisiz ve dağınıktır.

Eserleri:

Roman: Ceydet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Benim Adım Kırmızı, Kar, Masumiyet Müzesi

Anı: İstanbul

Senaryo: Öteki Renkler

Mehmet Kaplan (1915-1986)

*Yeni Türk Edebiyatı profesörüdür.

*Araştırma ve incelemeleriyle tanınmıştır. Denemeleri de vardır.

*Fransızca, Almanca, İngilizce bilen yazar sahip olduğu büyük bilgi birikimi, geniş kültürü ile edebiyat alanında özgün yazılara imza atmış; eserlerinde Batı'yı tanıyan, kendi kültürüne sahip çıkan gençler yetiştirmeyi amaç edinmiştir.

*Şiirler, hikâyeler ve tipler üstündeki tahlil çalışmaları ile birçok araştırmacıya örnek olan Mehmet Kaplan, metin analizleri yapmasıyla edebiyatımıza bir yenilik getirmiştir.

Eserleri:

Araştırma-İnceleme: Kültür ve Dil, Nesilleri Ruhu, Büyük Türkiye Rüyası, Edebiyatımızın İçinden, Hikâye Tahlilleri, Şiir Tahlilleri I-II, Tıp Tahlilleri, Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar, Tanpınar'ın Şiir Dünyası, Tevfik Fikret, Namık Kemal

Adalet Ağaoğlu (1929-...)

*Radyo ve sahne oyunları, roman, öykü, anı, deneme türünde eserler vermiştir.

*Adalet Ağaoğlu eserlerinde toplumun çalkantılı dönemlerini ve bu dönemlerin bireyler üzerindeki etkilerini incelemiştir.

*Eserlerinin biçimsel yönündeki başarısı da son derece dikkate değerdir. Özellikle ayrıntıları değerlendirışı, geriye dönüşler ve iç monologlar gibi değişik tekniklerden yararlanması anlatımının en önemli yönleridir.

*Adalet Ağaoğlu doğa, toplum, zaman ilişkilerinin insanın iç dünyasındaki yansımalarını, düşünce üretebilecek boyutlarda irdelemiş ve bu yönüyle dikkat çekmiştir.

*Korku, ölüm, erkek-kadın ilişkileri, özveri, aşk, yaşlılık, gençlik, başkaldırı, özgürlük vb. evrensel temalar güncel kaygılarla, dünyaya bakışıyla, toplumsal gelişmelerle iç içe verilmiştir.

Eserleri:

Tiyatro ve radyo oyunları: Yaşamak, Evcilik Oyunu, Sınırlarda Aşk, Çatıdaki Çatlak, Tombala, Kış-Barış, Üç Oyun: (Bir Kahramanın Ölümü, Çıkış, Kozalar) Kendini Yazan Şarkı, Duvar Öyküsü, Çok Uzak-Fazla Yakın

Roman: Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Gülü, Bir Düğün Gecesi, Yaz Sonu, Üç Beş Kişi, Hayır, Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı

Öykü: Yüksek Gerilim, Sessizliğin İlk Sesi, Hadi Gidelim, Hayatı Savunma Biçimleri

Deneme: Geçerken, Başka Karşılaşmalar

Diğer Yapıtları: Göç Temizliği (Anı-Roman), Gece Hayatım (Rüya Anlatısı)

Arif Nihat Asya
1904-1975

*Adana'nın kurtuluş günü nedeniyle kaleme aldığı ünlü “Bayrak” şiirinden dolayı Bayrak Şairi olarak anılmıştır.

*Aruzla başladığı şiire heceyle devam etmiş, serbest şiir alanında da başarılı şiirler yazmıştır.

*Toplum için sanat anlayışını benimsemiş ancak biçime de önem vermiştir.

*Şiirlerinde halk değişimlerinden de yararlanmışır.

*Şiirleri “destani şiirler, mistik şiirler, yurt güzellemleri” olarak üç bölümde incelenebilir.

*Dini konularda da şiirler yazmış bunların yanında nükteye ve yergiye önem verdiği şiirler de kaleme almıştır.

Şiirleri

- Heykeltıraş
- Yastığının Rüyası
- Ayetler
- Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor
- Kubbe-i Hadrâ
- Kökler ve Dallar
- Emzikler
- Dualar ve Aminler
- Aynalarda Kalan
- Bütün Eserleri
- Rubaiyyat-ı Ârif
- Kıbrıs Rubaileri
- Nisan
- Kova Burcu
- Avrupa'dan Rubailer
- Bayrak

Düzyazı

- Kanatlarını Arayanlar
- Kubbeler
- Ses ve Toprak
- Top Sesleri
- Kökler ve Dallar
- Aramak ve Söyleyememek
- Ayın Aynasında
- Kanatlar ve Gagalar

Kemalettin Kamu (1901-1948)

- Savaş duygularını dile getiren şiirlerinin yanında aşk, gurbet, yurt konularında şiirler yazmıştır.
- Cumhuriyet döneminin bağımsız sanatçılarından.
- Vatanın işgalini bizzat yaşamış ve doğduğu şehir Bayburt'u terk etmek zorunda kaldığı için gurbet şiirlerine yönelmiştir.
- Heceyle lirik ve epik tarzda şiirler kaleme almıştır.
- Şiirlerinin dili sağlam ve sadedir.

Şiirleri

- Gurbet
- Gurbet Geceleri
- Gurbette Renkler
- Kimsesizlik
- Bingöl Çobanları
- Güz
- İzmir'e Tahassür
- Hazan Yolcusunda
- İrşad
- Söğüt

Ömer Bedrettin Uşaklı (1904-1946)

*Memleket edebiyatı çığını açan sanatçıların önde gelenlerinden olan sanatçı gezdiği yerleri, Anadolu'yu ressam duyarlılığı ile anlatmıştır.

*Memurluk görevinden dolayı Anadolu'da gezip gördüğü yerleri şiirlerine konu edinmiştir.

*Toplumsal konulara karşı duyarlılığı olan sanatçı , sanatının son döneminde Fransız şairlerden de etkilenmiştir.

*Özellikle Artvin, Ardahan ve Antakya'yı eserlerine konu edinen sanatçı deniz, gurbet, özleyiş, tabiat konularını işlemiştir.

Şiir

Deniz Sarhoşları

Yayla Dumanı

Sarıköz Mermerleri

Ahmet Kutsi Tecer
1901-1967

*İlk eserlerinde bireysel duygulanmalarını dile getiren ve aşk, ölüm, ıstırap konularını işleyen şair, daha sonraları memleket şiirlerine yönelmiştir.

*Memleket şiiri kavramını özellikle köy havası içinde dile getirmiş bu anlayışla şiirler yazmıştır.

*Şiirlerinin temel malzemesi türküler, destanlar, efsaneler, gelenek ve göreneklerdir.

*Şiirlerini sade bir dille kaleme almış, şiirlerinde daima hece ölçüsünü kullanmıştır.

*Aşık Veysel'i tüm Türkiye'ye tanıtmış, Karacaoğlan ve Yunus Emre gibi büyük şairlerin bilinmeyen yönlerinin aydınlanmasına katkıda bulunmuştur.

Şiir

Tüm Şiirleri

Oyun

Yazılan Bozulmadan

Köşebaşı

Bir Pazar Günü

Koçyiğit Köroğlu

Satılık Ev

İnceleme

Köylü Temsilleri

Necip Fazıl Kısakürek
1905-1983

*İlk dönem şiirlerinde bireysel yalnızlık, ölüm, tabiat, kadın gibi konuları işlemiş; 1934'ten itibaren tasavvufî ve mistik konulara yönelmiştir. Bu dönem şiirlerinde yer yer ideolojik söylemlere de rastlanır.

*Şiirlerinde hece ölçüsünü başarılı bir şekilde kullanmış, hecede en zor biçimleri denemiştir.

*Sağlam, temiz bir dili vardır. Güçlü bir teknikle şiirlerini yazmıştır.

*İnsan, ruh, fizikötesi, felsefî buhranlar, şehir insanının kalabalıklar içinde yalnızlaşması, dini-mistik duygular onun şiirlerinin konularıdır.

Şiir

Örümcek Ağı

Kaldırımlar

Sonsuzluk Kervanı

Çile

Şiirlerim

Maskenizi Yırtıyorum

Bir Pırıltı Binbir Işık

Büyük Kapı

Beklenen

Ben ve Ötesi

Roman

Aynadaki Yalan

Hikaye

Ruh Burkuntularından Hikayeler

Birkaç Hikaye Birkaç Tahlil

Hikayelerim

Otobiyografi

Kafa Kağıdı

Oyunlar

Tohum

Bir Adam Yaratmak

Künye

Sabırtaşı

Para

Namı Diğer Parmaksız Salih

Siyah Pelerinli Adam

Yunus Emre

Reis Bey

Ulu Hakan Abdülhamit

Piyeslerim

Kanlı Sarık

Behçet Kemal Çağlar
1908-1969

*Tarih ve memleket konularında yazdığı şiirleriyle tanınmış bir şairdir. Şiirleri Atatürkçü, memleketçi bir özellik gösterir.

*Ankaralı Aşık Ömer mahlasıyla yazdığı halk şiirleri de vardır.

*Şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır.

*Onuncu Yıl Marşı'nın yazarıdır.

*Şiir, oyun, inceleme, antoloji, söylev gibi birçok türde eser vermiş; özellikle yazdığı şiirlerle ün sağlamıştır.

Şiir

Erciyes'ten Kopan Çığ

Burada Bir Kalp Çarpıyor

Benden İçeri

Kur'an'ı Kerim'den İlhamlar

Malazgirt Zaferi'nden İstanbul Fethi'ne

Battal Gazi Destanı

Oyun

Çoban

Atilla

Deniz Abdal

İnceleme

Halkevleri

Biyografi

Hasan Ali Yücel ve Eserleri

Gezi

Hür Mavilikte

Düzyazı

Dolmabahçe'den Anıtkabir'e Kadar

Atatürk Deniz'inden Damlalar

Bugünün Diliyle Atatürk'ün Söylevleri

[Zeki Ömer Defne](#)
1903-1992

*İlk şiirlerinde halk şairlerine yakın eserler veren sanatçı daha sonraları yeni şiire yönelmiştir.

*Şiirlerinde son derece sade ve ince bir halk dili kullanmıştır.

*Bütün şiirlerinde lirizm hakimdir.

*Edebiyat öğretmeni olan sanatçı öğrencileri için de şiirler yazmıştır.

*Birçok şehir için yazdığı güzellemeleriyle de ün kazanmıştır.

Şiir

Denizden Çalınmış Ülke

Sessiz Nehir

Kardelenler

İlgaz

Orta Anadolu

Ziller Çalacak

fuYahOca.com